PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

DELO

DELAVSKA ENOTNOST

23. decembra 1967 Št. 50, leto XXVI

ELEKTRORADIO TEHNIČNI MATERIAL • ELEKTRORADIO TEHNIČNI MATERIAL • ELEKTRORADIO TEHNIČNI MATERIAL • ELEKTRORADIO

STEKLO • STEKLO PORCELAN • BARVE-KEMIKALIJE • BARVE-

TRGOVSKO PODJETJE NA VELIKO IN MALO

TEHNO-MERCATOR

CELJE

GRADBENI MATERIAL • ŽELEZNINA • GRADBENI MATERIAL • ŽELEZNINA • GRADBENI MATERIAL • ŽELEZNINA • GRADBENI MATER

ZAKLJUČKI PREDSEDSTVA CS ZSJ:

Osvojena stališča RS ZSS o reelekciji

List ZSJ Rad je 15. decembra objavil zaključke predsedstva Centralnega sveta ZSJ o vprašanjih reelekcije direktorjev in drugih vodilnih kadrov v delovnih organizacijah. Zaradi omejenega prostora, ki nam je na voljo, teh zelo obširnih zaključkov žal ne moremo objaviti v celoti, vendar pa upamo, da bo tudi njihovo skrajšano besedilo v zadostni meri informiralo naše bralce o stališčih vodstva jugoslovanskih sindikatov do najpomembnejših vprašanj reelekcije.

Deseti plenum CS ZSJ je 30. oktobra razpravljal o vlogi in nalogah sindikatov v zvezi z reelekcijo direktorjev in drugih vodilnih kadrov v delovnih organizacijah. Takrat je ustanovil komisijo z nalogo, da se o teh vprašanjih posvetuje z republiškimi sveti in centralnimi odbori sindikatov in pripravi ustrezen predlog zaključkov za predsedstvo CS ZSJ. Komisija je to delo opravila in uskladila svoja stališča, predsedstvo Centralnega sveta ZSJ pa je na podlagi dosedanjih razprav sprejelo naslednje zaključke:

Predsedstvo CS ZSJ podpira pobudo Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije kot pomemben poskus, da v tem vprašanju najdemo realne dimenzije, ki bodo ustrezale praksi. Ta pobuda ne pomeni opuščanja načela reelekcije, temveč le njegovo nadaljnjo izpopolnitev, nadaljnji korak v prizadevanjih, da odpremo stalen in naraven proces selekcije najodgovornejših organizatorjev proizvodnje v delovnih organizacijah. Predlog Zveze sindikatov Slovenije je praktičen prispevek k razreševanju teh vprašanj, izražen pa je v treh osnovnih idejah:

● Uvaja se izjema pri imenovanju direktorjev v delovnih organizacijah v primeru, če kolektiv direktorjevo delo oceni kot uspešno in zato ni vzroka, da ga zamenja. V tem primeru lahko delavski svet s svojo odločbo ponovno imenuje dosedanjega direktorja delovne organizacije — s soglasjem širše družbeno-politične skupnosti. **Če ta skupnost odkloni to soglasje, mora svoje stališče tudi obrazložiti.**

Centralni svet meni, da mora pri tem priti v največji možni meri do izraza svobodno izražena volja delovnih ljudi, pa je zato potrebno zagotoviti instrumente, s katerimi se bo ta volja lahko uveljavila. Pri konkretnem urejanju vpliva družbeno-politične skupnosti pa moramo najti optimalne odnose do delovnih organizacij, to pa zato, ker je bil dosedanji vpliv teh skupnosti precej pomemben še posebej na področju kadrovskih vprašanj. Vpliv družbeno-politične skupnosti mora biti v prvi vrsti usmerjen na pomoč delovni organizaciji, da se le-ta zave svojega realnega položaja v komuni, v panogi in na širšem področju, da posreduje kolektivu objektivne pokazatelje služb, ki spremljajo in analizirajo delo in poslovanje delovnih organizacij, da bi tako delovni ljudje bili seznanjeni z vsemi elementi, od katerih je odvisna realnost njihovih odločitev.

● Predlaga se ukinitev reelekcije drugih delavcev na vo-

(Nadaljevanje na 5. strani)

gorenje

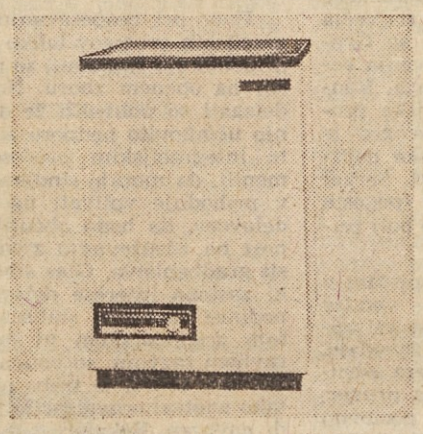

MINUS 18° C V VAŠEM HLADILNIKU?

NE! Temveč v najnovejšem izdelku

LOŠKE TOVARNE HLADILNIKOV

L T H

KONZERVATORJU SGH-110

ZAPISKI Z USTANOVNEGA OBČNEGA ZBORA OBALNEGA SINDIKALNEGA SVETA

V INTERESU ČLANSTVA

Po dolgih, skoraj že neskončnih razpravah o združitvi obalnih občinskih sindikalnih svetov, se je večina sindikalnih podružnic na slovenski obali končno odločila za ustanovitev skupnega obalnega sindikalnega sveta. Sporazumno sestavljen osnutek za delo obalnih sindikatov, ki poudarja, da izhajajo bodoče naloge sindikatov samo iz neposrednih in skupnih interesov članstva, je bil minulo soboto v Izoli tudi osnova za delovni dogovor o enotni sindikalni akciji na slovenski obali.

Danes, to je komaj teden dni po živahni razpravi v dvorani izolske »Svobode«, kjer so predstavniki sindikalnih podružnic občin Piran, Izola in Koper izvolili svoj Obalni sindikalni svet, lahko govorimo le o nalogah novega, tako dolgo pričakovanega družbeno-političnega organa sindikatov na slovenski obali.

K temu uvodnemu pojasnilu naj dodamo še to, da sindikati na slovenski obali v tem svojem skupnem delovnem dogovoru pravzaprav niso na nič pozabili, kar je v tem trenutku pomembno za položaj proizvajalca na obalnem območju. Tako so se izrekli za izdelavo skupnega programa razvoja vseh treh obalnih občin, opozorili so na potrebo po skupnem reševanju problematike zaposlovanja, organizacije socialnega zavarovanja, izobraževanja in številnih drugih problemov. Skratka, lahko bi našteli še veliko nalog, ki so si jih zadali obalni sindikati za naslednjo mandatno dobo, vendar pa naj damo v našem poročilu prednost dvema.

ŠE VELIKO DELA NA PODROČJU SAMOUPRAVE

V analizi, ki so jo pripravili trije obalni občinski sindikalni sveti, so delavci spet postavili v ospredje vprašanje pristojnosti samoupravnih organov in strokovnih služb.

(Nadaljevanje na 3. strani)

POHIŠTVO

SLOVENIJALES

Ob zaključku redakcije

● Ljubljana:

Občni zbor Sindikata kmetijskih, živilskih in tobačnih delavcev Slovenije je dal obilo pobud za izboljšanje gospodarskega položaja v kmetijstvu z večjo samoupravno angažiranostjo delavcev, z doslednejšo materialno stimulacijo po delu in z ustrezno strokovno zasedbo vseh delovnih mest. Na podlagi izčrpne analize gospodarskega položaja v kmetijstvu je obsodil nesmotrn uvoz proizvodov, ki ogroža predvsem domačo živinorejo.

Poleg stališča, da moramo podpirati tudi razvoj zasebnega kmetijstva, se je zavzel za tesnejše sodelovanje med kmetijstvom, živilsko industrijo in trgovino, za skupno dolgoročno programiranje razvoja, investiranje in prevzemanje rizikov.

Izboljšani gospodarski položaj bo omogočil tudi višji standard delavcev, za kar se je poprejšnje republiško sindikalno vodstvo močno zavzemalo, in je ena izmed pomembnih nalog tudi novega vodstva.

O tem in o drugih problemih, ki jih je osvetlil občni zbor, bomo obširneje poročali v prihodnji številki.

M. K.

Z OBČNEGA ZBORA RO SINDIKATA GRADBENIH DELAVCEV

Slabo poslovno politiko plačujejo delavci

V minulem obdobju smo velikokrat spremljali delovne sestanke RO sindikata gradbenih delavcev. Z vsake njihove razprave smo odhajali zadovoljni, odhajali smo s prepričanjem, da veljajo vsa prizadevanja najvišjega organa sindikata gradbincev čimbolj urejenim življenjskim in delovnim pogojem gradbenih delavcev. Iz njihovega bogatega programa razprav izluščimo samo nekaj delovnih naslovov: položaj gradbenih delavcev v gospodarski reformi, nekateri problemi formiranja in delitve dohodka v gradbeništvu, zaposlovanje in izobraževanje strokovnih kadrov, naloge sindikata gradbenih delavcev pri nadaljnjem razvoju samoupravljanja in delitve dohodka po delu, minimalni življenjski pogoji v delavskih naseljih itd., itd. Še in še bi lahko naštevali, nekateri naslovi bi se ponavljali, po čemer lahko sklepamo, kako vztrajno terjajo sindikati ob hitrejšem gospodarskem razvoju tudi hitrejše urejanje življenjskih in delovnih pogojev gradbenih delavcev.

Veren odraz štiriletnih delovnih prizadevanj je bil tudi nedavni občni zbor Republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev. Poleg realne ocene o gospodarskem razvoju gradbeništva, ki je lahko edino izhodišče za realno oceno o položaju gradbenih delavcev, so udeleženci občnega zbora največ razpravljali o nekaterih tako imenovanih subjektivnih vzrokih za nezadovoljivo gospodarsko rast slovenskega gradbeništva in zato tudi prepočasno rast življenjske ravni gradbincev.

IZ ROK V USTA

Podatki o gospodarskih uspehih v gradbeništvu ne pokažejo prave podobe. Odstotki, ki izražajo na primer porast dohodkov, produktivnosti dela so zelo visoki, vendar z njimi ni mogoče enako visoko ovrednotiti sedanjega gospodarskega položaja v gradbeništvu, še posebno ne, če primerjamo slovensko gradbeništvo z jugoslovanskim, ali če primerjamo razvoj gradbeništva z gospodarskim razvojem Slovenije in Jugoslavije. Tako se srečujemo s podatki, da se je na primer v gradbeništvu povečal celotni dohodek v zadnjih štirih letih za 104 odstotke, neto produkt za 116 odstotkov, neto osebni hododki za 142 odstotkov, skladi pa za 35 odstotkov. Če pa primerjamo vse te podatke z gibanji gospodarskih rezultatov gradbeništva Jugoslavije, gospodarstva Slovenije in gospodarstva Jugoslavije, izgubijo le-ti vso veličino. V tej primerjavi je za gradbeništvo namreč očitno zaostajanje rasti akumulacije in osebnih dohodkov, hkrati pa upadanje stopnje sposobnosti delovnih priprav, kar slabi materialno osnovo samoupravljanja in slabša delovne in življenjske pogoje gradbenih delavcev.

Ob vsem tem pa velja vendarle poudariti bolj za pojasnilo kot v opravičilo, da se je srečalo gradbeništvo z gospodarsko reformo na veliko bolj zapletenem križpotju kot druge gospodarske dejavnosti. Ekstenzivna investicijska potrošnja pred reformo je razbohotila gradbeno dejavnost, število podjetij je moč-

(Nadaljevanje na 2. strani)

REZERVIRANI STOLPEC

Inž. Lojze Škrabl

član predsedstva ObSS Krško:

● Katero zadevo bi uvrstili med najvažnejše naloge v sedanjem času, ko se pripravljamo na občni zbor RS ZSS?

Največji problem vidim v tem, da ob načelno jasno opredeljeni družbeno-politični vlogi sindikatov članstva le še nismo uspeli prepričati o pravilnosti izbrane poti. Ne vem, kje vse se skrivajo vzroki, toda dejstvo je, da članstvo v usmeritvi svoje organizacije najprej vidi nekakšno visoko politiko, šele potem pa tudi oprijemljive konkretne napotke za aktivnost znotraj delovnih organizacij, v katere sindikat vse bolj prenaša svoje delo.

Po mojem tudi ni prav, da sindikati zadnje čase nekako tolerantno samo spremljajo nastajajoče ekonomske probleme, ki izvirajo iz uresničevanja gospodarske in družbene reforme. Potrebno sicer je, da se še bolj zavzeto kot zdaj ukvarjajo s konkretnimi problemi delovnih organizacij. Toda tako, kot je zdaj, si sindikati po mojem prepričanju nekako zožujejo področje svoje aktivnosti. Trenutne razmere in problemi v naši družbi pa so takšni, da terjajo vsestransko aktivnost sindikatov. Pot do nje vodi predvsem prek splošnega, družbeno-ekonomskega in strokovnega izobraževanja članstva naše organizacije.

Bruno Kalin

član predsedstva ObSS Ajdovščina:

● Katerih vprašanj ne bi prezrli, če bi sami določali dnevni red občnega zbora republiškega sveta Zveze sindikatov?

Po mojem bi sindikati morali odločneje spregovoriti o gospodarskem položaju in o akumulativnosti posameznih gospodarskih dejavnosti. V mislih imam zlasti tekstilno industrijo, ki je po reformi zabredla v zelo hude težave. Občutek pa imam, da težave ne bi bile tolikšne, če bi bila bolje urejena nekatera sistemska vprašanja, še zlasti pa tista glede trgovine in načina poravnavanja medsebojnih obveznosti v gospodarstvu. Tako se dogaja, kakor tudi sami veste, da trgovina neredno poravnava svoje obveznosti, ki jih ima do domačih proizvajalcev. Denar, ki ga njim dolguje, pa obrača sama in poravlja za nakupe v tujini. Ker smo ‚dovolili' razen vsega drugega tudi ‚intervencijski' uvoz tekstila, so podjetja te stroke zabredla v strahotno zagato.

Nekaj bi bilo treba reči in tudi storiti, da bi se te razmere uredile. Drugače se bo še naprej dogajalo, da bodo udarjena najbolj produktivna podjetja. V mislih imam našo tekstilno tovarno, ki je po produktivnosti med prvimi v državi, po osebnih dohodkih pa na koncu lestvice proizvajalcev te stroke. Naša sredstva pa pri tem obračajo drugi, tako da tudi program modernizacije uresničujemo bistveno počasneje, kot bi ga ob normalnih poslovnih odnosih v gospodarstvu.

Slavko Kalan

tajnik ObSS Kranj:

● O čem bi vi spregovorili na bližnjem občnem zboru RS ZSJ?

Nadaljnji razvoj in uveljavljanje samoupravljanja, problemi gospodarjenja ter utrjevanje vloge in aktivnosti sindikatov nedvomno pomenijo tista vprašanja, ki jim naša organizacija trenutno namenja največ pozornosti. Prav od tega, kako hitro potekajo ti procesi, je namreč v marsičem odvisno, kako naglo bomo lahko razreševali tudi probleme na področju družbenega standarda, ki jih priprave na novi delovni čas samo še stopnjujejo.

Vprašanje družbenega standarda, zlasti še stanovanjska gradnja in otroško varstvo, so tudi v naši občini precej pereča. Naš sindikat se med drugim zavzema tudi za to, da bi čimprej mobilizirali vse sile in sredstva, da bi že v naslednjem letu lahko začeli uresničevati program izgradnje otroško-varstvenih ustanov. V ta namen smo predlagali tudi razpis namenskega posojila, ki bi ga vplačevali tako posamezniki kot delovne organizacije. Razen tega podpiramo tudi druge predloge za namensko združevanje sredstev za gradnjo tovrstnih objektov. Prepričani smo, da bo ta naša akcija naletela na razumevanje, saj bi bila prehuda družbena krivda, če bi zaradi neurejenega otroškega varstva z novim delovnim časom mnoge žene prisilili k temu, da bi morale opustiti delo in ostati doma.

Slabo poslovno politiko plačujejo delavci

(Nadaljevanje s 1. strani)

no poraslo, za vse je bilo celo preveč dela. Reforma pa je zaostrila gospodarske odnose v prvi vrsti na področju investicijske potrošnje, tako da so začela gradbena podjetja na tržišču brezumno tekmovati med seboj.

Zaradi tega je sicer silno poenostavljena podoba današnjega položaja gradbeništva taka: gradbena podjetja si prizadevajo v novih pogojih gospodarjenja kar najbolje poslovati, prevzemajo dela, sicer mnogokrat za vsako ceno, uvajajo moderno tehnologijo, nekatera podjetja tudi združujejo svoje zmogljivosti, se usmerjajo na zunanje tržišče, vendar pa vsi ti napori nimajo ravnovesja v porastu življenjske ravni zaposlenih.

POSLOVNE ODLOČITVE MIMO SAMOUPRAVNIH ORGANOV

Potemtakem se v gradbeništvu nekje zatika. Odmisliti si bo treba tako imenovane objektivne vzroke za počasnejšo gospodarsko rast in se bolj posvetiti odpravljanju subjektivnih vzrokov, ki zavirajo napredek gradbenih podjetij, boljšo materialno osnovo in s tem boljši materialni položaj gradbenih delavcev. O tem so na občnem zboru veliko govorili in opozorili so tudi na pomanjkljivosti in napake, ki vplivajo na ustvarjanje in delitev dohodka. S tem v zvezi so omenili neurejene tržne odnose, skrajno nerealne rezultate licitacij, pomanjkljivo delo nekaterih projektantskih organizacij in posameznih projektantov, ki s svojimi projekti dražijo gradnjo, saj mnogi ne vedo niti za cene gradbenih storitev v lastnem podjetju. Nadalje so razpravljali na občnem zboru o problemih raziskovalnega dela in o usklajanju tega dela z gradbeno operativo, o dviganju izobrazbene ravni zaposlenih.

V svojih razpravah so se delegati zavzemali za krepitev samoupravljanja. »Veliki večini slabosti, ki spremljajo našo poslovno politiko, bi se lahko izognili,« je poudaril med drugim Franc Vitanc iz celjskega Ingrada, »če bi imeli samoupravni organi odločilnejši vpliv na poslovne odločitve in na splošno poslovno politiko. Pri tem si morajo svoj delež odmeriti tudi sindikalne podružnice, ki bi se morale bolj kot doslej zavzemati za izboljšanje delovnih in življenjskih pogojev svojih članov, nekatera vodstva podjetij pa bi se morala vprašati, če sploh vedo, kam pelje pot, po kateri sedaj tako lahkomiselno stopajo, in če se zavedajo odgovornosti za obstoj in napredek podjetja.«

PRIHODNOST JE V ZDRUŽEVANJU ZMOGLJIVOSTI

Ko so govorili o perspektivi slovenskega gradbeništva, so na občnem zboru poudarili, da je njegova prihodnost v združevanju proizvodnih zmogljivosti in sredstev. Večina slovenskih gradbenih podjetij se že zbira okoli poslovnega združenja GIPOSS in IMOS, postopoma se poslovno povezujejo največja gradbena podjetja, kot so Gradis, Tehnogradnja, Slovenja ceste in še nekatera druga. Vendar spremlja integracijske procese veliko težav. »Ne gre le za vprašanja gospodarske narave,« kot je poudaril inž. Sergej Bubnov iz GIPOSS, »pogoste ovire za združevanja so bolj psihološke narave.«

Vsi gradbinci so prepričani v nujnost integracije, vendar hkrati ugotavljajo, da se vsi kolektivi te nuje še ne zavedajo, čeprav bi lahko nekatera združena podjetja služila za primer, kakšno gospodarsko in poslovno moč predstavlja velika, močna gradbena organizacija. Poslovno združenje GIPOSS, na primer, ustvarja letno več kot 60 milijard starih dinarjev realizacije, kar pomeni skoraj tretjino enoletne proizvodnje slovenskega gradbeništva. Predstavnik združenja GIPOSS je ugotovil, da pomeni njihov dosedanji poslovni razvoj šele začetek, kaiti na poti integracije je potrebno storiti še več. Popolna integracija — in potrebo po tem že čutijo tisti, ki so okusili začetne sadove združevanja — terja združitev dela sredstev, ki so potrebna za opravljanje skupnih nalog. Pri tem ne gre le za poseganje v materialne razmere podjetij, temveč predvsem za to, da bi v tem procesu dosegli večjo proizvodnost.

Prav pri pospeševanju integracijskih procesov lahko veliko pripomorejo sindikati, so poudarili na občnem zboru. Nekateri delegati so pohvalili že dosedanjo učinkovito podporo sindikata integracijskim procesom in menili, da morajo sindikati tudi v prihodnje vplivati na zavest delavcev, da bodo občutili nujnost po združevanju zmogljivosti gradbeništva. Glas sindikata, ki zastopa interese delavcev in podpira napredna stališča v našem gospodarskem in samoupravnem razvoju, so poudarili na občnem zboru, je treba okrepiti tako znotraj organizacije kot tudi navzven. Nekateri delegati so bili namreč zelo nezadovoljni s tem, da nekateri oblastveni organi, gospodarska zbornica in drugi organi sprejemajo dobre pobude sindikata samo kot deklaracijo, kar pa ne more roditi rezultatov, kar slednjič tudi manjša vlogo sindikatov.

I. VRHOVČAK

SKRAJNOSTI VODIJO V SKRAJNOSTI

Skoraj dve leti ni minil sestanek, na katerem ne bi gradbinci negodovali zaradi neurejenih tržnih odnosov. Tudi na nedavnem občnem zboru RO sindikata gradbenih delavcev so delegati vnovič opozorili na primere licitacij in ponudb, ki nimajo prav nič skupnega z dobro poslovno moralo in odgovornostjo. O tem je največ govoril Franc Vitanc iz celjskega Ingrada.

Na mnogih licitacijah v zadnjem času je bila najnižja ponudba za več kot polovico manjša od najvišje. Sicer pa poglejmo nekaj primerov: za gradnjo termoelektrarne Šoštanj je ponudilo najdražje podjetje blizu 4 milijarde 400 milijonov S-din, najcenejše pa 2 milijardi 200 milijonov — skoraj enkrat, ali za dve debeli milijardi manj! Za objekt Libele Celje je bila najdražja ponudba 75 milijonov, najnižja pa 47 milijonov S-din. Za poslovno stanovanjski objekt v Slovenski Bistrici sta se kosala ponudnika — najdražji z 269 milijoni, najcenejši pa z 170 milijoni S-din predračuna. Papirnica Količevo bi veljala za najdražjega ponudnika dela 230 milijonov, za najcenejšega pa 189 milijonov itd. itd.

Najvišje ponudbe so po navadi blizu cen, ki jih izračunajo projektantske organizacije. Velike razlike v cenah pa kažejo po mnenju gradbincev na neresnost in skrajno neodgovornost nekaterih posameznikov. Vedeti je namreč treba, da gre pretirano znižanje cen največkrat na račun življenjske ravni gradbenih delavcev, pretiranega zmanjšanja akumulacije, torej na račun delovnih pogojev in osebnih dohodkov. Vse to kaže, da vodilnih delavcev v podjetjih ne skrbi, kam vodi takšna poslovna politika. Kaže tudi na to, da mnogi vodilni delavci ne obvladajo ekonomike, da pa so samoupravni organi in sindikalne podružnice premalo delovne in odločne. Glede na to, je menil tovariš Vitanc, bi morala biti ena glavnih nalog sindikalnih podružnic in organov upravljanja, da v interesu zaposlenih delavcev opozarjajo na vse napake, ki vplivajo na ustvarjanje in delitev dohodka in s tem tudi na življenjske in delovne razmere delovnih kolektivov. Za odstopanje od normalne kalkulativne cene bi morali samoupravni organi določiti meje ponudbam. Tam kjer takega določila ni, je odločitev prepuščena posameznikom. Kolektiv izve za take odločitve šele tedaj, ko prejme manjše osebne dohodke in ko si beli glavo, kako dobiti sredstva za nakup najnujnejše mehanizacije.

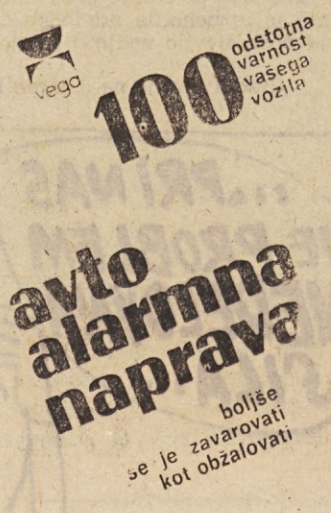

DELOVNI OBRAČUN ObSS AJDOVŠČINA

Nadomestiti morajo zamujeno

Tudi v ajdovski komuni letos osebni dohodki naraščajo hitreje kot pa družbena produktivnost dela, merjena z razmerjem med neto produktom in skupnim številom zaposlenih. Kljub poseganju v sklade, kar je nujna posledica takšnega spreminjanja razmerij, po povečanih osebnih dohodkih občina Ajdovščina vseeno zavzema eno zadnjih mest v naši republiki.

Sindikatom seveda ne more biti vseeno, kako žive naši delovni ljudje in člani sindikata, so poudarili minuli teden na občnem zboru ObSS Ajdovščina, ki mu je v imenu republiškega sindikalnega sveta prisostvoval tudi tovariš Mitja Švab. Treba se je torej vprašati, kako naj se vsaj v prihodnje tudi ajdovski sindikati učinkoviteje vključujejo v prizadevanje za boljo življenjsko raven občanov te komune in kako naj hkrati podpro prizadevanja za naglejšo modernizacijo in intenzivnejše gospodarjenje v ondotnih delovnih organizacijah.

Bogata, zelo razgibana in vsestranska razprava na občnem zboru je pokazala, da ajdovski sindikati poznajo svoje naloge in da so si tudi pripravili nekakšen prioritetni program svojih obveznosti. Predvsem menijo, da bi morali bolj vztrajno kot doslej vplivati na nenehno iskanje in izpopolnjevanje osnov in meril delitve dohodka ne le za neposredne proizvajalce, marveč predvsem za vse organizatorje proizvodnje. Izkušnje namreč kažejo, da kolektivi s povprečno boljšimi kadrovskimi strukturami zaposlenih tudi brez prave stimulacije za organizatorje proizvodnje nekako sami po sebi dosegajo boljše osebne dohodke in tako avtomatično pomikajo navzgor tudi najnižje meje osebnih dohodkov.

Iz tega spoznanja izvirata dve nalogi. Prvo smo že omenili, namreč skrb za dosledno nagrajevanje po delu za vse zaposlene, ki bi ob boljši stimulaciji za svoje delo nedvomno tudi več storili za boljši uspeh svojih delovnih organizacij. Drugo nalogo pa pomeni skrb za izboljšanje kadrovskih struktur, torej za zaposlovanje novih strokovnjakov in za intenzivnejše družbeno-ekonomsko izobraževanje vseh zaposlenih. Če bi imeli več strokovno bolje izobraženih sodelavcev, zlasti pa še ekonomistov, v vsej občini imajo le tri ekonomiste, osem pa jih šele štipendirajo, bi se prav gotovo laže dokopali tako do razvojnih programov delovnih organizacij kot do podobnega programa, ki bi veljal za komuno kot celoto. Razpoložljiva sredstva bi tako nedvomno smotrnje nalagala, kot pa jih lahko zdaj. Od tega pa si spet lahko obetajo povečane gospodarske, poslovne in druge učinke, ki v končni posledici ne bi vplivali le na boljšo življenjsko raven zaposlenih in pospešeno skrb za družbeni standard občanov, ampak bi s tem začeli ustvarjati tudi možnosti za razcvet gospodarstva in s tem tudi za odpiranje novih delovnih mest.

● MNENJA IN STALIŠCA SINDIKATOV ● MNENJA IN STALIŠCA SINDIKATOV ● MNENJA IN STALIŠCA SINDIKATOV ● MNENJA IN STALIŠCA SINDIKATOV ● MNENJA IN STALIŠCA SINDIKATOV

ŽE SEDAJ, KO JE ŠE ČAS, POGLEJTE, KAJ POTREBUJETE ZA NOVOLETNO RAZPOLOŽENJE V VAŠEM DOMU!

»TRGOVSKA HIŠA« nama Tomšičeva ulica 2

vam že nudi v razširjenem in povečanem asortimanu

- okraske in druge potrebščine za novoletno jelko
- igrače za otroke vseh starosti: lesene in plastične, mehanične, sestavljanke, električne železnice z dodatnimi deli, slikanice, lutke
- novoletne razglednice in vizitke
- darilni paketi s slaščicami za otroke

nama LJUBLJANA

PO OBČINSKI KONFERENCI SZDL IN PLENUMU OBČINSKEGA SINDIKALNEGA SVETA KRŠKO O ZAPOSLOVANJU

Večja sredstva naj služijo odpiranju novih delovnih mest

Na Zavodu za zaposlovanje v Krškem je prijavljeno samo 320 prosilcev za delo. Dejansko pa je brezposelnost veliko večja. Mnogi delavci se namreč neposredno obračajo na podjetja, kakih 200 mladincev (ali polovico), se letos po končani šoli ni vključilo v proizvodnjo niti nadaljevalo šolanja, na zimo pa se vsem tem pridružijo še sezonski delavci in morda domačini, ki so odšli v tujino po kruh, ker ga doma niso dobili. Zaskrbljuje dejstvo, da brezposelnost narašča tudi med tistimi, ki jim je zaposlitev edini vir preživljanja, ker podjetja bolj odpuščajo kot sprejemajo nove delavce.

Zavod za zaposlovanje je nemočen zoper naraščajočo brezposelnost, zato je poklical družbeno-politične sile na pomoč. Zdi se, da bo ta pomoč zalegla.

Nedavna občinska konferenca Socialistične zveze delovnih ljudi in plenum Občinskega sindikalnega sveta Krško sta se strinjala s predlogom Zavoda za zaposlovanje, naj bi le-ta dobil potrebna pooblastila in vpliv na politiko zaposlovanja. Med brezposelnimi sicer ni toliko strokovnjakov, kakor v nekaterih drugih občinah, vendar delovne organizacije še vedno zaposlujejo ljudi, ki za posamezna dela niso strokovno usposobljeni. Samo v letošnjem aprilu in maju so sprejele 10 % neustrezno kvalificiranih delavcev Razen tega ne upoštevajo pri sprejemanju nekvalificiranih delavcev vedno njihovega socialnega položaja. Med novo zaposlenimi jih je 53 % s kmetij in 26 % iz družin, kjer sta bila po dva člana že zaposlena.

TRŠI OREH

Smotrnejše zaposlovanje pa ne bo zmanjšalo brezposelnosti, niti preprečilo predvidenega odpusta 150 delavcev, kadar bodo dale gospodarske organizacije prednost ekonomskim pred socialnimi razlogi. Prizadevanja gospodarstva za izboljšanje svojega finančnega položaja so namreč usmerjena predvsem v odkrivanje rezerv v ljudeh, manj pa v povečanje in racioniranje proizvodnje, s čimer bi verjetno dosegla večji učinek — kolikor bi si z ustrezno kakovostjo razširila krog odjemalcev.

Družbenopolitične sile sicer lahko priporočajo in opozarjajo delovne kolektive, naj uberejo to drugo pot, ne morejo pa jih k temu prisiliti. Ker je problem brezposelnosti neodložljiv, so podprle predlog Zavoda za zaposlovanje, da bi prispevno stopnjo za zaposlovanje povečali. Toda tako zbrana dopolnilna sredstva naj bi služila predvsem za odpiranje novih delovnih mest. Če bi pri tem pomagale še banke, bi lahko organizirali več servisnih obrtnih delavnic in v njih med drugim zaposlili delovne invalide, ki jih je v krški občini precej.

Občinska sknupščina bo po zagotovilu njenega predsednika ta predlog podprla iz humanih pa tudi iz ekonomskih razlogov. Če se brezposelnost poveča, se bo to poznalo v proračunski potrošnji. Zmanjšana kupna moč prizadene preko trgovine vse družbene službe od zdravstva do šolstva.

ANOMALIJE V IZPLAČEVANJU DENARNIH NADOMESTIL ZA BREZPOSELNOST

Predstavniki obeh političnih organizacij pa so zastavili tudi vprašanje, ali je pravilno, da se v vseh primerih izplačuje 50 % nadomestila za delo. Nekaj delavcev, ki so bili zaposleni v enoti Papirles v tovarni celuloze in papirja »Džuro Salaj«, prejema od zavoda za zaposlovanje skoraj po 100.000 starih dinarjev nadomestila na mesec, kar presega celo povprečni osebni dohodek v občini, mnogi pa se morajo zadovoljiti s 30.000 dinarji.

Velika nadomestila za delo otežkočajo finančne razmere v Zavodu za zaposlovanje in ga prisiljujejo, da se poslužuje ne povsem smotrnih zaposlovalnih kombinacij. Nekaj odpuščenih delavcev, doma s kmetij, je zaposlil v Agrokombinatu zgolj zato, da se je izognil denarnim nadomestilom in ne glede na to, da je imel na listi brezposelnih tudi delavce, ki se ne morejo preživljati s kmetovanjem. Da gre za resen problem, kaže naslednji podatek: zavod za zaposlovanje je v letu 1965 izplačal skupno kake 3 milijone starih dinarjev pomoči brezposelnim, letos pa že v prvi polovici leta 5 milijonov.

In kot resen problem obravnavajo brezposelnost na srečo tudi tamkajšnji družbenopolitični delavci.

MARIOLA KOBAL

KREDITNA BANKA IN HRANILNICA LJUBLJANA KB LJUBLJANA

OPRAVLJAMO NASLEDNJE POSLE:

- zbiramo hranilne vloge in jih obrestujemo po 6,25 % do 8 %
- zbiramo sredstva za stanovanjsko izgradnjo
- dajemo posojila za nakup, graditev in dograditev ter obnovo stanovanj, komunalnih naprav, garaž in počitniških hišic
- dajemo posojila kmetijskim varčevalcem
- dajemo posojila občanom
- odkupujemo tuja plačilna sredstva in prodajamo tuje valute, čeke in kreditna pisma za službena, zasebna in turistična potovanja
- odpiramo zasebne devizne račune in jih obrestujemo po 6,25 % do 8 %, od tega 4 %—6 % v devizah
- odpiramo osebne žiro račune

DELAVSKA ENOTNOST

Glasilo Republiškega sveta ZSJ za Slovenijo izdaja CZP Delavska enotnost v Ljubljani List je bil ustanovljen 20 novembra 1942. Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik

MILAN POGAČNIK

Naslov uredništva in uprave Ljubljana, Dalmatinova ul. 4, poštni predal 313 VI telefon uredništva 316-672, 316-695 312-402 in 310-033, uprava 310-033 Račun pri Narodni banki v Ljubljani, št. NB 501-1-991 devizni račun pri Kreditni banki in hranilnici Ljubljana, št. 501-620-7-32000-10-3204-486 — Posamezna številka stane 50 N-din — 50 S-din. — Naročnina je četrtletna 6,50 N-din — 650 S-din — polletna 13 N-din — 1300 S-din in letna 26 N-din — 2600 S-din — Rokopisov ne vračamo. — Poštnina plačana v gotovini — Tisk in kliši: CZP »Ljudska pravica«, Ljubljana

V INTERESU ČLANSTVA

Delovni dogovor o enotni sindikalni akciji na slovenski obali

(Nadaljevanje s 1. strani)

»Problem je na našem območju kot tudi drugod še vedno na moč pereč...«, smo slišali minulo soboto v Izoli. »Oblike in metode samoupravnega dela nismo še dovolj razvili, to pa vodi pogosto v neracionalno in formalno reševanje vprašanj. Samoupravni organi naj bi danes razpravljali predvsem o bistvenih vprašanjih razvoja in delovanja delovne organizacije. Ob tem bi bilo potrebno seveda zagotoviti dosledno izvajanje sklepov samoupravnih organov in delovnih nalog. Zelo tehtna je tudi zahteva naših delavcev, da bi se morali pogosteje pogovarjati na zborih delovnih ljudi o najpomembnejših vprašanjih gospodarjenja, delitve in drugega, čeprav se v delovnih organizacijah seveda srečujemo tudi z miselnostjo, da zbori delovnih ljudi ne dajejo pravih rezultatov, da je to le izgubljanje časa in da imajo ljudje nasploh odpor do sestankov...«

Na ustanovnem občnem zboru so si bili sindikalni delavci tudi edini v tem, da bo potrebno posvetiti več pozornosti uveljavljanju delovnih enot. Marsikje namreč žele delovne enote zaradi trenutnih gospodarskih težav izključiti iz samoupravnega sistema. V zvezi s tem velja povedati, da je dve tretjini anketiranih delavcev na obalnem območju mnenja, da je delitev delovne organizacije na delovne enote zelo smiselna. Dobra tretjina anketiranih celo meni, da bi morale delovne enote samostojno deliti dohodek na sklade in osebne dohodke, sprejemati letni plan, skrbeti za njegovo realizacijo in odločati o kadrovskih vprašanjih. Delavci na vodilnih delovnih mestih pa se bolj nagibajo k temu, da bi delovne enote reševale predvsem medsebojne odnose, vprašanja delovne discipline in podobno.

»Nepravilen odnos do nadaljnjega razvoja delovnih enot, pa naj ta prihaja od kogarkoli v delovni organizaciji, lahko povzroči ob današnjem razpoloženju zaposlenih le počasnejši razvoj delovne organizacije in njenih samoupravnih odnosov. To pa pogosto sili delavce v skrajnosti, kot so na primer zahteve po osamosvojitvi oziroma odcepitvi, čeprav za to ni ekonomskih razlogov...«, smo slišali na občnem zboru v Izoli, kjer so za primer omenili tudi težnje enote potniškega prometa v Slavniku.

DELITEV DOHODKA ŠE VEDNO PROBLEM!

Med pomembna vprašanja, ki se jih naj bi nemudoma lotil obalni sindikalni svet, so uvrstile sindikalne podružnice tudi problem delitve dohodka.

»Nezadostna prizadevanja za nadaljnje izpopolnjevanje notranje delitve povzročajo dokaj negativen odnos do tega vprašanja, ki se danes izraža v zahtevah po omejitvah najvišjih in določitvi najnižjih osebnih dohodkov ne glede na rezultate dela...«, so povedali predstavniki sindikalnih podružnic minulo soboto v Izoli. »Sedanje nagrajevanje v delovnih organizacijah vnaša motnje v medsebojne odnose in povzroča brezobziren boj za osebni dohodek...«

Dejstvo pa je, da visoki osebni dohodki pogosto niso odraz boljšega dela ampak pogosto zunanjih, od delovne organizacije povsem neodvisnih dejavnikov.

»In če ne bomo okrepili prizadevanja za nadaljnje izpopolnjevanje pravilnikov o delitvi osebnih dohodkov, ki morajo zagotoviti in objektivizirati delitev po delu za vse kategorije zaposlenih, tako za umsko kot fizično delo, in če ne bomo izoblikovali objektivnejših pogojev za doseganje dohodka, se bo dosedanje razpoloženje ljudi ob pomanjkljivostih v delitvi dohodkov postopoma sprevrglo v razvrednotenje delitve po delu. Vsekakor se bodo morali sindikati v bodoče močneje angažirati v konkretnih prizadevanjih za izpopolnitev notranje delitve...« so poudarili delegati v Izoli.

Na občnem zboru v Izoli pa je bila izrečena tudi pobuda, da bi sindikalne podružnice formirale posebne delovne skupine, ki naj bi proučile možnosti za izboljšanje notranje delitve v delovnih organizacijah in še posebej v delovnih enotah. To naj bi tudi spodbudilo k hitrejši organizaciji potrebnih služb v delovnih organizacijah, ki bi stalno in sistematično spremljale ter strokovno skrbele za dopolnjevanje načel in meril notranje delitve.

—a.

EMO CELJE

TRIKA jeklene kotle za centralno etažno ogrevanje kurimo s premogom kockovcem, kalorične vrednosti približno 4200 kcal/h goriva.

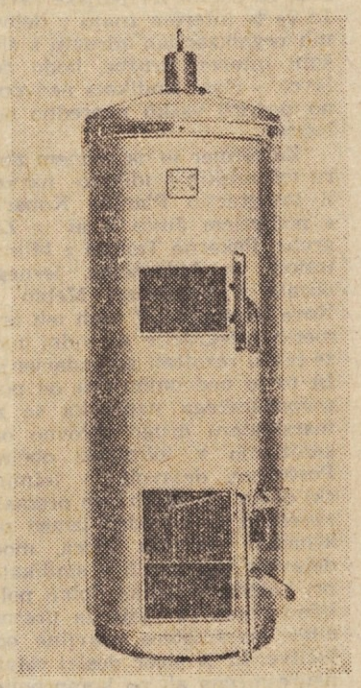

Poraba goriva pri maksimalni obremenitvi 21.000 kcal/h 6,8 kg na uro približno 35 kg na dan ali 4—5 ton v sezoni

Na kotel se priključi 45 m² ogrevne površine radiatorjev

Toplota stanovanja + 20° C pri zunanji temperaturi —20° C

Ogreva približno 380 prm ali 135 m² stanovanja

Z 10² m radiatorske površine lahko segrejemo v 1 uri 47 litrov vode do 60° C

Pravna posvetovalnica DE

● VPRAŠANJE:

Dopolnil sem 32 let pokojninske dobe in 55 let starosti. Sem še v delovnem razmerju s skrajšanim delovnim časom kot delovni invalid II. kategorije. Zaradi slabega zdravstvenega stanja želim iti v pokoj. Ali imam pravico do predčasne pokojnine, za koliko odstotkov se mi bo pokojnina znižala, če bom predčasno upokojen, in kako se odmeri predčasna pokojnina?

Š. I., Gorica

Za predčasno starostno pokojnino še ne izpolnjujete pogoja, ker še niste dopolnili 35 let pokojninske dobe. 28. člen temeljnega zakona o pokojninskem zavarovanju določa, da lahko uveljavi pravico do predčasne pokojnine tisti zavarovanec, ki je dopolnil pokojninsko dobo najmanj 35 let in starost 55 let. Po 35. čl. omenjenega zakona se predčasna pokojnina odmeri tako, da se starostna pokojnina, do katere bi zavarovanec imel pravico glede na pokojninsko dobo, če bi dopolnil starost 60 let, zmanjša za vsako leto predčasnega odhoda v pokoj pred dopolnitvijo starosti 60 let za določen odstotek, ki je odvisen od pokojninske dobe. Zavarovancu s pokojninsko dobo 38 ali 39 let se pokojnina zmanjša za 3 odstotke, zavarovancu s pokojninsko dobo 35, 36 ali 37 let pa za 4 odstotke za vsako leto predčasnega odhoda v pokoj.

Zakon še določa, da zavarovanec, ki je bil predčasno upokojen, tudi potem, ko dopolni predpisano starost, ne more več zahtevati, da bi se mu odmerila nezmanjšana starostna pokojnina. Če predčasni upokojenec pozneje ponovno sklene delovno razmerje, lahko zahteva ponovno odmero pokojnine šele takrat, do dopolni 40 let pokojninske dobe.

Če dela ne morete opravljati niti v skrajšanem delovnem času, lahko pri komunalnem zavodu za socialno zavarovanje zahtevate, naj vas invalidska komisija ponovno pregleda in se izreče, če so podani pogoji za invalidsko upokojitev.

M. VEHOVEC

● VPRAŠANJE:

Konec lanskega leta mi je bil vročen sklep o prenehanju dela zaradi ukinitve delovnega mesta, vendar je delovna organizacija že v mesecu juniju razpisala enako delovno mesto. Kljub temu, da je v zakonu izrecno določena dolžnost, da bi me delovna organizacija v takem primeru morala pozvati na delo, tega moja prejšnja delovna organizacija ni storila. Sama sem namreč izvedela za ponovni razpis mojega delovnega mesta šele pred nedavnim, zato me zanima, ali imam kakšne pravice do ponovnega nastopa na delo.

R. P., Nova Gorica

Čl. 104 temeljnega zakona o delovnih razmerjih določa, da ima delavec, kateremu je prenehalo delo zaradi zmanjšanega obsega dela, ali zaradi ukinitve delovnega mesta, pravico znova stopiti na delo v delovno organizacijo, če delovna skupnost v enem letu znova vpelje delovno mesto oziroma vpelje podobno delovno mesto ali če poveča število delavcev na delovnem mestu, za katere delavec po svojih delovnih sposobnostih zadovoljuje zahtevam. Odločba o prenehanju dela mora zato obvezno vsebovati pouk, kako lahko delavec v skladu s splošnim aktom uveljavlja pravico do ponovnega nastopa na delo.

Če v vaši odločbi o prenehanju dela zaradi ukinitve vašega delovnega mesta ni bilo tega pravnega poduka, lahko uveljavljate v smislu obstoječe sodne prakse pravico do ponovnega nastopa na delo v vašo prejšnjo delovno organizacijo takoj, ko ste izvedeli za ponovno otvoritev vašega delovnega mesta, pri čemer niti ni pomemben datum, kdaj je ta delovna organizacija to delovno mesto razpisala. Sodišča so se namreč postavila na stališče, da mora delovna organizacija v takem primeru najprej obvestiti delavca o ponovni uvedbi njegovega delovnega mesta in lahko nato razpiše prosto delovno mesto šele takrat, ko se delavec ali izrecno odreče tej pravici ali pa ne nastopi dela v roku, ki je postavljen v obvestilu delovne organizacije.

V primeru, da je vaša odločba o prenehanju dela vsebovala pravni poduk o načinu ponovnega nastopa na delo, bi morali postopati ob ponovni uvedbi tega delovnega mesta po postopku, ki je predviden v tem poduku.

A. POLJANŠEK

KUPON za pravno posvetovalnico DE

● NOVO ● NOVO ● NOVO ● NOVO ● NOVO ● NOVO ● NOVO ● NOVO

VELEBLAGOVNICA

Centromerkur

Ljubljana

● štiri etaže ● pomične stopnice ●

NUDIMO:

bogato izbiro galanterije, bu, zlatnine, ženske in moške mode, vse za otroke, novosti iz uvoza

edinstvena izbira opreme za šport in ribolov, muzikalij, kristala in porcelana

lasten urarski in krojaški servis

OBIŠČITE NAS!

● NOVO ● NOVO ● NOVO ● NOVO ● NOVO ● NOVO ● NOVO ● NOVO

OBČNI ZBOR OBČINSKEGA SINDIKALNEGA SVETA V TOLMINU

SINDIKAT NAJ PODPRE DOBRE PREDLOGE

Minuli občni zbor tolminskih sindikatov se je odlikoval zlasti po tem, da so delegati v razpravi zelo resno obravnavali vprašanja predvsem o tem, kako bodo v posameznih delovnih organizacijah v prihodnje še bolje gospodarili, se pravi, kako bi dosegli še boljše poslovne uspehe in s tem višjo življenjsko raven zaposlenih. Prav nič več ni bilo med delegati slišati tarnanja nad težavami, s katerimi se vsak dan srečujejo, kot je bil to primer še na zadnjem občnem zboru tolminskih sindikatov pred dvema letoma.

PREMAGANA MISELNOST

Na občnem zboru tolminskih sindikatov smo slišali, da so že občni zbori sindikalnih podružnic obravnavali posamezne probleme delovnih organizacij v dokaj optimističnem razpoloženju, predvsem pa to velja za ocene o prihodnjem razvoju. V številnih kolektivih tolminske občine je namreč že precej premagana miselnost, da je razvoj podjetja odvisen od nekoga drugega in ne od lastnih sil znotraj vsake delovne organizacije posebej.

Številne delovne organizacije v tolminski občini so spoznale, je menil v poročilu Evgen Golja, predsednik tolminskih sindikatov, da je odvisen njihov nadaljnji razvoj od tega, koliko bodo znale prilagoditi svoje programe proizvodnje in razvoja domačemu in tujemu tržišču. Delovne organizacije tudi že iščejo pota za dvig produktivnosti dela, za zmanjševanje proizvodnih stroškov in podobne ukrepe. Skratka, reforma je prodrla v zavest večine delavcev na Tolminskem in prevladalo je spoznanje, da je vse boljši življenjski standard odvisen od tega, kaj bodo v delovnih organizacijah proizvajali, kje bodo prodali izdelke, kako organizirali proces proizvodnje in kako modernizirali sredstva za proizvodnjo.

Seveda bi bilo napak trditi, je pripomnil eden izmed delegatov v razpravi, da je povsod in pri vseh kolektivih v tolminski občini že prevladala ta zavest, že rezultati letošnjega devetmesečnega gospodarjenja, opozarjajo, da so razlike med posameznimi delovnimi organizacijami precejšnje. Iznad lanskega povprečja realizacije industrijske proizvodnje so: Kreda iz Srpenice, Avtoelektro iz Tolmina, Bača iz Podbrda, Angora — obrat Kobarid, Tovarna čevljev Tolmin in Planika Kobarid. ČIB Bovec, Tovarna pohištva Krn Klavže in Metalflex iz Mosta na Soči pa so nekoliko pod lanskim povprečjem realizacije. Najslabše rezultate pa je doseglo podjetje Trenta iz Bovca. Naj še dodamo, da je celotna industrija v tolminski občini v prvih 9 mesecih letos dosegla 11 odstotkov večjo realizacijo v primerjavi z enakim obdobjem lani.

NEKATERI ŠE ŽIVIJO OD DANES DO JUTRI

Omenjeni rezultati očitno dokazujejo, koliko je bil kateri kolektiv sposoben prilagoditi svojo poslovno politiko novim razmeram gospodarjenja, in predvsem, kako so bili stimulirani strokovni kadri za opravljeno delo, izpričujejo pa ti rezultati tudi to, v kakšnem političnem vzdušju so kolektivi delali.

»Mislim pa, da je še veliko kolektivov, ki trenutno še ne morejo iz različnih vzrokov pokazati rezultatov svojih poslovnih odločitev,« je pripomnil Evgen Golja v svojem poročilu na občnem zboru. »Hkrati pa je v tolminski občini še precej takih delovnih organizacij, ki živijo od danes do jutri, brez prave perspektive...«

SINDIKAT LAHKO USTVARI POLITIČNO VZDUŠJE

Delegati na občnem zboru tolminskih sindikatov pa so si bili edini, da danes ni enostavno pravilno ukrepati in voditi gospodarjenja v koterikoli delovni organizaciji. Sindikat tudi ne more biti konkretni izvajalec strokovnih odločitev, so menili nekateri, vendar pa sindikat lahko ustvari politično vzdušje in podpre pozitivne rešitve v vsaki delovni organizaciji, kajti delavec je lahko najbolj nepristranski in odločen, ko gre za najpomembnejše odločitve. Za delavca na primer pri integracijskih procesih ne pomeni veliko samo naslov podjetja in drugi ozki, pogosto močno osebni interesi, vidi pa v njih možnost za porast življenjske ravni. In če te interese znajo v delovnih organizacijah združiti s širšimi interesi družbe, bodo delavci — člani sindikata nedvomno podprli vsako napredno odločitev.

Za primer so na občnem zboru tolminskih sindikatov navedli integracijo Planike Kobarid s podjetjem Josip Kraš iz Zagreba, Pekarne Tolmin z Mlinotestom iz Ajdovščine, lesnega obrata s podjetjem Meblo iz Nove Gorice itd. V vseh teh primerih integracije so vidni tudi že boljši rezultati gospodarjenja. In to je nedvomno ena od poti gospodarskega napredka še za marsikatero drugo delovno organizacijo v tolminski občini. Posamezni dejavniki v tolminski občini pa se ob tem premalo zavedajo, je bil eden izmed zaključkov občnega zbora, moči delavcev, združenih v sindikate, pri katerih bi lahko dobili politično oporo in ideje za uresničitev marsikatere pravilne odločitve, ki je sicer doslej ostala neuresničena ali pa kompromisno rešena.

M. Ž.

PO OBČNEM ZBORU OBČINSKEGA SINDIKALNEGA SVETA V HRASTNIKU

Kritična, toda spodbudna ocena

Minuli delovni dogovor hrastniških sindikalnih delavcev bi lahko služil za vzor marsikateri družbeno-politični organizaciji zaradi načina obravnavanja najaktualnejših problemov uresničevanja družbene in gospodarske reforme, razvoja samoupravljanja in delitve po delu. Tako referat kot razprava sta bila predvsem konkreten prispevek na temo: kaj in kako naj deluje v prihodnje sindikat. Odkrita, zelo kritična ocena dosedanje vloge sindikatov pa je omogočila, da so delegati zaključili občni zbor z zelo jasnimi spoznanji, kam usmeriti svojo prihodnjo aktivnost.

Predvsem je občni zbor pokazal, da se hrastniški sindikalni svet poslavlja od nekaterih preživelih oblik svojega delovanja. Predsednik Zdene Ulaga je svoj uvodni referat imenoval: politična ocena gospodarsko-družbenih gibanj v občini, zato smo s tem večjo pozornostjo sledili njegovim izvajanjem. Obetajoči naslov je izpolnil pričakovanja. Njegove misli so bile dejansko poskus, prikazati, da je sindikat navzlic manjšim spodrsljajem stopil v višjo stopnjo svojega delovanja. Najbistvenejše ob tem je vsekakor to, da je sindikalni svet svoja dognanja razvijal tudi v vsakdanji praksi, zato je že postal katalizator vseh naprednih gibanj v komuni.

Hrastniški delovni kolektivi so se uspešno vključili v reformna prizadevanja. Lani so povečali fizični obseg proizvodnje za 10 %, celotni dohodek pa je porasel za 29 %, letos pa bodo rezultati še znatno boljši. Do konca septembra so dosegli za 8,4 % povečanje količinske proizvodnje, celotni dohodek pa je v primerjavi z lanskim letom večji za 24 %. Izvoz bo letos dosegel blizu 2 milijona dolarjev, in to izključno na področjih s konvertabilno valuto. Vendar tudi hrastniško gospodarstvo tarejo medsebojne terjatve. Po zadnjih ugotovitvah dolgujejo kupci hrastniškim podjetjem blizu 2 in pol milijarde S-din, medtem ko so sami dolžni polovico manj.

Tem več ali manj uspešnim gospodarskim gibanjem pa ni sledil ustrezen razvoj uvajanja stimulativnejšega nagrajevanja, še manj razvoj neposrednega samoupravljanja. Kljub vsestranskim prizadevanjem sindikalnega sveta, da bi v kolektivih pospešeno uvajali delitev po delu, so ponekod ostali več ali manj pri sprejemanju načel, ki pa jih še niso izvedli v praksi.

Čeprav je samoupravljanje glede vsebine napredovalo, v Hrastniku še venomer ugotavljajo zaostajanje oblik samoupravnega delovanja. To neskladje je sindikalni svet ocenil kot zelo zaskrbljujoče. Delovne enote, tam, kjer so jih ustanovili, so več ali manj na papirju. Pravice neposrednih proizvajalcev niso v skladu z zapisanimi načeli o neposrednosti odločanja. Ne gre za to, da bi delovne enote izdvojili iz splošnih okvirov podjetja, gre pa za to, da bi lahko ob upoštevanju razvoja in koristi vsega podjetja dosegle več. Decentralizacija samoupravljanja in integracija gospodarstva sta vsebinsko in ekonomsko nuja nadaljnjega razvoja hrastniške občine. Prve, konkretne oblike tega pa se bodo pokazale ob združitvi zasavskih premogovnikov, s čimer pa ta proces še ni zaključen, marveč si utira pot tudi med druge kolektive v občini.

Kritična ocena teh in podobnih slabosti, seve, ni mogla mimo izvajanja samoupravnih aktov v podjetjih. V razpravi so delegati opozorili, da uveljavljanje samoupravnih aktov boleha za tremi boleznimi, in sicer: ponekod samoupravni akti niso usklajeni s predpisi, v številnih aktih so očitne samoupravne praznine, v nekaterih primerih pa so celo v nasprotju s predpisi. Zato ne preseneča ugotovitev, da so nekateri člani delovnih skupnosti iskali zaščito za svoje pravice zunaj podjetij.

Sindikalni delavci so močno kritizirali dejstvo, da je v Hrastniku ena sama delovna organizacija prešla na skrajšan delovni čas. Člani delovnih skupnosti upravičeno menijo, da so glede tega na repu dogodkov. Zato so zahtevali, da se strokovne službe lotijo izdelave ekonomskih analiz in uvajanja takih sprememb v organizaciji dela, ki bi ob skrajšanem delovnem času omogočile enake delovne in druge učinke. Prav tako so v razpravi sodili, da bo uvajanje deljenega delovnega časa v upravnih službah podjetij objektivna nujnost, na katero se je treba zelo resno pripraviti. Resno in utemeljeno pa so delegati v razpravi obsodili nekatere teorije o upravljanju in samoupravljanju, opozorili na zaščitno vlogo sindikatov na področju oddiha, rekreacije in drugod. Predvsem pa so predlagali, naj bi zasavski sindikalni sveti stopnjevali že začeto sodelovanje vsepovsod tam, kjer bo moč le s skupnimi prizadevanji dosegati večje rezultate.

NOVO

COLIBRI tt2 1967

NIČ ZATO,

— ČE JE DALEČ DO VAŠEGA DELOVNEGA MESTA,

— ČE NIMATE NA VOLJO DOVOLJ DENARJA

— ČE SO CESTE SLABE

Tomosov moped colibri T-12 vas bo vselej hitro, poceni, udobno in varno pripeljal na cilj! Izrabite kreditne ugodnosti za nakup mopeda v zimski sezoni v naših prodajalnah v Beogradu, Sarajevu, Ljubljani in Kopru ter v prodajalnah naših največjih trgovskih zastopnikov!

Pohitite! Ne zamudite ugodne priložnosti!

TOMOS KOPER

PO OBČNEM ZBORU ObSS GROSUPLJE

ODLOČNO URESNIČEVANJE SKUPNIH DOGOVOROV

Če je za grosupeljsko občino kot celoto značilno, da je kljub izgradnji in solidnemu poslovanju nekaterih novih tovarn vseeno obdržala izrazito kmetijsko obeležje in da hkrati pomeni širše zaledje zaposlenih za potrebe ljubljanskega industrijskega bazena, potem aktivnost njihovih sindikatov označuje predvsem vztrajno prizadevanje za uresničevanje skupnih dogovorov, pa najsi gre ob tem za uveljavljanje interne zakonodaje ali za gospodarske in druge programe, ki se jih lotevajo v tej komuni.

Tako so tudi na letošnjem občnem zboru grosupeljskih sindikatov minuli teden ugotovili, da je bilo pravilno njihovo opozarjanje, da je v občini potrebno zagotoviti enotno kmetijsko politiko. Dve izmed treh zadrug, kolikor jih deluje v občini, zdaj odkrito zagovarjata potrebo po združitvi vseh zadrug v novo, močnejšo organizacijo. Zanimivo pa je pri tem, da tak predlog podpirata gospodarsko dobro idoči zadrugi, medtem ko KZ Stična, ki izmed vseh treh zadrug najslabše posluje, ta predlog zavrača. Očitno je, da prizadeta sindikalna podružnica v tem primeru ni opravila svoje dolžnosti, predvsem pa zaposlenim ni povedala, da s svojim zavračanjem integracije pravzaprav sami nase prevzemajo vso odgovornost za prihodnost, ki najbrž ne bo kdo ve kako obetajoča, če bodo nasprotovali združenim prizadevanjem za napredek kmetijstva v občini.

Ko so se delegati na občnem zboru znova zavzeli za intenzivnejše razmišljanje o možnostih in koristih tesnejšega povezovanja podjetij v komuni in tudi preko njenih meja, so ugotovili, da te procese precej zavira »pozabljanje« nekaterih skupnih dogovorov, predvsem pa neizpolnjevanje določil interne zakonodaje. Bolj praviloma kot izjemno se namreč dogaja, da člani samoupravnih organov pred sejami niso seznanjeni z gradivom, tako, da se ne morejo pripraviti na razpravo. Poleg tega si največ besede na sejah samoupravnih organov vedno vzamejo člani upravnih vodstev podjetij, ki s svojimi »predavanji« — tako je bilo rečeno v razpravi — nemalokdaj zameglijo bistvo zadeve, o kateri razpravljajo. Prav zaradi tega so se zdaj znova zavzeli za to, da sindikalne podružnice ne smejo odstopati od zahteve in tudi ne nasedati nikakršnim opravičilom, zakaj ni spoštovana interna zakonodaja. Zato pa naj poročevalci za seje samoupravnih organov pripravijo takšno gradivo, ki bo članom teh organov razumljivo tudi brez dodatnih »predavanj« in »pojasnjevanj«.

Ravno takšni primeri seveda opozarjajo, da bo v prihodnje treba nameniti še več skrbi tako splošnemu, kakor tudi družbenopolitičnemu izobraževanju grosupeljskih proizvajalcev, da bi postopoma kar najbolj hitro sami znali ločiti zrno od plevela.

-mG

Vabimo vas, da izberete iz sortiranih zalog:

usnje, tesnila, potrebščine za sedlarje, čevljarje, tapetnike; gumijeve cevi, gumo v ploščah in palicah, gumijeve profile, klinasta in pogonska jermena, transportne trakove, pnevmatiko in ostale gumijeve izdelke; tehnični tekstil, filce, gradle, jute, vrvarske izdelke, polirne diske, dekorativne tkanine in vrvice; zaščitne obleke, predpasnike, pokrivala, čelade, maske, očala, rokavice, obuvala, ščitnike; plastične mase za predelavo, juvidur, vinil, vinaz, ultrapas, stragulo, linolej, tufting, melapan, alkaten in bugier cevi, lepila za plastične mase, gumo in usnje; barve in lake; usnjeno, tekstilno, plastično in kovinsko galanterijo; pisalne, računske, frankirne, fakturne, knjigovodske, razmnoževalne in vtisne stroje ter teleprinterje; opremo za gostinstvo, trgovino in mlinsko industrijo.

VELETRGOVINA »ASTRA«, uvoz—izvoz LJUBLJANA, Titova 77 — Telefon: h. c.: 310-066 (4 vodi) — Telex: 31248

PREDSTAVNIŠTVA:

BEOGRAD, Njegovševa 31	tel.	40 505
	telex	11 355
ZAGREB, Smičiklasova 22	tel.	413 727
	telex	21 128
SARAJEVO, Ul. JNA 10	tel.	22 071
	telex	41 110
NOVI SAD, Željeznička 17	tel.	43 527
	telex	14 128
SKOPJE, Ivo Lola Ribara 27	tel.	21 620
SPLIT, Ul. Prvoboraca 35	tel.	41 392
Servis za polaganje tal LJUBLJANA, Jurčičev trg 1	tel.	23 298

»ASTRA« servis vam obloži tla in stene z gumijevimi, plastičnimi in papirnatimi oblogami!

ZAPISEK Z OBČNEGA ZBORA OBČINSKEGA SINDIKALNEGA SVETA V KRŠKEM

Ne samo besedna tolažba

• Kakor so poudarili na nedeljskem občnem zboru občinskega sindikalnega sveta v Krškem, ki mu je poleg številnih delegatov in gostov prisostvoval tudi tajnik RS ZSJ Jože Marolt, delovni človek v svoji organizaciji ne išče »besedne tolažbe«. Zato pa v sindikatih vidi tisto organizacijo, ki se zavzema za izboljševanje delovnih in življenjskih pogojev vseh zaposlenih in občanov nasploh, organizacijo, ki se bori za njihov boljši ekonomski in družbeni položaj v naši skupnosti. Končno pa so proizvajalci krške komune polnoštevilno včlanjeni v sindikalni organizaciji tudi zaradi tega, ker pričakujejo, da jim bo v zadregah sindikat pomagal bodisi gmotno bodisi tako, da bo ščitil njihove samoupravne pravice, ki izvirajo iz dela.

Proizvajalci krške komune torej ne postavljajo vprašanj, čemu plačujejo sindikalno članarino in kakšne koristi imajo od svoje organizacije, ki so jo očitno in v pravem pomenu besede sprejeli za »svojo«. Nemara so prav zaradi tega toliko bolj kritično ocenili aktivnost občinskega sindikalnega vodstva v minuli mandatni dobi.

Marsikaj se namreč dogaja v komuni, s čimer nikakor ne morejo in ne smejo biti zadovoljni. Ugotavljajo na primer bistveno slabše gospodarske uspehe kot v minulem letu, še posebej pa neskladja med gibanjem produktivnosti in osebnih dohodkov, ki se neupravičeno povišujejo v škodo skladov. Razen tega pa se je letos prvič zgodilo, da je ob zaključku septembra kar devet delovnih organizacij izkazalo izgubo, ne da bi bile realne možnosti, da bi jo pokrile do zaključka poslovnega leta.

Delegati občinskega zbora krških sindikatov so ob vsem tem menili, da sedanje razmere ne dovoljujejo nobenega optimizma za morebitne boljše poslovne uspehe v naslednjem letu, čeprav je znano, da bo jugoslovansko gospodarstvo dobilo nekaj poživljajočih injekcij, predvsem v večjem obsegu kratkoročnih kreditov. To hkrati pomeni, da tudi ni večjih možnosti za povečano zaposlovanje, čeprav število brezposelnih tudi v tej občini narašča.

Takšna ocena ni črnogleda, je le realna. Ob njej je občni zbor poskušal odgovoriti tudi na vprašanje, v čem naj tudi sindikat pripomore, da se razmere ne bi še poslabšale, da bi obenem sedanje težave čimprej prebrodili.

V razpravi so poudarili, da preslaba izobrazbena struktura zaposlenih in premajhno družbeno-ekonomsko znanje proizvajalcev krške komune pomenita tisti vzrok, ki preprečuje močnejše uveljavljanje sindikatov tako v komuni kot v delovnih organizacijah. Ugotavljajo namreč, da gospodarske in druge težave veliko laže premagujejo tiste delovne organizacije, ki imajo nadpovprečni kadrovski sestav zaposlenih. V takih delovnih organizacijah je tudi več posluha za družbeno-ekonomsko izobraževanje vseh zaposlenih. Temu v nasprotje pa drugod precej počasi spoznavajo, da potrebujejo bolj vsestransko razgledane proizvajalce-samoupravljavce, ki bi se znali sami zoperstaviti protislovjem, ki se porajajo. Taka ugotovitev še posebej velja za delovne enote podjetij, katerih sedež je izven občine. Prav zavoljo »neznanja« se namreč osnovne organizacije sindikata v teh kolektivih ne znajo postaviti po robu številnim krivicam, predvsem pa kratenju samoupravnih pravic. Če pa vsaj vodstva sindikalnih podružnic teh enot vključujejo dovolj razgledane delavce, se znajo potegniti za pravice svojih enot. Izmed 28 delovnih enot »tujih« podjetij, kolikor jih zdaj je v krški komuni, sta v tem največ dosegli poslovni enoti tovarne Lisca iz Sevnice in PE Elektro Celje.

Razprava na občnem zboru krških sindikatov je torej jasno razkrila, kako si tudi sindikati marsikje morajo šele »izboriti« svoj vpliv in aktivno vlogo pri razreševanju gospodarskih, kadrovskih in drugih problemov svojih delovnih organizacij. In še: s konkretnimi primeri je občni zbor tudi opozoril, kako naj to storijo.

Ob vsem tem pa je bila jasno izražena tudi misel, da za dogajanja in razreševanja problemov znotraj delovnih organizacij tudi sindikalne podružnice nosijo svoj del odgovornosti. Zatorej ne smejo nastopati, kakor se včasih še primeri, s stališča opozicije do upravnih in samoupravnih organov, ampak naj podpirajo vsa prizadevanja za uveljavitev najbolj progresivnih rešitev, ne glede na to, kdo jih predlaga. -mG

Osvojena stališča RSZSS o reelekciji

Predlog slovenskih sindikatov za spremembe v reelekciji je ocenjen kot »nadaljnji korak v prizadevanju, da odpremo stalen in naraven proces izbire najodgovornejših organizatorjev proizvodnje«.

(Nadaljevanje s 1. strani)

dilnih delovnih mestih, s čimer bi ukinili njihov poseben status in položaj v delovni organizaciji ter jih bolj povezali z vsakodnevnim delom in preverjanjem njihove sposobnosti skozi poslovne rezultate in uspeh kolektiva. Pobuda za preverjanje sposobnosti strokovnih kadrov mora biti v rokah direktorja, kar poudarja tudi njegovo odgovornost za njihovo delo. **S statutom delovne organizacije se morajo določiti kriteriji in postopek za določanje odgovornosti drugih vodilnih delavcev, ki morajo v načelu biti enaki, kot so za druge delovne ljudi. Pobudo za to morajo dajati tudi drugi zainteresirani posamezniki in organi delovne organizacije, končno pa odloča tisti organ upravljanja, ki ga določa statut.**

V pogojih dohodka in delovanja ekonomskih enot se povečuje tudi interes in odgovornost delovnih ljudi za sposobnost vodilnih kadrov, z ureditvijo tega vprašanja pa mora ta interes dobiti realno zagotovitev in možnost, da se uveljavi.

● Povezovati je potrebno status direktorja in drugih organizatorjev proizvodnje s konkretnimi delovnimi in poslovnimi rezultati, izraženimi s pokazatelji, ki dajejo objektivno sliko celotnega uspeha podjetja. Pri proučevanju poslovnega uspeha delovne organizacije, do katerega mora priti ob vsaki priložnosti, ko se to izkaže potrebno, najmanj pa enkrat letno, naj bi ocenjevali tudi sposobnost vseh organizatorjev proizvodnje, njihovo konkretno odgovornost in prispevek.

To pa zahteva tudi podrobnejšo določitev teh pokazateljev, dokumentov in drugih specifičnih meril v statutih delovnih organizacij, saj jih ne moremo razumeti samo v klasičnem smislu dolgih kolon številk, ki jih lahko razume samo ožji krog strokovnjakov. Ti pokazatelji morajo dati jasno sliko poslovne politike podjetja in njene dinamične realizacije, pokazati morajo, kjer je težišče delovanja, kakšni so pogoji in problemi delovne organizacije, panoge, družbeno-politične skupnosti itd.

Razpis kot institucijo postavljajo ti predlogi v realnejši odnos do obstoječe prakse, saj ukinjajo njegov dosedanji formalizem in objavljanje tudi takrat, kadar zanj ni potrebe. Razpis ostaja tudi v bodoče obvezen pri objavljanju resnično nezasedenih delovnih mest, kar lahko samo prispeva k njegovi uveljavitvi kot demokratske institucije.

Centralni svet ZSJ sprejema osnovne ideje predloga Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije kot enega izmed načinov premagovanja posameznih neskladij, ki smo jih zapazili v dosedanji praksi. Konkretne formulacije pa so naloga zakonodajne tehnike, ki mora te ideje pravno oblikovati in jih uskladiti z obstoječim pravnim sistemom.

V tem smislu je Centralni svet ZSJ mnenja, da bi Zvezna skupščina in organi ZIS morali čimprej začeti proučevati vprašanja, ki so povezana z reelekcijo, da bi se tako zakonski predpisi uskladili s stališči, ki jih vsebujejo ti zaključki, s čimer bi omogočili, da prihodnjo reelekcijo opravimo brez sedanjega formalizma in vsega tistega, kar po nepotrebnem obremenjuje njeno izvedbo.

Pri urejevanju tega področja v zakonskih besedilih, statutih delovnih organizacij in v konkretni politični akciji moramo upoštevati specifičnosti posameznih področij, da bi se izognili šablonskemu uporabljanju rešitev, ki ustrezajo gospodarstvu tudi drugih na področjih družbenega življenja, kot so prosveta, zdravstvo, kultura itd.

Na širših osnovah pa moramo še naprej proučevati vlogo in položaj direktorja delovne organizacije kot organa samoupravljanja in osnovnega organizatorja proizvodnje. V pogojih vse močnejšega razvoja neposrednega samoupravljanja, ki temelji na načelu dohodka in na ekonomskih enotah, je potrebno položaj direktorja delovne organizacije točneje opredeliti in določiti v skladu s spremembami, ki jih je pozitivna praksa že potrdila.

Potrebno je tudi določiti, kaj je vodilno mesto v delovni organizaciji, hkrati pa izdelati kriterije in profil vodilnih ljudi v delovni organizaciji, kakor tudi določiti minimalne kvalifikacije kot pogoj za uspešno opravljanje njihovega dela.

V razpravi o reelekciji direktorjev in drugih vodilnih kadrov v delovni organizaciji so ta vprašanja zainteresirala delovne ljudi in forume, kar pomeni, da mora tudi sindikat začeti z njihovim organiziranim proučevanjem, naslanjajoč se pri tem na omenjeno zainteresiranost in na že do sedaj izražena mnenja.

Ker smo neposredno pred začetkom reelekcije direktorjev, moramo takoj začeti z družbeno politično akcijo delovnih ljudi, sindikalnih podružnic in vseh drugih sindikalnih forumov, da bi se tako izognili tistim pomanjkljivostim iz minule reelekcije, ki so posledica nezadostne usmerjenosti družbenega vpliva na tem področju.

Delavska univerza »Boris Kidrič« Ljubljana

razpisuje

v sodelovanju mestnega sindikalnega sveta Ljubljana

štiridnevni seminar za predsednike, tajnike in člane izvršnih odborov sindikalnih podružnic.

PROGRAM SEMINARJA

1. **UVODNI RAZGOVOR**
2. **MESTO IN VLOGA DRUŽBENOPOLITIČNIH ORGANIZACIJ** — 2 uri naši
   Mnenje o preživelosti družbenopolitičnih organizacij v družbi; družbenopolitične organizacije v sistemu samoupravljanja; deprofesionalizacija političnega dela.
3. **VLOGA IN NALOGE SINDIKATA V SISTEMU DECENTRALIZACIJE SAMOUPRAVLJANJA** — 5 ur
   Neposredne naloge sindikata v del. organizaciji; kadrovanje, principi kadrovanja; organizacijska struktura zveze sindikatov Jugoslavije; odnos med sindikalno organizacijo in organi samoupravljanja, odnos sindikata do ostalih družbenopolitičnih organizacij v delovni organizaciji.
4. **METODE DELA SINDIKALNE PODRUŽNICE** — 1 ura
   Sestava programa dela; vsebina programa dela; informiranost članstva.
5. **GOSPODARSKA IN DRUŽBENA REFORMA** — 3 ure
   Cilji gospodarske reforme:
   karakteristika razvoja gospodarstva po reformi; osnovni problemi pri izvajanju reformnih ukrepov; naloge družbe pri uresničevanju gospodarske reforme.
   Razširjena reprodukcija — modernizacija
   Vključevanje v mednarodno delitev dela
   Kreditni odnosi z inozemstvom
   Carine
6. **AKTUALNI PROBLEMI DELOVNE ORGANIZACIJE** — 3 ure
   Produktivnost dela in gospodarjenje s sredstvi podjetja.
   Osnovni pokazatelji dobrega gospodarjenja: produktivnost, ekonomičnost, rentabilnost; organizacija dela; osnovna načela dobre organizacije; sposobnost človeka, sodelovanje med sodelavci; delitev dohodka in vpliv na produktivnost; sredstva podjetja; stroški; vpliv boljšega gospodarjenja na stroške poslovanja.
   Nagrajevanje po delu in delitev dohodka — 3 ure
   Ustvarjanje in delitev dohodka; nujnost delitve po delu; izhodišče za konkretna merila pri nagrajevanju; sistem nagrajevanja; stimuliranje strokovnjakov.
   Kadrovska politika v delovni organizaciji — 2 uri
   Planiranje kadrov; rotacija, reelekcija; izobraževanje (strokovno, družbeno, splošno); plan izobraževanja, financiranje izobraževanja in štipendiranje.
   Oblikovanje medsebojnih odnosov v kolektivu — 3 ure
   V zvezi s samoupravljanjem; v zvezi z izvrševanjem delovnih nalog; v zvezi s formiranjem delovnih skupin; vpliv odnosov na gospodarjenje.
7. **SPLOŠNI AKTI IN DELOVNA RAZMERJA** — 3 ure
   Pomen splošnih aktov za urejanje medsebojnih razmerij; vrste in postopek za sprejem splošnih aktov; statut, temeljni splošni akt; pravilnik o delovnih razmerjih in drugi splošni akti, ki urejajo medsebojna delovna razmerja.
8. **DRUŽBENI STANDARD** — 3 ure
   Skladi delovne organizacije; sklad skupne porabe kot osnova za reševanje družbenega standarda; rekreacija; stanovanjska politika; družbena prehrana, otroško varstvo; sofinanciranje izobraževanja; delovna organizacija v komuni pri reševanju standarda delavcev.
9. **ZAKLJUČNI RAZGOVOR** — 2 uri

Seminarji bodo v mesecu decembru t. l. ter januarju, februarju in marcu 1968. leta v Grobljah, v prostorih centra biotehniške fakultete.

Stroške za izvedbo seminarja, kakor tudi stroške bivanja prizavljenih iz območja ljubljanskih občin je prevzel mestni sindikalni svet Ljubljana.

Prijave pošljite na naslov: Mestni sindikalni svet Ljubljana, Dalmatinova ulica 4.

OBČNI ZBOR OBČINSKEGA SINDIKALNEGA SVETA MARIBOR

Z roko v roki s članstvom

Začetek občnega zbora — slavnost ob 30. obletnici prihoda tovariša Tita na vodstvo KPJ ● Občnega zbora se je udeležilo več kot 300 delegatov ● Med gosti je bil Ivo Janžeković, predsednik RS ZSS ● Osrednja tema razprave gospodarjenje in krepitev samoupravnih odnosov v delovnih kolektivih ter naloge sindikata v spremenjenih pogojih gospodarjenja

»Za uspešno delo sindikalnih podružnic je potreben v javni razpravi izoblikovan konkreten ter ne preobsežen delovni program. Članstvo zahteva, da je potrebno težišče dela sindikatov preusmeriti predvsem na probleme gospodarjenja in zaščite članstva. Že zato je potrebna večja akcijska povezanost sindikatov v občini z drugimi ravnimi sindikalnih organizacij.«

To je med drugim povedal v uvodnem referatu Ivan Kuzma, predsednik mariborskih sindikatov, ko je govoril o vlogi sindikatov in nalogah v novih pogojih gospodarjenja.

ZA VSEBINO VEMO, DOLOČITI JE TREBA MESTO IN VLOGO SINDIKATA

Vsebinska usmerjenost sindikatov je jasno začrtana, slabi pa moč sindikata, kadar gre za uresničenje njegovih stališč na vseh ravneh. Izkušnje kažejo, da zadenejo stališča sindikatov v podružnicah vselej na ugodna tla, če so odraz naprednih teženj in želja članstva. Zato bi se po mnenju tovariša Kuzme morali dogovoriti v najvišjih predstavniških organih Zveze sindikatov za programsko usmerjenost delovanja sindikatov, pri čemer je potrebno spoznati mesto in vlogo sindikatov v naši družbi na sedanji stopnji njenega razvoja.

Posebej velja opredeliti mesto in vlogo sindikata v sindikalnih podružnicah. V ta namen bi morali zagotoviti pogoje za delovanje sindikatov in izvršnih odborov sindikalnih podružnic v samoupravnih aktih delovnih organizacij. V nekaterih delovnih organizacijah namreč moremo zaslediti primere, da vodstva na različne načine preprečujejo prizadevanja izvršnih odborov sindikalnih podružnic.

»Sindikat je politična organizacija, vendar se nekateri ljudje na vodilnih delovnih mestih tega ne zavedajo,« je povedal v svoji razpravi na občnem zboru Marjan Bačko, član Slovenskega narodnega gledališča v Mariboru. Tovariš Bačko je mimo izkušenj o delovanju sindikata v organizaciji, kjer sam dela, govoril tudi o splošni vlogi sindikata. Dejal je, da je sindikat mnogokje izpostava uprave in direkcije. Ne gre za upiranje vodstvu za vsako ceno, vendar sindikat nikakor ne more dovoliti, kadar nekateri teptajo samoupravne pravice, kadar delijo v delovni organizaciji osebne dohodke mimo rezultatov dela. Po triletnih prizadevanjih so uspeli v gledališču decentralizirati gospodarjenje in upravljanje na delovne enote. »Želimo čiste račune,« je dejal tovariš Bačko, »plačilo naj bo rezultat dela.«

GOSPODARSKI BAROMETER NE KAŽE NAJUGODNEJŠEGA POLOŽAJA

Največ razpravljajo mariborski delavci o gospodarjenju v svojih delovnih organizacijah. Takšne razprave so povsem razumljive, saj je gospodarjenje barometer, ki kaže tudi njihovo življenjsko raven. Sodeč po razpravi nekaterih delegatov na občnem zboru mariborskih sindikatov in seveda po splošnih pokazateljih o gibanju gospodarstva na mariborskem območju mnoge delovne organizacije ne gospodarijo najbolje. Kljub doseženim uspehom se mnogokje težko prilagajajo zahtevnejšim pogojem gospodarjenja.

Delegat iz MTT Franc Rajh je povedal, da so tekstilni delavci pozdravili gospodarsko reformo in podpirali novo smer gospodarjenja, vendar kaže gospodarjenje v njihovi delovni organizaciji drugačne poslovne rezultate, kot so jih pričakovali. Veliko proizvajajo vendar imajo težave s prodajo. Neugoden položaj tekstilcev je delegat MTT pripisal intervencijskemu uvozu blaga. V trgovinah se kopiči uvoženo blago take kvalitete in vrste, kot ga stkejo domači proizvajalci. Že dvajset let delajo tekstilci v treh izmenah, velik del delovnih naprav je že močno izrabljenih in to so tudi neposredni vzroki, da ne morejo dosegati svetovnih cen. Danes, ko obnavljajo strojno opremo, pa morajo za carino odšteti približno tretjino vrednosti kupljene opreme. Zato je tovariš Rajh dejal, da terjajo vprašanja intervencijskega uvoza, carin in tudi administrativno odobravanje cen obravnavo in rešitev širše družbene skupnosti.

O gospodarjenju v delovnih organizacijah so razpravljali tudi nekateri drugi delegati, med njimi **Ivo Grauf** iz železniškega transportnega podjetja, ki je povedal, da zmanjšujejo njihove poslovne uspehe nekatere nerentabilne proge, ki jih zato tudi nameravajo ukiniti. Zavzel se je tudi za drugačne delitvene odnose v transportu. **Miro Posega**, delegat avtobusnega prometa, je govoril o nelojalni konkurenci med podjetji in o neurejeni davčni politiki za privatne prevoznike, ki bi morali odvajati družbene dajatve tako, kot jih posredno odvaja vsak delavec od svojih osebnih dohodkov.

In kakšna je splošna ocena mariborskih sindikatov o gospodarskih gibanjih v Mariboru? V mariborskem gospodarstvu predstavlja industrijska proizvodnja v strukturi družbenega proizvoda približno 60 odstotkov. Zaradi dokajšnje zastarelosti tehnologije in delovnih naprav, razdrobljenosti in raznolikosti proizvodnje se posebno težko prilagaja novim pogojem gospodarjenja predelovalna industrija. Mnoge delovne organizacije še vedno nimajo razvojnih programov. Tudi kvalifikacijska struktura zaposlenih marsikje ne ustreza zahtevnejšim pogojem gospodarjenja. V gradivu mariborskih sindikatov pa seveda lahko preberemo tudi podatke o delovnih organizacijah, ki so dosegle zelo ugodne uspehe v novih pogojih gospodarjenja. Med takšnimi delovnimi organizacijami so TAM, Zlatorog, Pinus Rače, Talis — Vinag Maribor in še nekatere druge.

Ob gospodarskih problemih so govorili na občnem zboru tudi o številnih problemih samoupravljanja. V mnogih delovnih organizacijah se srečujejo z nasprotji, v katerih si jemljejo nekateri posamezniki in skupine samoupravljanje v zakup in tako zavirajo naravno vsebinsko pot razvoja samoupravnih odnosov. Zato toliko bolj podpirajo mariborski sindikati skoraj enoletne priprave na konferenco samoupravljalcev v Mariboru. O tem je govoril dr. Vanek Šiftar, strokovni sodelavec ObSS, ki je poudaril, da kaže vse dosedanje delo, da bo konferenca delovni sestanek, in poudaril, da bi bilo prav, če bi pregledali vsako leto, kakšno smer ubira samoupravljanje, in da bi moral biti neposredni organizator teh delovnih pomenkov zbor delovne skupnosti občinske skupščine.

I. VRHOVČAK

Ustavno sodišče SRS je odločilo, da 28. člen zakona o organizaciji zdravstvene službe v SR Sloveniji ni v skladu z ustavo SRS in da potemtakem v zdravstvenih zavodih ne more biti prisilne uprave. Tako je spodkopalo pravno veljavnost prisilne uprave v zdravstvenih zavodih, ki jo kot možnost daje 28. člen omenjenega zakona. Skupščina SRS bo morala v šestih mesecih od dneva, ko je bila odločba sodišča objavljena, spremeniti določilo omenjenega člena republiškega zakona o organizaciji zdravstvene službe.

Že na samem zasedanju sodišča SRS dne 14. decembra 1967 se je ugotovilo, da so mnenja o primernosti prisilne uprave v zdravstvenih zavodih zelo različna. Zagovorniki nedopustnosti prisilne uprave so dokazovali, da v republiškem zakonu o organizaciji zdravstvene službe ni ustavne utemeljitve. Zagovorniki 28. člena omenjenega zakona pa so bili mnenja, da moramo iskati odgovor za pravno legaliteto te določbe v finančni zakonodaji ter deloma tudi v pravni analogiji nekaterih določil republiške in zvezne ustave. Ustavno sodišče je razsodilo, da so samoupravne pravice zajamčene z ustavo ter jih zato lahko omejuje samo ustava, medtem ko zakonski predpisi lahko določajo le pogoje in postopek za tako omejitev, ki je predvidena že v ustavi. Ustava pa sedaj v nobenem določilu ne predvideva možnosti prisilne uprave nad zavodi. Iz tega sledi, da prisilne uprave v zdravstvenih zavodih ne moremo imeti.

Za zdravstvene delavce pa različna pravna stališča niti niso tako pomembna. Važnejše je dejstvo, da v zdravstvenih zavodih sedaj ne moremo vpeljati prisilne uprave. To pa ima lahko za zdravstvene zavode tudi negativne posledice.

Prisilna uprava v zdravstvu?

Da bi te posledice lahko bolje razumeli, je potrebno, da pogledamo, kaj v vsebinskem pomenu predstavlja prisilna uprava. Znano je, da se lahko prisilna uprava uvede v gospodarstvu samo v primerih, ko je delovna organizacija zašla v tako kritičen položaj, predvsem finančnega značaja, da je možna rešitev le v stečaju, oziroma v prenehanju delovne organizacije. Tudi v zdravstvu imamo primere, ki so močno podobni pravkar opisani situaciji v gospodarstvu in ki so povod za uvedbo prisilne uprave. V zdravstvu se bomo morali v takšnih primerih poslužiti prenehanja zavoda. Pozneje bomo verjetno ustanovili nov zdravstveni zavod s slično dejavnostjo. Ta postopek z zapleteno pravno proceduro pa bi bil nepotreben, če bi imeli institut prisilne uprave tudi v zdravstvenih zavodih.

Če pogledamo prisilno upravo s stališča delavcev, zaposlenih v zdravstvenih zavodih, bi bila le-ta zanje ugodnejša, kot pa ukinitev zdravstvenega zavoda. Ukinitev zdravstvenega zavoda pomeni tudi prenehanje dela vsem delavcem v tem zavodu. V sličnem zavodu, ki se lahko ustanovi kasneje, obstaja sicer verjetnost, da dobijo delo zdravstveni delavci, ki so bili zaposleni v ukinjenem zdravstvenem zavodu. Nikjer pa ni določeno, da delo tem zdravstvenim delavcem mora biti zagotovljeno tudi v na novo ustanovljenem zdravstvenem zavodu. Sprejem na delo se namreč opravi z razpisom oziroma z objavo prostih delovnih mest. Na razpis pa se lahko javijo in kandidirajo tudi drugi delavci, ki niso bili s to ukinitvijo v neposredni zvezi.

V primeru prisilne uprave pa delavcem delo ne bi prenehalo. Prisilna uprava namreč ni razlog za prenehanje dela delavcem, ker delovna organizacija nadaljuje s svojim delom. Nastopijo sicer spremembe vodstvenega kadra ter poseg v samoupravne pravice, vendar delavci še vedno delajo. S sposobnim vodstvom in pametno gospodarsko politiko ima delovna organizacija možnost, da prebrodi nastale težave in ko se stanje normalizira, mora prisilna uprava prenehati.

Prav zaradi delavcev, zaposlenih v zdravstvenih zavodih, bo treba čimprej pristopiti k pravni legalizaciji prisilne uprave v zdravstvu. Kajti tudi na zasedanju ustavnega sodišča ni bilo ničesar izrečenega proti vsebini prisilne uprave v zdravstvenih zavodih. Nasprotno, mnogi so poudarjali, da zdravstveni zavodi pri svojem delu potrebujejo institut prisilne uprave ter da bi jo bilo potrebno ponovno uvesti v zdravstvo.

ALEKSANDER ZALAR

ZAHTEVA DRUŽBENO POLITIČNIH ORGANIZACIJ ZASAVJA

Dosledneje uveljaviti načelo osebne odgovornosti

V Zasavju so postale zadnje čase vse bolj številne razprave o odgovornosti. Prevladuje mnenje, da bi bilo treba končno vendarle podrobneje določiti oziroma opredeliti načelo osebne odgovornosti. Opaziti je namreč dokaj pogosto miselnost, da so uspehi posamezne delovne organizacije odraz dela in prizadevanj zgolj posameznikov; tam pa, kjer gospodarjenje ni najboljše, pa za to niso odgovorni tovariši iz vodstev delovnih organizacij, pač pa kolektivi, zlasti še neposredni proizvajalci.

Tisti, ki v Zasavju čedalje glasneje izražajo zahtevo po kar najbolj podrobni opredelitvi načela osebne odgovornosti in tudi po uveljavljanju teh načel, mislijo posebej še na položaj, v katerem so se znašle letos tri delovne organizacije s tega območja. Tapetništvo Trbovlje, na primer, se je znašlo zaradi slabega gospodarjenja in neustreznega vodenja v položaju, ko je bila nujna uvedba prisilne uprave. Toda kljub takšnemu ukrepu ni bilo mogoče izboljšati položaja delovne organizacije, zaposleni so več mesecev prejemali minimalne osebne dohodke, končno pa je prišlo do likvidacije Tapetništva. Zaradi slabega gospodarjenja in neustreznega vodenja, ki je povzročilo likvidacijo, doslej še ni nihče osebno odgovarjal. Drugi primer je elektrolivarska industrija ELIT Trbovlje. Tudi za to delovno organizacijo je bilo značilno slabo gospodarjenje in vodenje; edini, ki občuti te posledice, pa je kolektiv, ki prejema že nekaj časa le minimalne osebne dohodke. Položaj delovne organizacije skuša zdaj izboljšati novo vodstvo. Tretji primer pa je iz Litije: stanje usnjarsko krznarskega kombinata Šmartno se je slabšalo iz leta v leto; gradili so nove objekte ter uvajali novo proizvodnjo, ne da bi izdelali predhodne izračune rentabilnosti, skrbeli niso za nov strokovni kader, pa tudi vodenje delovne organizacije je bilo — kot je mogoče zdaj ugotavljati — neprimerno. V začetku tega leta so zamenjali direktorja kombinata, prisilni upravi pa je uspelo zdaj ugotoviti, da je šmarski usnjarsko krznarski kombinat posloval z izgubo že v zadnjih letih, ki pa je doslej narasla na več milijonov novih dinarjev. Odgovornih za takšno poslovanje ni več v delovni organizaciji, posledice pa bo občutil edinole kolektiv.

Neposredni proizvajalec dejansko odgovarja za še tako majhno napako; kakršno koli škodo že, katere povzročitelj je sam, skupina ali delovna enota, mora povrniti. Načelo osebne odgovornosti pa preneha veljati takoj, ko gre za strokovnjake ali tovariše iz vodstev delovnih organizacij, pa čeprav škoda, ki jo povzročijo eni ali drugi, v večini primerov dejansko sploh ni primerljiva. Načelo osebne odgovornosti bi moralo veljati za vse, od direktorja pa vse do zadnjega zaposlenega v kolektivu. Takrat ne bi ugotavljali več, da nosijo posledice slabega gospodarjenja in neustreznega vodenja le kolektivi in občine, tisti pa, ki so tako poslovali, pa si tudi ne bi mogli pravi čas poiskati ustrezne zaposlitve drugje. Osebno odgovorni naj bi bili vsi. Tudi tisti, ki na tak ali drugačen način »ščitijo« posameznike v delovnih organizacijah, ki slabo, neodgovorno ali neprimerno poslujejo.

M. LIPOVŠEK

Pa še res je...!

Zvedavo smo prisluhnili zanimivi razpravi FRENKA BOLTAVZERJA, ko je na občnem zboru mariborskih sindikatov govoril o prizadevanjih zdravstvenih delavcev za uresničenje zakona o organizaciji zdravstvene službe. Zdravstveni delavci so v zakonu povečini videli pot do boljše organizacije zdravstvene službe, ki bo pocenila njihovo dejavnost, hkrati pa nudila zavarovancem boljše zdravstveno varstvo. Navzlic temu so posamezniki zagovarjali lokalistične težnje in zavirali uresničevanje zakona.

V Mariboru so po zaslugi večine zdravstvenih delavcev hitreje uresničevali novo organizacijo zdravstvene službe. Izdelali so organizacijsko shemo, v kateri je lahko vsaka ustanova videla svoje mesto in vsebino dela v novi organizaciji zdravstvene službe. Čeprav služi Maribor za zgled drugim področjem zaradi uspešnega združevanja zdravstvenih ustanov, so tudi v Mariboru posamezniki, ki jim nova organizacija njihove službe ni najbolj pri srcu. Zato je tovariš Boltavzer pozval sindikalne delavce, da podpro prizadevanja večine zdravstvenih delavcev, pomagajo tolmačiti zakon in odvračati dvome v boljšo organizacijo zdravstvene službe.

Sredi govora je tovariš Boltavzer nenadoma oznanil drugo dejanje svoje razprave:

»Razpravo za občni zbor sem napisal 13. decembra,« je povedal. »Dan pozneje pa je ustavno sodišče SRS obravnavalo pritožbo skupine zdravstvenih delavcev in ugotovilo, da imajo pritožitelji prav, ker so posamezna določila zakona v resnici v navzkrižju z ustavo. Novi zakon o organizaciji zdravstvene službe je torej protiustaven!

Več kot pol leta smo uresničevali zakon od črke do črke. Več tisoč ur smo prizadevno vložili v novo organizacijo zdravstvene službe, danes pa moramo ugotoviti, da je bilo vse delo ničevo. Ne vemo, ali naj ocenimo nastali položaj za komedijo ali za tragedijo. Zelo pa nas je sram, da se je zadeva tako razpletla. Razočarani smo nad zakonodajalcem, ki je lahko izdal zakon mimo ustavnih določil in mimo drugih splošnih aktov.«

I. V.

BOLNIŠNICA V ČRNI NA KOROŠKEM BO SLUŽILA ZA

USPOSABLJANJE INVALIDNE MLADINE

Kljub temu, da so se prebivalci, posebno pa rudarji pod »Matjaževo« Peco precej potegovali za svojo bolnišnico v Črni na Koroškem, so se sedaj že sprijaznili z ukinitvijo, še posebno, če bosta splošna in dokaj modernizirana bolnišnica v Slovenj Gradcu pa tudi mariborska sposobni, da vedno in ob vsakem času sprejmeta vse tiste ljudi, ki so potrebni zdravljenja, in da bo to zdravljenje hitro in seveda po najsodobnejših medicinskih dosežkih. Moramo namreč razumeti, da bo na ta način ostalo v skladih za zdravstvo kar lepo število milijonov, ki jih bodo lahko drugje koristneje uporabili in da skrb za zdravljenje ljudi ne bo nič manjša.

Da sicer lepo vzdrževani prostori bolnišnice v Črni na Koroškem ne bi samevali, kar bi seveda bila dokajšnja gospodarska škoda, je kolektiv Splošne bolnišnice v Slovenj Gradcu brezplačno odstopil osnovna sredstva bodočemu — na novo ustanovljenemu zavodu za rehabilitacijo invalidne mladine, ki bo pričel z rednim delom takoj v začetku prihodnjega leta. Zgradbo je sicer potrebno nekoliko preurediti, da bo funkcionalno kar najbolj ustrezala namenu.

Ugotovljeno je namreč, da je v Sloveniji še kakih 2500 otrok, ki so potrebni predvsem posebne vzgoje in varstva, predvsem pa, da bodo to invalidno mladino usposobili za delo. Ko bo nekdanja bolnišnica v celoti preurejena, bodo v njej lahko naenkrat nastanili kar 150 ljudi, kar je dokaj več, kot pa so bile kapacitete bolnišnice.

F. HOVNIK

USTANOVLJENA LETA 1815
KERAMIČNA INDUSTRIJA LIBOJE — CELJE
■ GOSPODINJSKA IN DEKORATIVNA KERAMIKA
■ GRAFITNI LONCI
■ OPEČNI IZDELKI

IGO
LJUBLJANA
Uprava: Trnovski pristan 8, tel. 20-879, 21-747
Obrat: Gradaška 22, telefon 20-103
● Projektiramo, izdelujemo in montiramo opremo za vse vrste kuhinj, samopostrežnih restavracij in gostinskih obratov
● Primerne cene! — izdelava solidna!

MNENJA IN STALIŠČA

Primeri in vzroki kršitev pogodb in gospodarska škoda

V predzadnji številki Delavske enotnosti sem v svojem prispevku »Pogodbena zvestoba« očrtal predvsem pojem pogodbene zvestobe in poudaril pomen splošnih osnovnih pogojev vsake gospodarske organizacije na urejene tržne razmere.

Pomen pogodbene zvestobe, to je točnega, popolnega in pravočasnega izpolnjevanja pogodbenih določil, pa je predvsem tudi velikega gospodarskega pomena. Sleherna kršitev pogodbe prizadene namreč tri subjekte: gospodarsko organizacijo, ki pogodbo krši, gospodarsko organizacijo, kateri je pogodba kršena in končno samega potrošnika. Kršitelj pogodbe namreč mora plačati v primeru gospodarskega spora sodne stroške in penale, poleg tega pa lahko računa na izgubo dosedanjega poslovnega partnerja. Oškodovana gospodarska organizacija sicer uspe s svojim tožbenim zahtevkom, vendar dobi v sporu samo to, kar bi ji ob vestnem izpolnjevanju pogodbe s strani druge stranke že tako pripadlo, v večini primerov pa nikakor ne more nadoknaditi izgubljenega dobička. Razlika je namreč med povrnitvijo stvarne, dejanske škode in izgubljenim dobičkom, ki nastane zaradi nepravočasne izpolnitve pogodbe. Nazadnje trpi škodo še sam potrošnik: blago pride zaradi zavlačevanja po višji ceni na trg, često trpi tudi kvaliteta blaga, lahko pa se izdelek sploh ne pojavi na trgu.

Delam kot pravnik v gospodarstvu in imam priložnost vsakodnevno videti kršitve pogodb ter ugotavljati škodo, ki zaradi tega nastaja. Često sem analiziral vzroke neizpolnjevanja pogodb v našem gospodarskem življenju in ugotavljal najbolj tipične primere kršitve pogodbenih obveznosti.

NEUTEMELJENO VRAČANJE BLAGA

Dostikrat se zgodi, da ima blago kakšno napako v kvaliteti in kupec zato zanj ni več zainteresiran. V primeru napak v kvaliteti blaga pa kupec po naših splošnih uzancah za blagovni promet blaga nikakor ne bi smel enostavno ponovno zapakirati in ga poslati nazaj prodajalcu. Uzance v takšnem primeru namreč predvidevajo, da kupec najprej v rednem zakonitem roku 8 dni komisijsko ugotovi napake blaga in pošlje zapisnik o teh ugotovitvah prodajalcu, obenem s sporočilom, da mu daje blago na razpolago in da odstopa od pogodbe. Dati blago na razpolago pa pomeni, da kupec blago hrani na stroške prodajalca v svojem, ali v javnem skladišču in mu ga pošlje nazaj, ko se reklamacija s strani prodajalca reši. Nikakor pa ne sme prodajalec brez sleherne reklamacije in komisijskega ugotavljanja kvalitete blaga avtomatično vrniti in napisati dopis v nekaj stavkih, da mu kvaliteta na ustreza in zato blago vrača. Takšna kršitev pogodbe prodajalca zelo prizadene, saj je dostikrat popolnoma neutemeljena in je samo izgovor, ker kupec pač ni več zainteresiran zaradi okoliščin na njegovi strani za izpolnitev pogodbe.

Niso pa osamljeni primeri, ko prodajalec zopet ponovno vrne blago kupcu, češ da njegova reklamacija ni utemeljena, prodajalec spet kupcu nazaj in tako blago potuje, stroški rastejo, blago se kvari in na koncu spet trpi škodo potrošnik.

PREPOZNE REKLAMACIJE

Včasih je reklamacija kupca sicer popolna in točna v smislu splošnih uzanc, vendar prepozna. Takšne reklamacije prodajalec ni dolžan sprejeti, vendar jo kljub temu dostikrat sprejme, da bi obdržal nadaljnje poslovne stike s kupcem. Blagovni promet pa zaradi tega trpi, saj se blago pojavi pozneje na trgu, obenem pa prodajalec nikakor ni siguren, kdaj mu bo kupec blago reklamiral. Za pravno sigurnost v blagovnem prometu je nujno potrebno spoštovati zakonite reklamacijske roke: če gre za vidno napako v blagu, je jamčevalni rok prodajalca 8 dni, v primeru skrite napake, ki se z običajnim pregledom ni mogla ugotoviti, pa šest mesecev.

NEUSTREZNA KVALITETA BLAGA, OZIROMA DRUGAČNI VZOREC OD NAROČENEGA

Dostikrat se zgodi, da prodajalec pošlje kupcu nekaj povsem drugega, kot je kupec naročil. Vzrok temu je dostikrat že v samem sklepanju pogodbe, ker se kvaliteta in vrsta blaga ne določita točno, oziroma z drugimi besedami, pogodba je slabo sestavljena. Lahko pa je temu kriva tudi malomarnost prodajalca, ki v naglici ne pregleda točno, kakšno blago bi moral poslati.

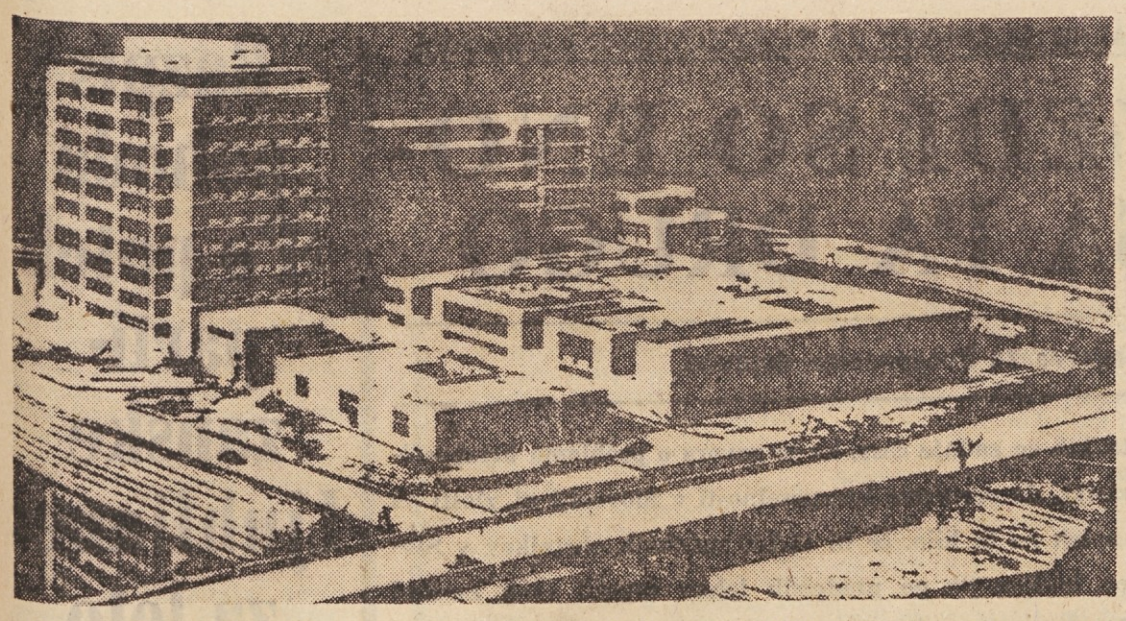

Maketa novega Onkološkega instituta v Ljubljani, ki bo stal na Poljanah med Ljubljanico in Poljansko cesto. V ospredju bo pritlična stavba, namenjena zdravljenju z obsevanjem. Prav to nameravajo zgraditi kot prvo iz zbranih prispevkov.

UO sklada za izgradnjo novega Onkološkega instituta v Ljubljani je ob pomoči Mladinske knjige, Tiskarne »Ljudske pravice«, Papirnice »Vevče« in podjetja »Kuverta«, ki so zastonj nudili svoje storitve, izdal lično zbirko razglednic, ki jih je izdelalo in dovolilo natisniti osem slovenskih umetnikov — ilustratorjev mladinskih knjig in Cicibana. Razglednce po 50 S-din — za večje serije je popust — prodajajo v knjigarnah in nekaterih trafikah. V prodajo pa se bo vključila tudi šolska mladina po vsej Sloveniji. Namen akcije je spet korak naprej v prizadevanjih, da s skupnimi močmi povečamo doslej zbrana sredstva za gradnjo te več kot nujne ustanove. Na sliki: motiv z razglednice: Roža Šičanec, ilustracija iz Cicibana.

V SKLAD ZA GRADNJO ONKOLOŠKEGA INŠTITUTA V LJUBLJANI PRITEKA DENAR POČASI, VENDAR VZTRAJNO

Vsak peti Slovenec...

● Rakova obolenja so danes na drugem mestu med vzroki smrti, takoj za boleznimi srca in ožilja ● Vsak peti Slovenec umre za rakom ● Letno umre zaradi te zahrbtne bolezni kar okoli 2500 ljudi ● Vsako leto je okrog 3500 novih primerov raka ● Skoraj že ni več družine, ki bi je ta bolezen ne prizadela.

Dejstvo, da vsak peti Slovenec umre za rakom, dovolj zgovorno priča, kolikšen sovražnik človekovega zdravja je ta bolezen. Mnogo ljudi pride prepozno k zdravniku, da bi jim lahko še pomogali. Napredek medicinske znanosti pa vendar omogoča, da bi ozdravili tudi pri nas ne samo tretjino, kot danes, temveč več kot polovico vseh obolelih za rakom. Za to pa so razen najsodobnejše opreme in strokovnjakov zlasti potrebni ustrezni prostori za zdravljenje bolnikov. Teh prostorov Onkološki inštitut nima, saj je utesnjen v skrajno neprimerne prostore stare vojašnice.

Načrti za gradnjo novega, prepotrebnega inštituta ne bi bili uresničljivi, če bi računali samo na sredstva iz družbenih virov, kajti iz teh sredstev je treba financirati še kup drugih potrebnih in neodložljivih nalog. In prav zato že zadnji dve leti prispevajo v sklad za gradnjo Onkološkega inštituta denar mnogi posamezniki in delovne organizacije po svojih močeh. Doslej je zbranih že preko 600 milijonov starih dinarjev. To je veliko, največ, kolikor je kdo zbral kdaj prostovoljnih prispevkov pri nas, a vendar premalo, če hočemo čimprej začeti z gradnjo prvega in najpotrebnejšega objekta — stavbo za zdravljenje z obsevanjem, za katerega je najsodobnejša aparatura že naročena.

Delovne organizacije iščejo in najdejo razne oblike pri pošiljanju denarnih prispevkov. Ravno te oblike opozarjajo na mnoge možnosti in obenem na mnoge zavestne odpovedi. *Zastopstvo inozemskih tvrdk* »Commerce« je npr. poklonilo skladu poldrugi milijon starih dinarjev z obvestilom, da darujejo ta znesek namesto sprejema za poslovne partnerje podjetja ob priliki preselitve v nove prostore. Mnogo podjetij je poslalo obveznice skopskega posojila, ker dinarskih sredstev nimajo na voljo.

Prav v teh dneh služba družbenega knjigovodstva — SDK — kot vsako leto v decembru priznava delovnim organizacijam preveč zaračunano provizijo. Na ta sredstva marsikje resneje niso več računali in tudi ne bremenijo sklada osebnih dohodkov, ker so zvezana s poslovanjem. Razveseljivo razumevanje je pokazal kolektiv *Hotela »Lev«*, ki je obračunani znesek provizije iz leta 1966 prenakazal »Skladu za gradnjo novega Onkološkega inštituta.

Še ena oblika pomoči: delavski svet založniško grafičnega podjetja *Mladinska knjiga* Ljubljana je namesto novoletnih voščilnic svojim sodelavcem poslal skladu 500.000 starik dinarjev. Sklad pa je prevzel obveščanje javnosti v dnevnem časopisju o tej obliki novoletnih voščil.

Pridružite se tudi vi tej humani akciji v kakršnikoli obliki vam je mogoče in nakažite pomoč skladu na žiro račun številka 501-740-351/1. Obveznice in obvestila pa lahko naslavljate na »SKLAD ZA GRADNJO ONKOLOŠKEGA INŠTITUTA«, Ljubljana 5, pp. 17, Vrazov trg 2.

VARČEVALCI!

GORENJSKA KREDITNA BANKA

je razpisala

78 NAGRAD

za svoje vlagatelje

- osebni avto Škoda
- motorna kosilnica
- pralni stroj
- 5 televizorjev itd.

VKLJUČITE SE TUDI VI MED VARČEVALCE

Gorenjska kreditna banka Kranj

Pozor mamice!

KADARKOLI POTUJETE V TRST IN HOČETE RAZVESELITI VAŠE MALČKE IN ZADOVOLJITI SAME SEBE, OBIŠČITE SPECIALIZIRANO OTROŠKO KONFEKCIJSKO TRGOVINO

NASPROTI POKRITE TRŽNICE

NUDI SE VAM VSE, KAR POTREBUJEJO DOJENČKI IN OTROCI DO 10 LET STAROSTI

NIZKE CENE, POSTREŽBA SOLINA V SLOVENŠČINI

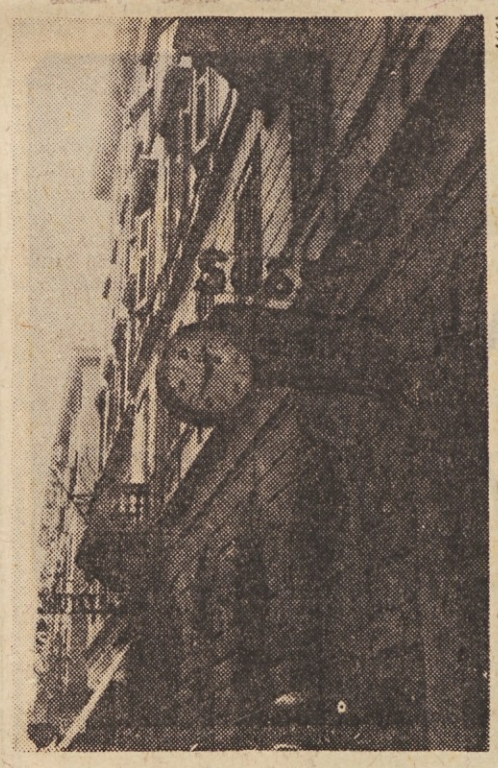

ZLATARNA IN URARNA

SOSSI

TRST, Ulica, S. Spiridione 6
telefon 38-598

vas vabi k nakupu!

Bogati izbira zlatarskih izdelkov po najnižjih dnevnih cenah

Garantiramo za stoodstono čistost zlata

Na zalogi kvalitetne ure Doxa!

Poslujemo tudi v slovenščini!

ALMIRA

Kadar se odločite za nakup pletenin, zahtevajte samo izdelke z zaščitnim znakom »Almira«, alpska modna industrija Radovljica.

Izdelujemo kvalitetne moške, ženske in otroške pletenine po najnovejši modi.

Tudi v tem primeru trpi hitrost blagovnega prometa in se blago zato pojavi kasneje na trgu na škodo potrošnika.

NEUTEMELJENA ZAHTEVA PO ZNIŽANJU CENE

Često kupec, ko je blago že sprejel, zahteva znižanje cene, češ da blago ne ustreza povsem dogovorjeni kvaliteti ali pa navaja kot razlog, da se isto blago s strani drugega prodajalca prodaja ceneje. V takšnih primerih gre za čisto preprosto izsiljevanje, vendar je to lahko dostikrat uspešno.

Naštel sem samo nekaj tipičnih primerov, ki jih videvam v svoji lastni praksi. Seveda pa je takšnih primerov še veliko, vendar bi njihovo izčrpnejše naštevanje preseglo okvir tega sestavka.

Vzroki za takšne kršitve so po mojem naslednji:

1. Premajhna resnost pri sklepanju pogodb

Vsaka od pogodbene stranke bi morala pri sklepanju pogodbe točno vedeti ali bo imela možnost pogodbo izpolniti. Nikakor ni pravilno, da se stranka zanaša na ugodno naključje in precenjuje svoje možnosti. Razen tega bi morala biti pogodba tudi točna in bi morala vsebovati vse, kar je bistvenega, tako da bi kasneje zaradi neprecizne pogodbe ne nastajala nesoglasja. Levji delež pri tem mora nositi kvaliteten komercialni kader v vsaki gospodarski organizaciji.

2. Miselnost, da je treba sprejeti vsako reklamacijo zato, da se ne izgubi poslovnega partnerja

Neutemeljene in prepozne reklamacije gospodarska organizacija ni dolžna sprejeti. Sprejme jo pa večkrat samo zato, da ne bi izgubila poslovnega partnerja in s tem dela sama sebi škodo. Podobno je pri mandatnih tožbah, ko zahtevek ni več sporen in je obveznost že dospela, pa se ne toži zato, da se ne bi izgubilo poslovnega partnerja! Ni osamljena trditev, ki sem jo dostikrat slišal v gospodarskih krogih: Če nas bodo tožili, pa od njih ne bomo kupovali.

Sodim, da je takšna miselnost primitivna in jo mora intenzivno gospodarstvo v pogojih gospodarske reforme čimprej opustiti.

3. Objektivne težave

Ta vzrok ne potrebuje pretiranega pojasnjevanja. Zgodi se, da gospodarska organizacija brez svoje krivde včasih ne more izpolniti pogodbe zaradi višje sile, ali pa ker ji kooperant na primer ni pravočasno dostavil sestavnih delov in podobno.

V takšnem primeru morata obe stranki pač najti sporazumno skupni jezik.

Vzroki kršitve pogodbene zvestobe so po mojem mnenju torej predvsem subjektivne narave, kakor sem jih naštel v prvih dveh točkah. Gre predvsem za določeno miselnost v našem gospodarstvu, ki pogodbi in komercialnemu delu sploh pripisuje premajhen pomen. Večkrat slišim zato iz ust pravnikov trpko ugotovitev, da je pogodba samo navaden kos papirja, ne pa najbolj pomemben dokument v gospodarskem življenju.

Učinkovito izvajanje gospodarske reforme pa zahteva, da takšna miselnost čimprej izgine iz našega gospodarskega življenja. Hitra cirkulacija blaga in pravna sigurnost v poslovnem prometu tudi zavisita od tega. Intenzivno gospodarjenje bo od gospodarskih organizacij v bodoče samo po sebi zahtevalo večjo pogodbeno disciplino in prisililo delovne organizacije, da bodo pogodbam dale njihov pravi pomen. Splošni poslovni pogoji, ki jih predpisuje zakon o blagovnem prometu, nastali kot izraz spremenjenih gospodarskih razmer po reformi, so zato velikega ekonomskega pomena.

ANTON PODGORŠEK

DOPISNIKI POROČAJO

● PTUJ:

Tri proste sobote!

S 1. januarjem se bodo tudi strojne delavnice v Ptuju pridružile tistim gospodarskim organizacijam v občini, ki že imajo uveden 42-urni delovni teden. Delavskemu svetu je bila predložena vsa potrebna dokumentacija z raznimi analizami in vsemi potrebnimi ukrepi, katere je predlagala posebna komisija. Delavski svet podjetja je sprejel predlog komisije, da kolektiv preide na 42-urni delovni teden s 1. januarjem 1968, seveda poskusno do 1. maja, ko se bo dokončno odločilo, ali je podjetje sposobno poslovati v novih pogojih. Tako bodo s prehodom na 42-urni delovni teden pridobili na mesec tri proste sobote, ki jih bodo v bodoče temeljito izkoristili za rekreacijo članov kolektiva. mf.

● RIBNICA:

Skupni zdravstveni dom

Obravnave o organizaciji zdravstvene službe na območju ribniške in kočevske občine so pokazale, da je najboljša rešitev v tem, da se dosedanja zdravstvena domova v Ribnici in Kočevju združita v enoten zdravstveni dom. O združitvi sta že razpravljala oba delovna kolektiva, ki sta se že na referendumih odločila, da se združitev izvede s 1. januarjem prihodnjega leta. Svoje soglasje sta dali tudi obe občinski skupščini.

Novi zdravstveni dom bo deloval na območju, na katerem prebiva okoli 30.000 prebivalcev, to je za četrtino manj, kot določa republiški zakon. Tak način organizacije so sprejeli zato, ker je območje, kjer bo deloval novi zdravstveni dom, zelo obsežno in redko naseljeno. -vd

„Savinja" Celje
SAVINJA L I K
LES — POHIŠTVO — ZABOJI — SODI
LESNA VOLNA — FURNIRJI — PAPIR

● TOLMIN:

Ni zanimanja, čeprav...

Po predvidevanjih srednjeročnega načrta razvoja, ki ga bo v kratkem sprejela tolminska občinska skupščina, naj bi se do leta 1970 povečalo število zaposlenih v turizmu in gostinstvu za 18 %, v trgovini pa za 14 %. Slej ko prej pa bo v teh dejavnostih še vedno primanjkovalo visoko kvalificiranih kadrov. Ugotavljajo tudi, da je v gostinstvu premalo zaposlenih, ki obvladajo tuje jezike, kljub temu pa ni zadostnega zanimanja za tovrstne tečaje, ki jih prireja delavska univerza. jš.

● KOČEVJE:

Uspešna dejavnost

Občinska skupščina Kočevje in svet za izobraževanje sta pri obravnavanju dosedanjega dela Delavske univerze Kočevje ugotovila, da je ta ustanova ves čas organizirala take izobraževalne oblike, ki so zaposlenim omogočile pridobiti potrebno strokovno in drugo znanje. Zraven poklicne kovinarske šole za mladino, ki ima 9 oddelkov z nekaj nad 200 učenci, delujejo še osnovna šola za odrasle, oddelki srednjih šol za odrasle in center za študij na visokih šolah. Delavska univerza občasno prireja tudi razne seminarje, tečaje in druge oblike izobraževanja. v-d

METKA TEKSTILNA TOVARNA IN KONFEKCIJA CELJE
Izdelujemo vse vrste bombažne tkanine:
● inlete, damaste, modne popeline, kanafase itd.
Ne pozabite! Izdelujemo vse vrste posteljne konfekcije ter ženske in moške robce.

● JESENICE:

Sindikalne izlete organizirajo

Sindikalna podružnica Železarskega izobraževalnega centra na Jesenicah organizira vsako šolsko leto za svoje člane po en poučni izlet. Medtem ko so si ogledali v minulem šolskem letu zgodovinsko mesto ob lepi modri Donavi in glavno mesto Avstrije Dunaj, so organizirali letos izlet v Italijo. Najprej so si ogledali obmejno in trojezično mesto Trbiž, komaj nekaj kilometrov oddaljeno povsem slovensko Žabnico in popolnoma italijansko mesto Ponteba, se nato odpeljali naprej skozi Furlansko dolino do Udin. Po ogledu sicer starega in zgodovinskega mesta Udine so se vrnili in udeležili v domu Franceta Rozmana v Martuljku članskega sestanka. V Martuljku so zaključili zelo uspel izlet z družabnim večerom. P. U.

NA ROB SKUPŠČINI KOMUNALNE SKUPNOSTI ZA ZAPOSLOVANJE LJUBLJANA

NAPOVEDI SO ENO-PRAKSA PA DRUGO

Družba mora zagotoviti sredstva za brezposelne delavce

Na raznih sindikalnih sestankih so zadnje čase, ko je govora o problemu brezposelnih delavcev, zelo v modi podatki, da problema brezposelnosti v Sloveniji ni, zlasti pa ga na ljubljanskem območju sploh ne bi bilo, če bi 11.700 zasebnih obrtnikov v Sloveniji zaposlilo toliko delavcev, kolikor jih po predpisih lahko zaposli vsak zasebni obrtnik, to je pet delavcev. Danes pa slovenski zasebni obrtniki zaposlujejo le blizu 7000 delavcev. In če bi povprečno vsak zasebni obrtnik zaposlil povprečno le še dva nova delavca, potem bi delo dobilo v Sloveniji več kot 20.000 brezposelnih delavcev. Uradno pa je trenutno pri republiškem zavodu za zaposlovanje prijavljenih le blizu 15.000 brezposelnih delavcev. Po teh podatkih bi torej brezposelnih delavcev še zmanjkalo. Morda jih ne bi, ker pristojne službe za zaposlovanje zatrjujejo, da je v Sloveniji brezposelnih več kot 30.000 delavcev, toda vsi iz različnih vzrokov niso prijavljeni na Zavodu za zaposlovanje.

Mimo tega je zdaj zelo pogosto slišati, da se bo število brezposelnih delavcev občutno omililo tudi na račun novega deljenega delovnega časa. Z njim bodo po napovedih odpadle mnoge honorarne zaposlitve delavcev, ki so do dveh redno zaposleni, popoldne pa pri raznih privatnih obrtnikih in tudi v delovnih organizacijah opravljajo še honorarno delo.

Vendar so to le napovedi. V praksi pa je vsa zadeva okrog brezposelnosti le bolj zaskrbljujoča, kot si jo mnogi predstavljajo. Delno je to osvetlila tudi minula skupščina Komunalne skupnosti za zaposlovanje v Ljubljani.

ŠTEVILO BREZPOSELNIH SE ŠE ZMEROM POVEČUJE

Število brezposelnih delavcev na območju Komunalnega zavoda za zaposlovanje Ljubljana namreč še zmeraj iz meseca v mesec narašča. Še bolj problematična kot število brezposelnih, teh je trenutno blizu 2000 prijavljenih, je kvalifikacijska struktura teh delavcev, ki je po podatkih zavoda za zaposlovanje celo boljša, kot je v delovnih organizacijah. To pomeni, da je med brezposelnimi mnogo kvalificiranih, visokokvalificiranih in takih, ki imajo za sabo najrazličnejše višje in visoke šole. Brezposelni delavci pa so v glavnem mladi ljudje, saj jih je od 2000 kar dve tretjini, ki so stari manj kot 25 let.

Člani ljubljanske komunalne skupnosti za zaposlovanje so še ugotavljali, da po zastarelih predpisih delovne organizacije lahko zaposlijo kogarkoli mimo pristojne službe za zaposlovanje. Zaradi tega so enotno podprli predlog za uvedbo novih meril in postopkov pri zaposlovanju ter sprememb v sistemu varstva brezposelnih delavcev, ki ga je pripravil republiški zavod za zaposlovanje. Z uresničenjem tega predloga bi bile dane vse pristojnosti službi za zaposlovanje, da samo ona strokovno usmerja politiko zaposlovanja, kar bi omogočilo hitrejše premike v kadrovski strukturi delovnih organizacij, kar pa spet ni interes samo njih, marveč celotne naše družbe. Izboljšati pa bo treba tudi evidenco tistih delavcev, ki delajo, in se hkrati dokopati do realnih kriterijev za opredelitev brezposelnosti, da bi tako ocenili težino problema.

PODPORA SINDIKATOV

Predlog republiškega zavoda za zaposlovanje, ki govori o uvedbi novih meril in postopkov pri zaposlovanju, pa je naletel tudi na vso podporo slovenskih sindikatov, kot smo na minuli skupščini lahko slišali od njihovega predstavnika.

Slišali pa smo tudi mnenje predstavnikov delovnih organizacij, da v podjetjih močno zmaguje in prevladuje prepričanje, da ob tem, če število brezposelnih delavcev še naprej narašča, mora družba zagotoviti tudi sredstva za pomoč brezposelnim delavcem. Sedaj ni več dileme, ali naj bi prispevno stopnjo za zaposlovanje, ki je v Sloveniji najnižja, saj znaša komaj 0,2 % od bruto osebnih dohodkov, zvišali ali ne. Predvsem se je treba hitro dogovoriti, za koliko jo bomo zvišali. To bodo seveda pokazali izračuni, koliko potrebujemo za zadovoljitev potreb zaposlovanja in pravic brezposelnih delavcev ter za normalno delovanje službe zaposlovanja.

MILAN ŽIVKOVIČ

labod

V tej srajci boš eleganten

Razpis pohoda »Po poteh partizanske Ljubljane« za leto 1968

Odbor za pohod »Po poteh partizanske Ljubljane« razpisuje v počastitev obletnice osvoboditve mesta Ljubljane manifestativno-tekmovalno prireditev:

XII. POHOD »PO POTEH PARTIZANSKE LJUBLJANE«

PROGRAM PRIREDITVE

SOBOTA, 27. aprila 1968:

Manifestativni pohod »Po poteh tovarištva in spominov« je za moške, ženske in mešane skupine pionirskih odredov nižjih razredov osnovnih šol občin Ljubljane (od 1. do 4. razr.) v organizaciji občinskih zvez prijateljev mladine ljubljanskih občin.

SOBOTA, 11. MAJA 1968:

1. »Štafeta zmage« 3 × 1000 metrov za mladinske moške ekipe, ločeno za šole II. stopnje, za osnovne telesnovzgojne organizacije in za vse druge osnovne organizacije;
2. »Štafeta zmage« 3 × 600 m za mladinske ženske ekipe, ločeno za šole, za osnovne telesnovzgojne organizacije in za vse druge osnovne organizacije;

3. »Tek prijateljstva« na 4.226 m dolgi progi za moške domače in inozemske mestne reprezentance.

NEDELJA, 12. MAJA 1968:

1. Manifestativni pohod »Po poteh tovarištva in spominov« na 10.000 m dolgi progi za moške, ženske in mešane ekipe za vse osnovne organizacije, šole II. stopnje, odrede predvojaške vzgoje ter za ekipe enot JLA in milice;

2. Manifestativni pohod »Po poteh tovarištva in spominov« na 5.000 m dolgi progi za moške, ženske in mešane ekipe pionirjev in mladine višjih razredov osnovnih šol (od 5. do 8. razreda);

3. tekmovalni pohod »Partizanski marš« na 25.000 m dolgi progi za moške ekipe za vse osnovne organizacije, odrede predvojaške vzgoje ter za ekipe enot JLA in milice;

4. tekmovalni pohod »Partizanski marš« na 8.000m dolgi progi za ženske ekipe za vse osnovne organizacije.

Popoln razpis pohoda »Po poteh partizanske Ljubljane« za leto 1968 imajo vse občinske zveze za telesno kulturo in pa Odbor za pohod »Po poteh partizanske Ljubljane«

BLIŽAJO SE PRAZNIKI...
SVOJIM BLIŽNJIM ŽELITE IZKAZATI POZORNOST IN JIH OBDAROVATI. KAKO?
NE POZABITE:
NAJPRIMERNEJŠE, NAJPLEMENITEJŠE DARILO ZA VSAKOGAR IN ZA VSAKO PRILOŽNOST JE
lepa, dobra knjiga!
Založba Mladinska knjiga je pripravila poseben barvni prospekt darilnih knjig. Zahtevajte ga v najbližji knjigarni! Ob pretehtanem izboru darilnih knjig založbe Mladinska knjiga se vam ne bo težko odločiti.
Knjige Mladinske knjige dobite tudi na Novoletnem sejmu v Ljubljani na Gospodarskem razstavišču — v dvorani B.

Ura je dvanajst minut čez. Predsednik se odkašlja: — Bi začeli, a ne? Ne bomo več čakali! Na dnevni red, sem mislil, bi dali odnose. Ko se je zadnjič sestalo idejno jedro naše komisije, se pravi Tine, Jaka, Tevž in jaz, je lepo rekel Tevž: glavno so odnosi! Če ni odnosov, ni samoupravljanja! Pa sem mislil, da bi z odnosi začeli. Tudi zgoraj so najbolj zainteresirani za tak material. Da bi ne govorili na pamet, sem rekel Tinetu, naj povpraša po pisarnah in v produkciji, kaj mislijo o tej stvari. Se pravi: šlo je za anonimno ad hoc anketo, kot pravijo. Tako menda najlaže otiplješ pulz. Prav, a ne? Ima kdo kakšno vprašanje?

— Kdo bo pisal zapisnik? vpraša Jaka.

— Naj ga Minka! pravi predsednik. — Prav? Vidiš, Minka, ne gre drugače, ljudje te hočejo. Pa ne izbiraj besed: kar po domače piši, naj vidijo, kje nas čevelj žuli... Še kdo kaj? Če ne, prosim Tineta, naj poroča!

Podobe našega časa

— Kamen se mi je odvalil od srca, ko si rekel »po domače«, tovariš predsednik, začne Tine. — Bal sem se že, da ne bom znal povedati, kaj sem zbral, tako so nekatere strupene. Mislite, da so ljudje pisali o stvareh, ki nas najbolj žulijo, kot praviš, se pravi, o proizvodnih odnosih, specializaciji, kooperaciji, integraciji, vključevanju v mednarodno delitev dela in drugih perečih idejnopolitičnih in podobnih problemih našega razvoja? Kaj še, napisali so stvari, ki res niso za rabo. Naše idejno jedro je najbrž pogrešilo, ko se je odločilo za anonimno anketo. Nočem reči, da anketa ni dobra stvar, mislim pa, da je bil vzorec premajhen. Če je pa vzorec zadosti velik, se najbrž take stvari izgubijo...

— Kakšne stvari? vpraša več glasov hkrati.

— Saj mi je nerodno, tovariši, toda če že moram... Tone povesi oči: — Slavo, zate gre! Sprašujejo, zakaj ti je podjetje spet kupilo novo stanovanje, zakaj se kar naprej seliš...

— A tako! udari Slavo po mizi. — Namesto zahvale za večno garanje...

— Pravijo, naš ekonom leti naprej kot raketa in ne ve več, kaj bi rad, nas v produkciji...

— Žalitev pa ne bom poslušal! vstane Slavo. — Jaz grem, vi pa kar tipljite z anketnimi pulz, boste videli, kam boste prišli.

— Sedi so, Slavo, ne bodi taka vihra: dé pomirljivo predsednik. — Minka, tega ne pisati! Tine, jaz sem pa mislil, da boš ti to nalogo drugače...

— Tovariš predsednik, v anketi je bilo le vprašanje: Kakšne pripombe imate na delo samoupravnih organov. Kdo bi si bil mislil, da...

— Je že dobro Tine, saj res nisi mogel vedeti. Kaj pa o kadrovski politiki, si jih vprašal?

— Kako ne! In še dobro, saj sem vprašanje prepisal iz ankete višje instance, tako da mi res ne morete nič očitati. V anketi je lepo pisalo: Kaj menite o kadrovski politiki v našem podjetju, odgovori pa čisto zanič. Eden je napisal: »Ha, ha, ha«, drugi: »zveze«, nekdo pa: »Dokler bo imel naš personalni le nekaj več kot osemletko...«

Ljudje se v zadregi spogledajo.

— To pa res ne more iti naprej, reče po kratkem premolku Tevž.

— Ni se nam posrečilo, pravi predsednik začudeno.

— Lahko bi šlo naprej, ampak drugače povedano, predlaga Jaka.

— Na to sem že mislil in sem nekaj napisal in bi prebral, če se strinjate, da bi potem lahko šlo v zapisnik in naprej, se oglasi Tine. — Morda takole: »Ko je komisija s posebno anketo proučila notranje odnose v kolektivu, je ugotovila, da se delovni ljudje zdravo zavzemajo za napredno reševanje stanovanjske problematike in za uveljavitev najprogresivnejše kadrovske politike.«

— Dobro povedano! meni predsednik po kratkem premolku. Se strinjate? Se! No, potem gremo lahko naprej. Tine, poročaj...

VINKO BLATNIK

Pogovori z upravljavci ● Pogovori z upravljavci

Znanje in še ekrat znanje!

Predsedstvo občinskega sindikalnega sveta v Tolminu se je na osnovi izkušenj nekaterih drugih sindikalnih svetov lotilo izdelave širše analize o mnenju zaposlenih o sindikatu, samoupravljanju in posameznih problemih v podjetju. V ta namen se je predsedstvo poslužilo obširne ankete, ki je bila izvedena v petih gospodarskih organizacijah tolminske občine. Anketiranih je bilo 373 slučajno izbranih delavcev iz »Bače« iz Podbrda, »Metalflexa« z Mosta na Soči, »Avtoelektra« iz Tolmina, Tovarne igel iz Kobarida in »Krede« iz Srpenice.

Analizo omenjene ankete je dokončno obdelala **MIRIAM PEROVIĆ**, članica predsedstva občinskega sindikalnega sveta v Tolminu, sicer pa strokovna sodelavka Zavoda za zaposlovanje iz Nove Gorice.

Ob tej priložnosti se je rada odzvala povabilu za razgovor.

»Kaj pravzaprav delavci na Tolminskem menijo o sindikatu?«

»Odgovori, ki smo jih dobili, nam povedo, da so delavci v skoraj vseh podjetjih, kjer smo jih anketirali, premalo seznanjeni z delom sindikalne organizacije v njihovem podjetju. To in pa večkrat tudi nedejavnost sindikalne organizacije pa nedvomno delavca odvrača od sindikata. Pa, da ne boste mislili, da je mnenje delavcev o sindikatu na Tolminskem res tako kritično, kajti na vprašanje, ali bi bili delavci prikrajšani, če ne bi bilo sindikalne organizacije, smo dobili bolj spodbudne odgovore. Od vseh anketiranih delavcev jih je skoraj polovica odgovorila, da bi bili precej prikrajšani, če ne bi bilo sindikalne organizacije. Kajti znano je, da je prav v podjetjih na Tolminskem marsikateremu delavcu sindikalna organizacija vedno stala ob strani, pa naj si bo to, ko je šlo za njegove pravice iz delovnega razmerja ali za boljše medsebojne odnose, boljše nagrajevanje po delu in sploh za izpolnjevanje takšnih odnosov, kot to določajo samoupravni akti v katerikoli delovni organizaciji...«

»S katerimi problemi pa bi se moral sindikat po mnenju delavcev še bolj ukvarjati?«

»Predvsem se je večina delavcev izjasnila, da bi morala sindikalna organizacija v vsakem podjetju še bolj skrbeti za zaščito delavca pred raznimi nepravilnostmi, pritiski, grožnjami in delovnimi spori. Razen tega pa naj bi se sindikat ukvarjal še z delitvijo osebnih dohodkov zaposlenih, se pravi naj bi sodeloval zlasti pri oblikovanju meril za nagrajevanje.«

»Ali se da po odgovorih iz ankete razbrati, da se delavci v lastni delovni organizaciji počutijo samoupravljavce?«

»To se da razbrati in rezultat je dokaj slab, saj se kar več kot polovica delavcev, ki smo jih anketirali, ne počutijo kot samoupravljavci v delovni organizaciji, v kateri delajo...«

»Ste morda poiskali tudi vzroke, zakaj tak odnos delavcev do samoupravljavljanja?«

»Morda vam bom na to vprašanje odgovorila kar z nekaterimi odgovori, ki sem jih dobila od samih delavcev. V nekaterih stvareh ima odločilno besedo delavski svet, v nekaterih pa uprava podjetja. Nato: Delavski svet le formalno upravlja podjetje, v resnici pa samo potrjuje to, kar so že na upravi sklenili... Sama pa menim, da je eden od osnovnih vzrokov, zakaj se delavci ne zanimajo za samoupravljanje, predvsem v premajhnem znanju zaposlenih. Nobena skrivnost ni, da v delovnih organizacijah na minskem, tako kot še m kje pri nas, več kot polovica zaposlenih, ki še nimajo dokončane niti osnovne šole...

Tovarišica Perovićeva pa je še dodala:

»Enako močna ovira, kot je premajhno znanje zaposlenih, da bi se resneje vključili v upravljanje lastne delovne organizacije, je tudi vzrok, da ljudje, ki delajo v upravno-tehničnih vodstvih podjetij, ne upoštevajo dovolj predlogov delavcev samih. Predlogi delavcev pa se, kot je znano, najčešče nanašajo na spremembe in izboljšave na delovnem mestu in v okolju, v katerem delajo in živijo. Nedvomno drži, da delavec najbolje pozna svoje delovno mesto in so zato njegovi predlogi največkrat najboljši za odpravo težav. Njihovih mnenj pa, kot sem že rekla, najčešče ne jemljejo resno in se jih tudi zelo redko obravnava...«

M. ŽIVKOVIČ

V SLOVENSKI BISTRICI ZAKLJUČENE II. SINDIKALNE ŠPORTNE IGRE

STEKLARJI: ODLIČNO

V odlični organizaciji občinskega sindikalnega sveta in komisije za rekreacijo ter pod pokroviteljstvom predsednika občinske skupščine so člani sindikalnih podružnic občine Slovenska Bistrica uspešno zaključili II. sindikalne športne igre.

Tekmovali so v sedmih panogah. Štirim tradicionalnim so dodali letoš še tri nove. V igrah je aktivno sodelovalo preko 220 članov sindikalnih podružnic iz osmih delovnih organizacij.

V streljanju tekmuje šest ekip, vsaka s petimi tekmovalci. Prehodni pokal ponovno brani prva ekipa tovarne Impol iz Slovenske Bistrice. Zanimivost v tej panogi je ženska ekipa sindikalne podružnice občinske uprave.

Najmočnejše je zastopana odbojka. V tej športni zvrsti se je pomerilo sedem ekip (Impol izven konkurence). Prvo mesto in prehodni pokal je osvojilo moštvo sindikalne podružnice občinske uprave, drugo mesto steklarji in tretji EMI Poljčane.

Za šahovsko tekmovanje se je prijavilo sicer 8 sindikalnih podružnic, vendar je prišlo na bojno polje le pet postav. Zmagali so združeni predstavniki podružnic prosvetnih delavcev. Med posamezniki je bil na prvi deski med najboljšimi **Anton Soster**, predmetni učitelj matematike iz Slovenske Bistrice.

Tekmovanje ribičev v tričlanskih ekipah so prijavile štiri sindikalne podružnice. Prvo mesto in prehodni pokal so osvojili ribiči tovarne Impol s 1239 točkami. Med posamezniki je ujel največ točk **Vinko Ozimič** iz Impola.

Tudi nogomet je med člani sindikalnih podružnic popularna športna panoga. V času tekmovanja so bile štiri tekme. Prvo mesto in prehodni pokal so zasluženo shranili do naslednjega leta nogometaši Steklarne iz Slovenske Bistrice.

Kljub temu, da namizni tenis ne zahteva posebnih materialnih sredstev, so tekmovale le štiri tričlanske ekipe. Prvo mesto in prehodni pokal je za uspešno igro dobila ekipa IMI iz Poljčan.

Steklarji iz Slovenske Bistrice so podrli 164 kegljev in prepričljivo zmagali.

Prehodni pokal občinskega sindikalnega sveta za množičnost in uspehe na sindikalnih športnih igrah je osvojila sindikalna podružnica Steklarne iz Slovenske Bistrice.

Za II. sindikalne športne igre je značilna številnejša udeležba tako po podružnicah kot ekipno. Tudi število gledalcev se je pri srečanjih zvišalo. V občini je zaposlenih okrog 50000 občanov, športnih iger pa se je udeležilo okoli 5 odstotkov.

N. J.

ZA VAŠ TRANSISTOR, ZA VAŠO ELEGANTNO BATERIJSKO SVETILKO SAMO 1,5 V BATERIJE

ZMAJ

Novo veliko nagradno žrebanje

Vlagatelji vezanih, stanovanjskih in kmetijskih hranilnih vlog, ki ste že ali boste do 31. decembra 1967 vložili najmanj 2000 N-din na odpovedni rok nad 1 leto, ste vključeni v veliko nagradno žrebanje

PORTRETI IN SREČANJA

Isto popoldne sem se v Bovcu dolgočasil. Sprehajal sem se po ulicah, da bi mi hitreje minil čas do večerje. Mrak se je že spuščal, ko sem šel mimo poslopja trgovskega podjetja Alpkomerc. Skozi okno je lila modrikasti svetloba, ki nastaja pri varjenju. Odrinil sem vrata in vstopil.

Trije fantje so se motali okoli tehtnice, eden med njimi je v roki držal varilni aparat. V kotu, ob mizi je stalo še nekaj tehtnic, ena pa je razdrta ležala na mizi.

Radovedno sem fante opazoval pri delu. Tudi ogovoril sem jih. Pa so bili bolj redkobesedni.

»Na akord delamo, nimamo časa, da bi klepetali. Če vas kaj zanima, se oglasite po »šihtu«. V Kaninu stanujemo, bomo za steklenico piva skupaj zložili in kakšno rekli.«

Ko smo sedeli za mizo in smo se že predstavili, je VINKO VOVK, kvalificiran tehtničar povedal, da so doma iz Ljubljane. Povprašal sem jih, kako dolgo so že tu v Bovcu.

»Nekaj dni,« mi je odvrnil. »Danes smo popravili zadnjo tehtnico, jutri gremo v Ajdovščino. Pri nas je tako: trgovine, tam je tudi največ tehtnic, pokličejo naše podjetje Težmer, potem pa nas to pošlje na pot. Več krajev na Primorskem bomo obiskali, preden se bomo vrnili nazaj v Ljubljano.«

Večkrat vandrate tako naokoli?

Tehtničar Vinko Vovk

»Kakor je. Včasih pa tudi po nekaj tednov ne grem iz Ljubljane; v delavnici popravljam tehtnice, ki nam jih pripeljejo v popravilo. Potem grem zopet na pot. Po Primorski, Štajerski ali pa Dolenjski.«

Ali se tega popotovanja ne naveličate?

»Seveda se ga! Pa moram takole hoditi naokoli, če hočem kaj več zaslužiti. Po tri tisočake dobim od popravljene tehtnice. Kadar delam v delavnici, le poredkoma zaslužim kaj čez 80 tisočakov. Za delo na terenu pa dobivam še dnevnice. Manj zapravljam, več mi ostane!«

In redno delate tudi popoldne?

»V Ljubljani ne. Kaj pa naj počnem tu v Bovcu? Naj vse popoldne sedim v gostilni? Kino igra tu le enkrat tedensko. Raje fantje zavihamo rokave in potegnemo do večera. Tako bomo tudi več zaslužili.«

Ali mi verjamete, da za poklic tehtničarjev do sedaj še nisem slišal. Ali ste v izučeni ključavničar?

»To pa ne! Jaz sem izučen tehtničar. Popravljam vse vrste tehtnic. Drži pa, da nas je malo tehtničarjev. Mogoče nas je v vsej Sloveniji sto, pa še ti večinoma delajo v Titanu ali pa Libeli. V našem podjetju Težmer, včasih je bila to Tehtnica, nas je kvečjemu 35.«

Dejali ste, da popravljate vse vrste tehtnic. Kaj jih je toliko vrst?

Fantje so se med seboj spogledali. Vinko se je zasmejal, potem pa je odgovoril: »Vsaj 15 vrst jih je. Od najmanjše laboratorijske, do tiste velike, ki z njo v Kopru tehtajo tovornjake.«

Toda te največje tehtnice niso preveč točne, sem podvomil.

»V koprski luki imajo največjo tehtnico v Sloveniji. Pri 80 tonah se sme zmotiti samo za 5 kilogramov. Pa se nikoli

ne zmoti toliko. Inspektorji Urada za kontrolo meril in plemenitih kovin so strogi. No da, pa tudi nam se le poredkoma zgodi, da bi morali kakšno tehtnico dvakrat popravljati. Raje prvič bolje pazimo. Za dobro ime podjetja se nam gre.«

Katero vrsto tehtnic pa najraje popravljate?

»To je nam tehtničarjem prav vseeno. Pri laboratorijskih moramo biti bolj pazljivi, pri večjih mostnih, tam pa je težaško delo. Ko sem se še učil, to sem premetal nekaj utežij! Danes se nobenega dela ne ustrašim, tako sem se utrdil.«

Ali se tehtnice dostikrat pokvarijo?

»Niti ne, samo »pretegnejo« se rade. Treba jih je le naravnati, pa zopet drže nekaj časa.

Še to mi povejte, kaj boste počeli, ko se vrnete domov?

»Če bodo kakšne avto-moto dirke, jih bom šel gledat, prihodnjo nedeljo bo pa na televiziji tako nogomet. Za naše bom navijal, ki bodo igrali v Angliji. Moramo dobiti,« se je zasmejal.

Pa nismo. Takrat je Sarajevo izgubilo tekmo z Manchester Unitedom z 2:1!

MATJAŽ VIZJAK

Z naših govorniških odrov je moč zelo pogosto slišati takšne stavke: — Večina je za našo stvar (uresničitev reforme ali kakšne druge aktualne naloge). V zavest velikega dela naših delovnih ljudi je že prodrlo spoznanje... Naš delovni človek... Del delovnih ljudi, predvsem iz administracije, pa še ne... Zato je zdaj naša osnovna naloga, da itd.

Bera kategoričnih trditev, ocen in sodb, kaj »naš človek« misli in kaj ne, s čim je zadovoljen in s čim ne, kaj je pripravljen storiti in česa ne, je posebno bogata pred občnimi zbori družbenopolitičnih organizacij, ker je menda treba delovnemu obeležju politične aktivnosti zaradi tradicije ali zaradi česa drugega dodati tudi nekaj slavnostno manifestativnega leska in bleska.

Najbrž v času, ko beseda neposrednih proizvajalcev vse več zaleže, res ni mogoče najti boljšega »gradiva« za dekoriranje slavnostnih govorov, kot je pojem »naš delovni človek«. Toda to dejstvo bi ocenjevalcem družbenega dogajanja v okoljih, kjer delajo in živijo, vendarle ne smelo dajati pravice, da govore o hotenjih delovnega človeka zviška, na star način, po aktivistično, le na osnovi nekakšnega neopredeljenega političnega posluha (to je po instinktu in na pamet), ne pa ob vsestranskem poznavanju in upoštevanju — če hočete — znanstveno ugotovljenih dognanj o mišljenju in razpoloženju delovnih ljudi.

Če si še Marx ni privoščil...

Te pravice si npr. Marx ni nikoli privoščil ali lastil. Preden je napisal eno samo trditev, oceno ali sodbo, je proučil kupe empiričnega gradiva...

Tudi naši delavci se zavedajo, da so rezultati raziskovanj in njihova posplošitev (seveda, če nalete na prava ušesa) eden glavnih pripomočkov za demokratično politično odločanje, ki v našem samoupravnem sistemu ne more in ne sme biti več zasnovano na subjektivističnih prizadevanjih našega razvoja. Tako je v raziskavi centra za raziskovanje javnega mnenja pri VŠPV o stališčih in politični aktivnosti članov ZKS v zvezi s temeljnimi in aktualnimi idejnimi vprašanji 85,1 odstotka anketiranih komunistov sodilo, da so raziskave stališč ljudi o pomembnih političnih vprašanjih koristne, kar 93,7 odstotka anketiranih komunistov pa je izjavilo, da bi bili tudi v prihodnje pripravljeni sodelovati. V raziskavi mnenj občanov ljubljanskih občin o družbenopolitični ureditvi Ljubljane in o volitvah leta 1967 pa je 83,1 odstotka anketiranih ljubljanskih občanov ocenilo mnenjske raziskave kot koristne, 88,4 odstotkov od njih pa je izrazilo pripravljenost sodelovati tudi pri prihodnjih podobnih raziskavah.

In vendar nekateri družbenopolitični delavci, morda zaradi komodnosti, vsevednosti, poklicne intuicije, kdo bi vedel zakaj, še vedno zamahujejo z roko, ko dobe v roke to ali ono študijo, to ali ono mnenjsko raziskavo, takoj zatem pa, po ustaljeni stari navadi, izstresajo iz rokava: — Tovariši, naši delovni ljudje so za (sledi podobno naštevanje aktualnih političnih nalog)!

VINKO BLATNIK

DELAVSKA ENOTNOST V AKCIJI

KAKO SMO PRIPRAVLJENI NA NOVI DELOVNI ČAS?

»Prilagodili se bomo, ko bo potrebno!«

Zdaj, ko se hočeš nočeš vse bolj ukvarjamo z mislijo, da bo morda že z novim letom ali pa v teku naslednjega leta v mnogih delovnih organizacijah uveljavljen novi delovni čas, razen vsega drugega zelo aktualno postaja tudi vprašanje, kako bo s prevozom na delo za tiste občane, ki so zaposleni izven kraja prebivališča.

Današnje nadaljevanje naše akcije o pripravah na novi delovni čas bo poskusilo odgovoriti tudi na to vprašanje.

Prav je, če najprej ponovimo nekaj nespornih dejstev!

Prometna podjetja v načelu pozdravljajo novi delovni čas, ker upajo, da bo vplival na bolj ekonomično in rentabilno poslovanje. Če bi se namreč sedanje konice v jutranjih in opoldanskih urah raztegnile, bi prometna podjetja celo z manjšim številom vozil, kot jih imajo zdaj, lahko prepeljala vse potnike in jim hkrati nudila tudi kulturnejši prevoz.

VELIKO NEZNANK

Pot do tega cilja pa ni lahka, kajti spremlja jo toliko neznank, da prometna podjetja glede svoje poslovne politike in prihodnjih voznih redov ždijo v popolni temi. Ker ne vedo, kdaj bo uveljavljen novi delovni čas in kolikšen obseg bo zavzel, enostavno namreč ne morejo storiti nič drugega, kot da — čakajo!

Samo po sebi je razumljivo tudi to, da so razmere bistveno drugačne na železnici, kot pa na primer v podjetjih za javni prevoz potnikov po cesti. V avtobusnih podjetjih se stvari še bolj zapletejo, če morda poleg izrazitega medkrajevnega vključujejo še tako imenovani primestni in morda tudi mestni promet.

»V ljubljanskem mestnem prometu bi neverjetno veliko dosegli, če bi čimprej vpeljali novi delovni čas!« poudarja **Branko Gregorin,** direktor PE mestnega prometa podjetja Ljubljana-transport. »Iz ankete med vsemi ljubljanskimi občani, ki smo jih povprašali o tem, kako se vozijo na delo, smo namreč dobili najboljše potrdilo, da je bilo pravilno naše zavzemanje v minulih letih, da je treba delovni čas kakorkoli že premakniti. Povedal bom samo podatek, da na postajališčih na Ajdovščini med 5. in 8. uro zjutraj vstopi ali izstopi 27.500 občanov in da moramo skoraj vse te ljudi spet prepeljati med 14. in 14.30 uro, ker pač vsi želijo čimprej priti domov. Posledica tega je neznosna gneča ob konicah in vsesplošna zadrega na mestnih cestah, na katerih so v tem času menda tudi vsi osebni avtomobili, kar jih premoremo v Ljubljani. Spremenjen delovni čas bi torej omogočil kulturnejši prevoz potnikov, ker bi se konice razpotegnile. Dosegli bi boljše izkoriščanje vozil in ekonomičnejše poslovanje, ker bi enak obseg prometa zmogli tudi z manjšim številom vozil v prometu in z večjo rezervo za izjemne potrebe. Celotni promet v Ljubljani pa bi se tudi odvijal bolj umirjeno in brez tako izrazitih konic, ker bi se pač občani vozili na delo in spet domov ob različnih časih. Še to: **novemu delavniku se v mestnem prometu lahko prilagodimo takoj!«**

Nekolik drugačnih mnenj pa so v »čistih« avtobusnih podjetjih. **Slavko Oblak in Anton Krapež,** ki v Ljubljanatransportu oziroma pri podjetju SAP odgovarjata za medkrajevni promet, sta namreč povedala približno takole:

»Vse je odvisno tega, v kakšnem obsegu in kako sočasno se bodo tako v upravi kot v delovnih organizacijah odločili za novi delavnik. Tehnih ovir, da bi se novemu delavniku prilagodili, sicer ni. Je pa vprašanje, če se za marsikoga sprva prevozi na delo morda ne bodo celo poslabšali. Če namreč ob določenih urah ne bi bilo dovolj potnikov, avtobusi kajpak ne bi vozili... In še: dogodi se lahko celo to, da se bo na splošno zmanjšalo število potnikov. Mnogi, ki živijo v bližini večjih središč, kjer so sicer zaposleni, se po delu odpeljejo domov, pa se spet vra[illegible] zaradi nakupov in drugih opravkov. Poslej bo to najbrž odpadlo.«

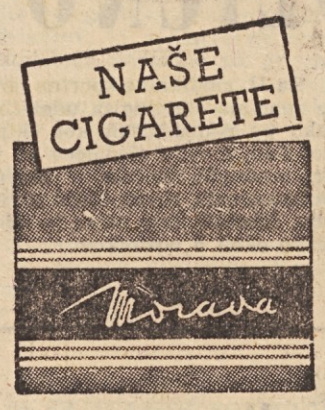

Prav je, če posebej zabeležimo njun skupni odgovor: **»Nekaj pa bo vsekakor treba storiti, da bi bili — po prvih težavah — prevozi na delo in sploh promet bolje urejeni, kot pa so zdaj!«**

VEČ SODELOVANJA — DA ALI NE?

Na omenjeni odgovor posebej opozarjamo zaradi tega, ker tudi na železnici poudarjajo, da bo treba nekaj storiti, da zaposlenim občanom, ki se vozijo na delo izven kraja prebivališča, ne bi bilo treba predolgo čakati na prvi vlak, ki jih bo odpeljal na delo ali pa spet domov.

Pomočnik glavnega direktorja Združenega železniškega transportnega podjetja v Ljubljani **Božo Bobar** je v zvezi s tem dejal, da bo brzčas treba razmisliti tudi o povezavi z avtobusnimi podjetji, da bi zagotovili nemoten prevoz potnikov. »Zaradi 20 ali 30 ljudi, ki bi se na primer iz Litije ob osmih zjutraj želeli odpeljati v Ljubljano, vlak najbrž ne bo vozil. To bi nas preveč sprlo z računico, ne glede na to, da bi se bistveno poslabšala že tako nizka akumulativnost železnice. Nekaj drugega pa seveda je, če se ob določenem času nenadoma pojavi povečano število potnikov. Ker so uprave nekaterih mariborskih podjetij pred časom začele delati ob sedmih, smo zaradi teh potnikov morali vpeljati nov vlak na progi proti Pragerskemu...

Vse to pripovedujem zaradi tega, da bi opozoril, kolikšno korist ali pa tudi škodo lahko vsemu prometu in tako tudi železnici prinese novi delovni čas, če bo prehod nanj dobro ali slabo organiziran. Čeprav še ne vemo, kaj in kako bo, pa je za železnico očitno, da bo treba vozne rede v marsičem prilagoditi, vpeljati tudi nekatere nove vlake in nemara nekatere tudi ukiniti. Kot pa sem že rekel, je od organiziranih priprav in sodelovanja vseh prizadetih odvisno, ali in koliko bo novi delavnik tudi finančno vplival na dohodek železnice. Tako, kot se tega lotevamo zdaj, ko vsak pretresa zgolj lastne možnosti in računice, pa slabo kaže!«

S SKUPNIMI MOČMI

Nihče zdaj ne zna natančno odgovoriti na vprašanje, kako se vozijo na delo tisti občani, ki so zaposleni izven kraja prebivališča. Zadnje in žal, le delne podatke o tem posreduje zgolj popis prebivalstva iz leta 1961, ki ugotavlja, da se dobra tretjina vsega aktivnega prebivalstva naše republike vsak dan vozi na delo iz kraja prebivališča v druge kraje v isti občini ali tudi prek njenih meja. Ne glede na to, da so ti podatki najbrž v marsičem tudi zastareli, popis ne daje odgovorov na vprašanje, kako se ljudje vozijo na delo, kdaj odhajajo z doma in kdaj in kako se vračajo domov.

Čeprav pozdravljamo novi delovni čas kot tisto možnost, ki naj vpliva na produktivnejše delo, vseeno menimo, da poslabšani prevozi na delo in z dela lahko 'pojedo' tisto stopnjo produktivnosti, ki naj bi jo omogočil novi delavnik. Zato velja pritrditi predlogu prometnih podjetij, naj bi te zadeve čimprej in vsestransko proučili, da z levico ne bi podirali tistega, kar s tolikšnim trudom ustvarjamo z desnico.

MILAN GOVEKAR

V PTUJSKI OBČINI

SKORAJ POLOVICA DIREKTORJEV Z NIŽJO IZOBRAZBO

V Ptuju se že pripravljajo na reelekcijo vodilnih kadrov v gospodarstvu ter bodo razpisali kar 58 delovnih mest direktorjev. Prizadevali si bodo, da bodo na vodilna delovna mesta izvolili res vsestransko sposobne ljudi, kajti, kot so ugotovili, neustrezna izobrazbena struktura hromi razvojne možnosti ptujskega gospodarstva.

Občinski organi nadalje ugotavljajo, da izobrazbena struktura zaposlenih v ptujski občini zaostaja za podobno strukturo v drugih občinah. V občini je sedaj sistemiziranih le 1,6 odstotka delovnih mest z visoko strokovno izobrazbo. V eni od gospodarskih organizacij pa nimajo sistemiziranega niti enega delovnega mesta z visoko izobrazbo. To se sliši malce neverjetno, vendar je po podatkih občinske skupščine resnično. To vsekakor daje slutiti, da so v podjetjih pravilniki o vodilnih kadrih prilagojeni šolski in strokovni izobrazbi tistih, ki ta delovna mesta tudi zasedajo. Ugotovljeno je, da skoraj polovica direktorjev nima niti srednje strokovne izobrazbe.

V lanskem letu je bilo od skupnega števila razpisanih direktorskih mest, in sicer 23, ponovno izvoljenih 19 direktorjev. Naj še navedemo, da ima sedaj v občini visoko strokovno izobrazbo 12,8 odstotka direktorjev, višjo 5,1 odstotka, srednjo 35,9 odstotka, nižjo pa kar 46,2 odstotka direktorjev, kar je dokaj pod republiškim povprečjem.

Ni pa seveda dovolj, da poskrbimo, da se izboljša izobrazbena struktura direktorjev, ampak tudi ostalega vodilnega kadra in strokovnih služb, ki so prav tako soodgovorne za slabo gospodarjenje in ne nazadnje je treba poskrbeti, da si tudi vsi samoupravni organi pridobijo potrebno strokovno znanje za uspešno vodenje svoje delovne organizacije.

F. HOVNIK

ŠIGNALI

V zadnjem času, zlasti pa na občinskih konferencah ZK in na občnih zborih sindikalnih svetov slišimo precej besed o potrebi po splošnem izobraževanju zaposlenih delavcev, posebej še za delovna mesta, ki zahtevajo osnovno in srednjo šolo. Sicer pa so razpravę o tem vprašanju večkrat v ospredju tudi ob drugih podobnih prilikah, kjer prihajajo na dan splošne ugotovitve, da je toliko in toliko zaposlenih delavcev, ki nimajo ustrezne izobrazbe.

Toda ko se zadeva obrne na konkretne delovne organizacije in ko bi bilo potrebno storiti določene ukrepe, se stvari dostikrat obrnejo v nasprotno smer. »Naši delavci, ki bi morali imeti sicer višjo izobrazbo, kot jo dejansko imajo, kar velja tako za proizvodnjo kot za strokovne službe, svoje delo v redu opravljajo. Zato skoraj ne čutimo potrebe, da bi se dodatno izobraževali, razen, seveda, če to sami želijo.« Taki in podobni so izgovori takrat, ko iz splošnega prihajamo na konkretno.

Če je temu res tako, kar pa je malo verjetno, potem za vse te velja odgovor, ki ga je pred kratkim dala tovarišica, ki je pri 46. letu starosti opravila diplomo na srednji ekonomski šoli. Menila je namreč, da če so res toliko sposobni in še mlajši delavci, potem jim res ne bo težko izredno študirati, polagati izpite in si tako v nekaj letih poleg večletne prakse pridobiti še formalno izobrazbo. Precej je takih, ki se tega lotijo, še več pa onih, ki se za to ne odločijo. Toda resnici na ljubo je treba povedati, in to zatrjuje precejšnja večina izrednih študentov srednjih šol, da šele takrat ugotovijo in občutijo zelo majhne količine svojega znanja. Skratka, ko začnejo študirati in se poglabljati v učenje raznih predmetov, opazijo veliko praznino v tistem, kar so znali do takrat.

Mislim, da bomo pri tem morali biti bolj odločni in da bo treba podvzemati tudi določene ukrepe, posebno za delavce, ki delajo na delovnih mestih v upravnih in strokovnih službah. Ne gre sicer za vsakega in za vsako ceno, toda za mlade pa bo moralo obveljati, da si pridobe za delovno mesto potrebno izobrazbo. Danes je na vseh srednjih, višjih in visokih šolah možen izredni študij ter ga precejšnje število delovnih organizacij za svoje slušatelje finančno podpira in časovno omogoča. Vedno zahtevnejše naloge od nabave surovin prek proizvodnje do prodaje končnih izdelkov narekujejo skrb za sposobne delavce na vseh delovnih mestih ter nam ne more biti vseeno, kdo jih zaseda. Če torej hočemo iti s časom naprej, potem nam izobrazbena struktura zaposlenih delavcev ne sme in ne more biti poslednja zadeva v vsaki delovni organizaciji.

V. L.

Lendava:

V lendavski občini, ki je predvsem znana po svojih naftnih poljih, so dokaj dobro razumeli, kaj pomeni tudi vsak dinar, ki ga je mogoče prihraniti, če v delovnih organizacijah bolje poskrbijo za varnost zaposlenih na delovnih mestih ter da jim sredstev, porabljenih za higiensko tehnično varnost pri delu, ni treba biti žal.

V osmih mesecih letošnjega leta je bilo v lendavski občini kar 83 poškodb manj kot v istem obdobju lanskega leta. Zaradi boleznin oziroma bolniških izostankov je bilo v istem obdobju izplačanih kar 12 milijonov manj sredstev. Kljub temu pa je bilo zaradi poškodb pri delu izgubljenih še vedno 1589 delovnih dni, ali v povprečju 14 delovnih dni na eno poškodbo.

F. H.

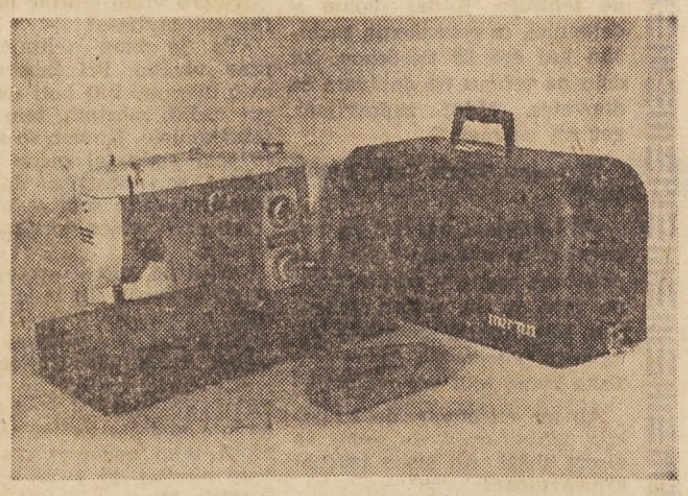

TUDI ŠIVALNI STROJ SODI V VSAKO GOSPODINJSTVO. SREČO IN ZADOVOLJSTVO PA VAM BO V HIŠO PRINESEL LE ŠIVALNI STROJ »MIRNA-VERITAS« AVTOMATIK, NA KATEREM LAHKO IZBIRATE MED 60 RAZLIČNIMI VZORCI.
A KAR JE NAJVAŽNEJŠE! S 15. AVGUSTOM 1967 JE »MIRNA« — TOVARNA ŠIVALNIH STROJEV — ZNIŽALA AVTOMATSKEMU ŠIVALNEMU STROJU »MIRNA-VERITAS«, CENO ZA 15 %.
CENJENI POTROŠNIKI! PREPRIČAJTE SE O IZREDNI KVALITETI ŠIVALNIH STROJEV PROIZVODNJE TOVARNE »MIRNA«.

SLOVENSKI TURISTI, POZOR!

Ko pridete v Trst, obiščite eno izmed najbolj znanih tržaških firm

Konfekcija »MIRA«

TRST,

Via Geppa 17

tel. 24-180

Imamo priporočila vseh turističnih organizacij

Govorimo in postrežemo v slovenščini.

S tem oglasom dobite 5 % specialni popust!

UČNA OBVEZNOST UČITELJEV ZA RAZREDNI IN PREDMETNI POUK PO ŠTEVILU UR NI IZENAČENA

Umaknitev amandmaja

Štiri spreminjevalne predloge je imel k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o osnovni šoli junija letos Prosvetno-kulturni zbor. Dva je Republiški zbor oktobra sprejel, dva odklonil. Naj spregovorimo danes le o enem odklonjenem amandmaju, ki ga je pred dnevi umaknil tudi Prosvetno-kulturni zbor. **Gre za zahtevo, naj bi bila učna obveznost učiteljev za razredni in predmetni pouk izenačena, tedensko 22 ur.** O »tej temi« so zadnje mesece prosvetni delavci zelo dosti razpravljali. Prav je zato, če nekoliko več zapišemo o tem, kakšni razlogi so vodili poslance Republiškega zbora, ki so oktobra ta amandma zavrnili, kakšne razloge za in proti umaknitvi amandmaja so imeli poslanci Prosvetno-kulturnega zbora, ki so pred dnevi z glasovanjem, čeprav ne enodušnim, amandma umaknili.

Mnenje, na osnovi katerega so se opredeljevali poslanci Republiškega zbora, je bilo takšno. Ker je pouk v nižjih oddelkih osemletke organiziran tako, da prevzame pouk enega oddelka v celoti en učitelj, učitelju ni mogoče zmanjševati ali zviševati učne obveznosti, ki jo določa predmetnik: v 1. in 2. razredu 22 ur, v 3. razredu 24 ur, v 4. razredu 26 ur. Če bi osvojili enotno 22-urno učno obveznost učitelja razrednega pouka, bi se lahko zgodilo, da bi začeli uvajati predmetni pouk tudi na tej stopnji, kar bi s pedagoškega in psihološkega vidika ne bilo umestno. Otrok na tej razvojni stopnji dojema obdajajočo stvarnost kot celoto, zato je prav, da en učitelj pouk povezuje, pa tudi spremlja razvojne duševne in telesne sposobnosti učenca. Po 11. letu pa so otroci sposobni hitreje razločevati pojave v družbi in prirodi, zato je predmetni pouk znanstveno utemeljen. Različnost v vsebini in metodi pouka na nižji in višji stopnji je torej nakazana. Podlaga za učno obveznost predmetnega pouka pa je lahko le težavnost učne snovi v posameznem razredu. **Učne obveznosti torej ni moč urejati s stališča vrednotenja učiteljevega dela.**

Glede prigovora, da 24-urna učna obveznost presega uveljavljene norme v svetu in tudi 42-urno delovno obveznost učitelja, nekaj povedo podatki, ki jih je iz uradnih dokumentacij zbral Zavod za šolstvo SRS. V Bolgariji, Nemški demokratični republiki, Poljski, Romuniji, Češkoslovaški, Madžarski, Zahodni Nemčiji, Norveški, Avstriji in Italiji **je učna obveznost do četrtega razreda praviloma večja kot v višjih razredih oziroma za visokokvalificirane učitelje.**

Glede prigovora, da enotno učno obveznost terja enotna osnovna šola, so bili poslanci Republiškega zbora mnenja, **da je to enotnost treba ustvariti predvsem s čim bolj enakimi materialnimi pogoji šol in kadrovskimi, saj ti edini lahko pripeljejo do čim bolj enotnih rezultatov učnovzgojnega procesa v osemletki.** V tem pogledu pa bo treba še marsikaj storiti, saj nam samo kvalificiranih učiteljev za predmetni pouk manjka 1.842. Dokler pa nam jih toliko manjka — mimo pedagoških in psiholoških načel razrednega pouka na nižji stopnji — **res ne bi imelo smisla odpirati možnosti uvajanja predmetnega pouka celo na nižji stopnji, do česar bi moralo priti, če bi učiteljem določili 22-urno učno obveznost ob sedanjem predmetniku.**

Vsi ti razlogi, ki so tudi strokovni razlogi, kažejo, **da predlog zakona nima namena urejati nagrajevanja učiteljevega dela. Prav v tem je bil očiten nesporazum. Vrednotenje šolskega dela bodo urejali drugi akti, ki jih bo skupščini predložila Republiška izobraževalna skupnost, vrednotenje učiteljevega dela pa je in bo stvar kolektivov.** O razvrednotenju učiteljevega dela v tej zvezi ne bi smeli govoriti.

Mnogi poslanci Prosvetno-kulturnega zbora, ki so pred dnevi ponovno utemeljevali razloge za izenačitev učne obveznosti učitelja in predmetnega učitelja, pravzaprav niso govorili o dilemi 22 ali 24 ur — če smo jim dobro prisluhnili — **marveč so njihovi pomisleki bolj veljali neurejenemu družbenemu in materialnemu položaju našega učitelja nasploh.** Res je tudi, da so odklonili »spoštovanje nasploh« strokovnih ugotovitev na področju norm, ki so v veljavi (predmetniki), **češ, da so te norme bile postavljene, malo pa so jih znanstveno v praksi preverjali.** Nekateri so govorili o tem, da je nesmiselno postavljati antagonizme med učiteljem in predmetnim učiteljem danes, ko je na področju šolstva še toliko neurejenega. In da je morda anahronizem tudi to, **da sploh v zakonu o osnovni šoli določamo učno obveznost, saj se bo moralo s stališča 42-urnega delovnega tedna, petdnevnega delovnega tedna in s tem s stališča celodnevnega bivanja učencev v šoli, marsikaj spremeniti, marsikaj elastično prilagoditi, verjetno tudi učna obveznost drugim obveznostim prosvetnih delavcev tekom dneva na šoli.** Tu je mnogo odprtih vprašanj, ki jih bo treba strokovno proučiti.

Zato je verjetno večina poslancev Prosvetno-kulturnega zbora, ki so glasovali za umaknitev tega amandmaja, to storila **bolj iz praktičnih razlogov**, saj bi se usklajevalni postopek med zboroma lahko zavlekel celo večnost, nesporna določila zakona o osnovni šoli pa ne bi mogla tako stopiti v veljavo.

S. G.

SINDIKAT SE NE BI SMEL OMEJEVATI LE NA NAČELA

IZ RAZPRAVE MAJDE POLJANŠEK NA OBČNEM ZBORU MESTNEGA SINDIKALNEGA SVETA LJUBLJANA

Prav gotovo sodi med temeljne naloge sindikata to, da razvijajo čim bolj neposredno dejavnost delovnih ljudi v samoupravi. Ugotavljamo pa, da del delavcev, zlasti nekvalificiranih in polkvalificiranih, težje izkorišča vse z zakonom določene samoupravne pravice. Temu ni vzrok to, da bi se ti delavci samoupravnim pravicam odrekli, pač pa jih ovira premajhna splošna izobrazba. Samoupravljanje kot šola za pridobivanje izkušenj, je imelo zato doslej večji vpliv predvsem na tiste delavce, ki imajo nekaj več znanja in delovnih izkušenj. V delovnih organizacijah sicer v samoupravne organe še pritegnejo nekvalificirane delavce, vendar jim dostikrat očitajo nedejavnost spričo njihove pomanjkljive splošne in strokovne usposobljenosti. Samo samoupravljanje s stihijskim vplivanjem ne more dovolj aktivirati samoupravljavca, če to aktivnost pojmujemo tako, da se kaže v kritičnih pripombah in novih predlogih. Nizka splošna in strokovna raven je vplivala torej na zmanjšano možnost plodnega sodelovanja, omogočala pa je raznim birokratskim silam v delovnih organizacijah večji razmah in pogosto s sklepanjem v imenu ljudi osiromaši vsebino in smisel samoupravljanja.

OD 530 ODRASLIH LJUBLJANČANOV V OSNOVNI ŠOLI LE DESETIM POMAGAJO DELOVNE ORGANIZACIJE

Mislim, da se sindikat v delovni organizaciji dostikrat preveč omejuje zgolj na n a č e l a o tem, da naj z uresničevanjemnjem gospodarske in družbene reforme samoupravna dejavnost postane resnična kvaliteta slehernega delovnega človeka. V delovnih organizacijah vse preveč ostajajo pri ugotovitvah in analizi stanja, ne prehajajo pa k dajanjem izobraževanja, prepuščajo izobraževanje delavcev samo stihijskemu vplivanju okolja, ki naj bi že samo po sebi pospeševalo razvoj samoupravljavčeve zavesti. Naj navedem v ilustracijo podatek, da je v lanskem letu med 34 707 zaposlenimi v gospodarskih organizacijah na območju Ljubljane 13 378 delavcev ali 38 % njih bilo brez dokončane osnovne šole. Letos je vključenih v večerne oddelke osnovne šole 530 odraslih in od teh dve tretjini zaposlenih. Od 530 samo desetim delavcem pri tem finančno pomagajo delovne organizacije. Ostali pa se izobražujejo zgolj po lastni iniciativi in se iz delovnih organizacij — razen v dveh primerih — sploh ne zanimajo za njihove pogoje dela, dostikrat jim celo onemogočajo, da bi šolo obiskovali (delajo namreč v dveh izmenah). Medtem pa je že marsikateri privatni obrtnik sam vpisal svojega delavca v osnovno šolo za odrasle in spremlja njegovo šolanje.

LJUBLJANA BI POTREBOVALA LE ENO DOBRO ORGANIZIRANO OSEMLETKO ZA ODRASLE

Ob razmišljanju o izobraževanju odraslih v osnovnih šolah se mi vsiljuje tudi vprašanje u č i n k o v i t o s t i pridobivanja temeljnega splošnega znanja. V Ljubljani imamo več večernih osnovnih šol, zato je sestav slušateljev v posameznih oddelkih izredno heterogen. V istem oddelku so slušatelji od 15. do 40. leta starosti. Za vse imamo sicer predpisan program, vendar ga verjetno spričo heterogenosti ne prilagodimo niti ga ne moremo prilagoditi neenakomerno porazdeljenim delovnim izkušnjam odraslih in jih zato tudi to izobraževanje ne pripravlja uspešno na samoupravno aktivnost. Skratka, pedagoško bi rekli, da je zanemarjen princip od znanega k neznanemu. Če ob tem še upoštevamo, da je situacija v vseh večernih osnovnih šolah podobna, da pa so med večernimi osnovnimi šolami tudi razlike v ceni, v plačevanju šolnine celo do 25 N-din mesečno, mislim, da bi bilo potrebno ustanoviti le eno večerno osemletko za odrasle v Ljubljani, ki bi omogočala boljše splošno usposabljanje delavcev.

Splošno razgledanost in izobrazbo pa ne moremo ocenjevati le kot eno izmed osnov za aktivnejšo vlogo samoupravljavca. Sindikati bi morali splošno razgledanost delovnega človeka razvijati tudi z vidika možnosti okoriščanja z vsemi kulturnimi vrednotami in dobrinami, ki jih nudijo različne institucije. Kljub temu, da vsak delovni človek prispeva del sredstev za tovrstne dejavnosti, so tisti, ki to koristijo, še vedno v veliki manjšini. Odtod pa izhajajo pogosto tudi številni problemi financiranja kulturnih programov, institucij in njihove dejavnosti.

BOJ ZA VEČJO PRODUKTIVNOST SE VEDNO BOLJ POVEZUJE Z ZNANJEM

Ob uveljavljanju gospodarske reforme stopajo še bolj v ospredje sposobnost, poslovnost in ustvarjalnost. Zato tem manj lahko razumemo nekatere ukrepe gospodarskih organizacij, ki so iskale osnove za boljše gospodarjenje le v sodobni opremi, medtem ko so v isti sapi iskale prihrankov v zmanjševanju sredstev za strokovno izobraževanje delavcev, v ukinjanju štipendij in podobnem, torej vse na račun kadrov, ki naj bi moderne stroje uporabljali.

Celo finančnih obveznosti do rednega strokovnega šolstva niso vse delovne organizacije v gospodarstvu smatrale za svoje probleme, ampak so jih prepuščale »družbi«, ne da bi doumele smisel reforme kot pot k hitrejšemu razvoju naše socialistične skupnosti. Sindikat bi torej tudi tu moral več storiti. Prav pri zbiranju sredstev za strokovno šolstvo se odpira vprašanje, kako usposabljamo bodoče samoupravljavce — to je mladino — na kateri sloni naša srečna starost.

Spričo neurejenega finančnega stanja strokovnih šol, neprilagojenih programov in opreme strokovnih šol in neusklajenih potreb in možnosti zaposlovanja šolamo bodoče strokovne kadre tako, da odhajajo iz šol ne dovolj usposobljeni. Ni slučaj, da se v nekaterih poklicnih šolah učenci učijo na zastarelih strojih, ki jih na delovnem mestu ne bodo srečali. Nadalje, prav zaradi neusklajenih potreb po kadrih in možnosti zaposlovanja je velik vpis v gimnazije, a tudi velik osip. Družbena sredstva pa dajemo za vse, tiste, ki končajo šolanje in tiste, ki ne končajo.

Tudi naša osnovna šola, ki naj bi bila zaključena šola za vse, se spreminja v nezaključeno, kar ogroža pridobitev tiste temeljne vsote znanja, ki jo učenec za nadaljnje šolanje potrebuje.

Mslim, da se bo moral sindikat odločneje boriti za uveljavljanje samoupravnih pravic delavcev, bolj akcijsko kot doslej povezovati boj za večjo produktivnost in zvečano vlogo samoupravljanja z bojem za večje splošno strokovno in družbeno znanje delovnih ljudi.

ZELO ZAŽELENO DARILO
osebna tehtnica NEVA
izdelek tovarne
»LIBELA« Celje

Garancija eno leto

MALA POSLANSKA TRIBUNA

Na zadnjem zasedanju Prosvetno-kulturnega zbora skupščine SRS smo slišali tudi odgovore na vrsto poslanskih vprašanj. Izmed njih smo izbrali tri, za katere sodimo, da bodo zanimivi ne le za prosvetne delavce, temveč za zelo širok krog našega sindikalnega članstva.

ŽE V DRUGEM POLLETJU TEGA ŠOLSKEGA LETA PREIZKUS NOVEGA DELOVNEGA ČASA V ŠOLAH?

Poslanec dr. Miro Stiplovšek je vprašal, **ali sekretariat za prosveto in kulturo SRS že proučuje možnosti uskladitve pouka s petdnevnim delovnim tednom.** Iz daljšega odgovora Borisa Lipužiča, namestnika sekretarja za prosveto in kulturo, povzemamo naslednje.

Skupno z nekaterimi drugimi institucijami je sekretariat za prosveto in kulturo sestavil strokovne komisije, ki proučujejo zlasti naslednja vprašanja:

● Šolski koledar šteje 210 dni šolskega pouka. Če naj bi odpadlo 36 šolskih dni — sobot, bi moralo šolsko leto trajati od 1. septembra do 30. junija, odpasti pa bi morali tudi nekateri zdaj pouka prosti dnevi med šolskim letom.

● Proučiti bo treba, kako v okviru petdnevnega delovnega tedna zagotoviti dosedanje število učnih ur za posamezne predmete v okviru predmetnikov za različne vrste šol. To bo očitno terjalo spremembo predmetnikov in urnikov, pa tudi manjšo učno obveznost v okviru petdnevnega delovnega tedna učitelja.

● Proučevanje možnosti celodnevnega bivanja učencev v šolah ni nova naloga. Proučuje se že od leta 1964 in Pedagoški institut je že opravil nekatere raziskave. O organizaciji vzgojno-izobraževalnega dela v šolah preko celega dneva, od pol devete do sedemnajste ure, bo izdelan strokovni elaborat. Prehod na to bo možen seveda najprej tam, kjer imajo že enoizmenični pouk. Proučujejo pa se možnosti, kako za učence, ki so varstva najbolj potrebni, organizirati celodnevno bivanje tudi na šolah, kjer imajo še en in pol izmenični ali dvoizmenični pouk. **Če naj bi torej v šolskem letu 1968/69 delno ali v celoti prešli na to novost, jo bo treba prej preizkusiti. Sekretariat se je z nekaterimi občinami že dogovoril, da bi preizkus celodnevnega bivanja učencev na šoli opravili že v drugem polletju letošnjega šolskega leta. Z novim delovnim časom na šolah si namreč ne smemo dovoliti nobenih improvizacij.**

MAR JE ZAKONSKO DOLOČILO RES ŽE »NEUPORABNO«?

Poslanec Miroslav Vute je vprašal, **kdaj bo sprejet zakon o minimalnih stopnjah občinskega prispevka za izobraževanje za leto 1968,** ki bi ga v skladu z določili Zakona o izobraževalnih skupnostih in o financiranju vzgoje in izobraževanja morali sprejeti.

Član Izvršnega sveta dr. Vladimir Bračič je med drugim v svojem odgovoru povedal, da Izvršni svet ne namerava letos predlagati zakona o minimalnih stopnjah občinskega prispevka za izobraževanje. Skupščini namerava predlagati, **naj bi tudi za leto 1968 podaljšali veljavnost prehodne določbe 62. člena** Zakona o izobraževalnih skupnostih in o financiranju vzgoje in izobraževanja. Le-ta namreč pravi, da morajo občinske skupščine zagotoviti v letu 1967 prav tolikšna sredstva kot v letu 1966, oziroma povečana za toliko, kolikor so se povečala druga občinska proračunska sredstva v letu 1967. Dejal je, da jih k takemu stališču, ki je edino realno, še zlasti sili neurejena situacija v predpisih za formiranje proračunskih sredstev v prihodnjem letu, ki pa je niso zakrivili republiški organi. Pa tudi sicer, je dejal tov. Bračič, so se potrdile domneve, da bo postopek za določanje minimalnih stopenj občinskega prispevka za izobraževanje izredno zapleten, njegov rezultat pa problematičen. Analiza Republiškega sekretariata za finance je pokazala, da izmed 60 občin niti 2 nista odredili enakih stopenj v zakonu določenih osnov prispevka za izobraževanje. Če bi hoteli ob upoštevanju različne razvitosti občin in različne vrednosti elementov določiti z zakonom predvidene minimalne stopnje, potem bi morali to izračunati in uskladiti z vsako občino posebej, dobili bi 360 različnih kriterijev, kajti 360 različnih osnov predstavlja 60 občin (šest je namreč različnih virov prispevka za izobraževanje). Temu zapletenemu in nič kaj učinkovitemu opravilu pa bi se radi izognili.

Z GRADNJO OSNOVNOŠOLSKEGA PROSTORA SMO V VELIKEM ZAOSTANKU

Na vprašanje poslanca Rudija Pijaševca, **ali Izvršni svet predvideva za prihodnje leto namenska sredstva za gradnjo osnovnih šol,** je odgovoril član Izvršnega sveta dr. Vladimir Bračič.

Med drugim je dejal, da družbeni plan za obdobje 1966-70 predvideva, da bi morali letno zgraditi 65.000 m² novega osnovnošolskega prostora, če bi hoteli odpraviti tretjo izmeno pouka in pospešiti uvajanje celodnevnega bivanja otrok v šoli. V letih 1964, 1965 in 1966 je republika odobrila občinam dolgoročna posojila v skupni vrednosti 33.910.000 N-din. V letu 1967 je bila akcija posojil prekinjena zaradi znanih finančnih težav, na razpolago so bila le sredstva, ki so se že v tem letu zbrala od anuitet. Tako je bilo v letu 1966, ko je srednjeročni plan razvoja začel veljati, zgrajenih 40.000 m², v letu 1967 pa bo zgrajenih predvidoma 30.000 m². **Torej v dveh letih že zaostajamo za 42.000 m² osnovnošolskega prostora,** ki naj bi ga po planu pridobili. Do leta 1970 bi zato morali zgraditi še kar 210.000 m², to pa bomo verjetno zelo težko uresničili.

Po predlogu Republiškega sekretariata za prosveto in kulturo, ki je izdelal neki minimalen program, naj bi v letu 1968 začeli graditi 50.000 m² novega osnovnošolskega prostora, za kar bi potrebovali 36 milijonov N-din. Po tem predlogu naj bi občine zbrale 19 milijonov N-din, republiška skupnost pa prispevala 17 milijonov N-din. Za ta sredstva bi dobili okvirno 18 novih šol. **Izvršni svet je podprl ta minimalni program in je mnenja, da je gradnjo osnovnošolskega prostora tudi v prihodnjem letu odločno treba nadaljevati. Sklenil je tudi, da bo o konkretnih možnostih sofinanciranja te akcije odločal šele v razpravi o proračunu za leto 1968.** Zaenkrat je predlagana vsota 17 milijonov N-din, toda dokončna odločitev je odvisna od tega, kakšne predpise bo še sprejela Zvezna skupščina glede instrumentarija za sestavo proračunov za prihodnje leto. Ne glede na to pa je treba poudariti, da je po ustavi in zakonu o osnovni šoli vendarle občinska skupnost odgovorna za osnovno šolo in pogoje njenega dela. Zato se bodo v prihodnje morale le-te bolj kot doslej posluževati svojih samoupravnih pravic, med njimi tudi referenduma za samoprispevek občanov, namenjenega za novogradnje, adaptacije, modernizacijo šol in nabavo učil. **Občinska sredstva in samoprispevek občanov morajo postati osnovni vir investicijskih sredstev za potrebe osnovne šole, republiška sredstva so lahko le dodatna pomoč.**

S. G.

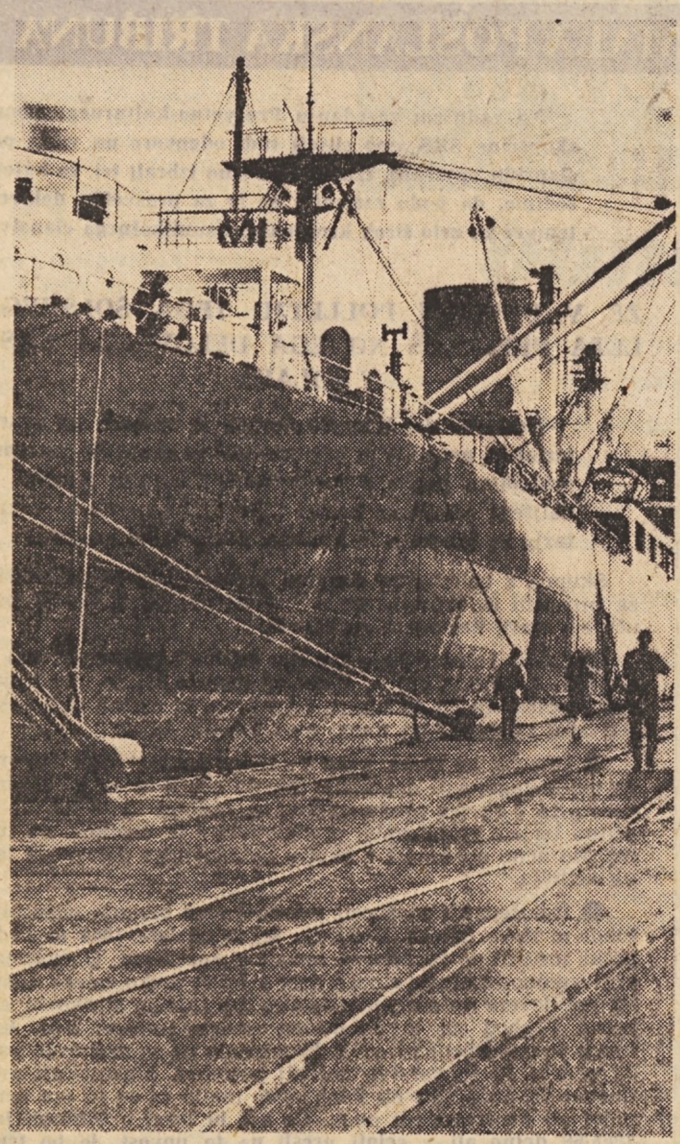

ODPRTA VRATA POSLOVNEMU SODELOVANJU V LUKI KOPER

PREDVIDEVANJA SE URESNIČUJEJO

Nagla uveljavitev Luke Koper je povzročila, da je tu veliko hitreje naraščal promet kot njene zmogljivosti. Tako je naresel promet v letih 1955 do 1966 za 11,3-krat, medtem, ko so se luške naprave povečale v istem obdobju le za 4,5-krat. Razumljivo je, da Luka Koper ni mogla hitreje izgraditi svojih zmogljivosti, saj je kolektiv vlagal vse svoje napore in sredstva v urejanje kombiniranega cestno-železniškega odvoza blaga.

Zaradi pretežnega posredovanja blaga v izvozu in uvozu ter vse bolj naraščajočega tranzita in pretovarjanja visoko rentabilnega blaga postaja Koper že od leta 1955 vedno bolj luka za mednarodni promet generalnih tovorov. Več kot polovico pretovor'.nega blaga predstavlja uvoz, vendar je tranzit v letu 1965 dosegel že 28 %, v letu 1966 skoraj 33, letos pa obeta že 40 % vsega blaga v prometu skozi koprsko luko.

Posebnost koprske luke je tudi njena postopna graditev in takojšnja vključitev novih zmogljivosti v proizvodnjo. Dogaja se, da gradbeniki pri enih vratih po končanem delu zapuščajo nova skladišča, pri drugih pa luški delavci že vnašajo blago za vskladiščenje.

Da bi čimbolj povečala promet, si je Luka Koper že v začetku svojega obstoja postavila v svoj delovni program tudi široko zasnovano sodelovanje z gospodarskimi organizacijami. Vsem je omogočila najširšo svobodo v izgradnji njenih lastnih objektov, ki jih podjetja ali poslovne skupine potrebujejo za svoje delo v Luki oziroma industrijski coni. Zato imajo že danes na območju Luke svoja lastna skladišča in druge objekte nekatera znana slovenska in jugoslovanska podjetja in druge institucije, kot so na primer Zavod za rezerve SR Slovenije, Centroprom Beograd, Zvezna direkcija za surovine Beograd, Cinkarna Celje, Prehrana Ljubljana, Jestvina Koper, Slovenijales in druga.

Na dejavnost Luke Koper so neposredno navezana tudi številna špediterska podjetja in pomorske agencije, kot so Interevropa, Interšped, Transjug, Jugotransport in druge. Potlej so tu še podjetja in agencije, ki oskrbujejo ladje z vsem potrebnim, kot sta na primer Prehrana Ljubljana in Brodocommerce Rijeka.

Hitra rast koprske Luke in močan pritisk širjenja njenega poslovanja sta razumljivo usmerila največji del organizacijskih in finančnih naporov na reševanje perečega problema železniške povezave Kopra z zaledjem. Zato se je morala Luka Koper odreči že marsikateri ugodnosti in paziti na vsak dinar. Morda je zato tudi nekoliko zaostajala rast splošnega družbenega standarda v tem delovnem kolektivu.

Z novo železnico, skladišči, objekti za specializirane dejavnosti in napravami za najsodobnejše luške manipulacije z blagom pri razkladanju in natovarjanju pa bo Luka Koper ob sodelovanju svojih poslovnih partnerjev omogočila še hitrejši napredek celotnega luškega kompleksa, naše obale in s tem vsega slovenskega gospodarstva. Z novimi objekti so namreč zgrajeni temelji za nadaljnji razvoj Luke Koper, hkrati pa tudi temelji novih obratov slovenske industrije na naši obali.

Zasavski rudarji so z referendumom odločili strniti svoja prizadevanja za uspešnejše gospodarjenje v prihodnjem obdobju. Upravna odbora obeh dosedanjih rudnikov sta pred dnevi na skupni seji ocenila referendum kot vsestransko zaupnico prizadevanjem za premagovanje sedanjih težav in sprejela ukrepe za prehod na skupno poslovanje.

Potrjena zaupnica

Več kot 4500 rudarjev je pravzaprav samo potrdilo eno izmed osrednjih dozorelih spoznanj, da je v slogi moč in da bodo z združenim delom v večji meri kos sedanjim težavam. Visoka udeležba na referendumu pa je obenem lep dokaz o učinkovitosti predpriprav na združitev zasavskih premogovnikov. Nobenega dvoma ni, da so družbenopolitične organizacije, predvsem ZK in sindikati, pa tudi samoupravni organi in strokovnjaki vložili veliko naporov v pojasnjevanje in seznanjanje kolektivov, kaj pravzaprav nudi integracija in sploh združeno delo. Praktično je imel vsak član obeh kolektivov vse možnosti dobiti odgovore na vsa zastavljena vprašanja.

Iz študije biroja za operacijske in tržne raziskave pri Gospodarski zbornici SRS izhaja, da gre za družitev dveh delovnih organizacij, ki sta skorajda enako uspešno poslovali. Razlik, vsaj bistvenih ni niti glede dolgoročnih obveznosti, ki jih imata oba rudnika, niti v dosedanjih osebnih dohodkih. Medtem ko so znašali povprečni osebni dohodki v prvih devetih mesecih letos na trboveljsko-hrastniškem rudniku nekaj več kot 89.000 S-dinarjev, so zagorski rudarji v istem obdobju zaslužili mesečno 88.000 S-dinarjev. Kolikor bo združenemu podjetju uspelo znižati lastno ceno proizvodnje, je seveda mogoče pričakovati povečanje osebnih dohodkov.

Rudarji so prejšnje tedne dobili podrobne odgovore tudi na druga vprašanja, zlasti kar zadeva organizacijo dela, poslovanje, modernizacijo in razvoj samoupravljanja. Z novim letom je predvidena združitev vseh upravnih in strokovnih služb, nadalje specializacija in okrepitev strokovnih služb. V letu 1968 bodo združeni zasavski premogovniki dosegli predvideno več kot 20 in pol milijona N-dinarjev amortizacije. Nadalje bodo v podjetju razpolagali z 22 milijoni N-dinarjev sanacijskega investicijskega posojila iz sklada skupnih republiških rezerv gospodarskih organizacij. Spričo tega lahko pričakujemo hitrejšo modernizacijo številnih proizvodnih naprav, s čimer bo možno precej zvišati produktivnost dela, deloma pa tudi zmanjšati stroške.

V okviru združenih zasavskih premogovnikov bo delovalo šest osnovnih enot, s svojimi samoupravnimi in drugimi organi, ki sodijo neposredno v te enote. Bistveno je naposled tudi to, da sta oba dosedanja samoupravna organa sklenila, da v prihodnjem letu že ne bo nobenega odpuščanja zaposlenih, bodisi v proizvodnji ali drugod. Narobe: na enem izmed zadnjih posvetovanj so celo ugotavljali, da bo treba pospešeno skrbeti za strokovno izobrazbo mladih rudarjev. Leta 1969 bo odšlo z obeh rudnikov v pokoj nad 140 rudarjev, sedanja šolska centra pa letno vzgojita samo 90 mladih kvalificiranih rudarjev.

M.

?

Na trgovino smo že nekajkrat zvrnili zvrhan koš očitkov. Marsikdaj po krivem, ker je pač prodajalec v trgovini tisti, ki je v posameznem trenutku najbolj blizu potrošnku, ki se mu razliva žolč zaradi proizvajalcev blaga, ki ga je že kupil, ali pa ga šele namerava kupiti, in kot vse kaže, bo treba to vzeti v zakup kar s poklicem trgovskega delavca, dokler se pač ne popestri izbira blaga na tržišču, dokler proizvajalci ne izboljšajo kvalitete izdelkov, dokler pri cenah ne bomo poznali ob zviševanju tudi znižanja, seveda ne samo tedaj, kadar gre za nekurantno blago!

Res pa je tudi, da se marsikdaj upravičeno razlije žolč potrošnika tudi po trgovini, ker pač ta le nekoliko preveč po svoje kroji odnose med ponudbo in povpraševanjem.

Za enega od takih primerov mi je pred nedavnim pravil znanec. Pravzaprav v tem primeru potrošnik ni bil neposredno prizadet, zato pa toliko bolj proizvajalec. Šlo pa je za »Beogradsko robno kućo«, ki je sklepala pogodbo za prihodnje leto z njenim ljubljanskim dobaviteljem Modnimi oblačili.

Ti beograjski trgovci pa so kar sami določili pogoje, pod katerimi so pripravljeni prevzeti blago pri Modnih oblačilih. Zapisali so v pogodbo, da je njihov rok plačila dobavitelju 120 dni, ne glede na to, kakšni so zakoniti plačilni roki in kaj dopušča finančna inšpekcija, in sploh ne glede na to, kje in kako si bo dobavitelj za teh 120 dni zagotovil manjkajoča obratna sredstva. K temu naj bi dobavitelj odobril 2 % casasconta, embalaža in transportni stroški naj bi tudi šli v breme dobavitelja. Veliko — vendar še ne vse: ob koncu predlagane pogodbe so beograjski trgovci zapisali še določilo, da blago, ki ga »Beogradska robna kuća« ne bi prodala, pošljejo dobavitelju nazaj — seveda prav tako na njegove stroške.

Ne vem sicer konca te zgodbe, tega namreč, ali so ljubljanska Modna oblačila šla v tak aranžma z beograjskimi trgovci ali ne, vsekakor pa je to tema za domačo nalogo, ki bi lahko imela takle naslov: »Kako si mali Janezek predstavlja trgovino?«

V SADNO-LIKERSKEM KOMBINATU FRUCTAL AJDOVŠČINA DOBRO GOSPODARIJO

VZTRAJNOSTI ŠE NIHČE NI OBŽALOVAL

Letošnje poslovno leto je že drugo po vrsti, ko sadno-likerski kombinat FRUCTAL iz Ajdovščine proizvodnjo, prodajo in produktivnost povečuje kar za dvajset odstotkov v primerjavi s prejšnjim poslovnim obdobjem. Tako letos njihov 350-članski kolektiv računa že s petimi milijardami S-dinarjev dohodka.

Navzlic spodbudnim uspehom, doseženim v zadnjih dveh letih, v Fructalu vendarle vedo, da tolikšni 'kitajski skoki' v proizvodnji ne bodo možni v nedogled, čeprav bi kupčija tudi v prihodnje tako cvetela, kakor jim zdaj. Sedanji uspehi so namreč prevsem posledica dosedanje rekonstrukcije in modernizacije, za kateri so se odločili zadnje leto pred reformo. In čeprav so se s svojim delom in z uspešno zaključeno prvo fazo rekonstrukcije skopali na zeleno vejo, na njej le še niso toliko zasidrani, da bi se smeli prepustiti spanju, pa čeprav bi morda bilo zasluženo. V preteklosti in tudi še zdaj se namreč kolektiv Fructala zavestno odreka dela osebnih dohodkov, da bi tako zbral dovolj lastnih sredstev za rekonstrukcijo, ki je zdaj v zaključni fazi. Nova skladišča in kleti bodo namreč pripomogle k temu, da bo tehnološki proces v celoti zaokrožen in organiziran po najsodobnejši tehnologiji. Ko bo v šestih mesecih ali najdlje v letu dni tudi to za njimi, bodo lahko več namenjali za osebne dohodke, ki zdaj dosegajo 77.700 S-dinarjev mesečno in ki bi lahko bili že zdaj vsaj za 10.000 S-dinarjev višji, če rekonstrukcije ne bi izvajali z lastnimi sredstvi.

Da ne bi bilo kakršnihkoli zmotnih predstav, naj še omenimo, da Fructal v obdobju po reformi v povprečju ni zvišal prodajnih cen, čeprav so se znatno podražile nekatere surovine, ki jih potrebuje za svojo proizvodnjo. Namesto tega pa povečanim poslovnim stroškom kljubujejo z višjo produktivnostjo. Več o tem smo zvedeli iz razgovora s tehničnim direktorjem Zmagom Trampušem, sekretarjem Francem Batageljem in šefom računovodstva Virgilijem Čeferinom.

ŠTIRI MESECE STROJI NISO OBSTALI

Prisluhnimo besedam inženirja Zmaga Trampuša:

»Navzlic sedanji modernizaciji naše tovarne se nikakor ne moremo otresti sezonskih oscilacij v proizvodnji. Smo se pa organizirali tako, da vsaj v glavni sezoni, ko je tudi povpraševanje največje, delamo noč in dan. Letos smo na primer prvič organizirali delo v štirih izmenah. Potrebni so bili veliki napori, da smo v tem uspeli. Ni šlo zgolj za temeljito reorganizacijo proizvodnje in tehnologije, ampak tudi za spremembo navad naših ljudi. Delavci enostavno niso verjeli, da je to sploh mogoče... Ampak, šlo je! Štiri mesece stroji niti za trenutek niso obstali, tudi ob nedeljah in praznikih ne. Zato pa so bili zaslužki višji in zdaj ljudem spet ni prav, da smo s takim načinom dela morali odnehati in da čakamo naslednjo sezono, v katero bomo, o tem sem prepričan, vstopili še bolj pripravljeni kot letos. Res pa je tudi to, da je našim ljudem zelo prav, da so bili navzlic štiriizmenskemu delu enkrat v mesecu prosti dva dni skupaj — v soboto in nedeljo, po enkrat pa na nedeljo, soboto, oziroma med tednom.«

»Drži, da je najteže menjati navade,« pripominja Franc Batagelj. »Za štiriizmensko proizvodnjo namreč potrebujemo ljudi, ki so kvalificirani v industrijskem pomenu te besede. Zato smo za naše delavce organizirali tečaje, na katerih smo jim posredovali potrebno znanje. Priznam, da so marsikdaj bile potrebne skorajda grožnje, da so mnogi delavci sploh prišli v to našo »šolo«. Ampak je že tako, da se na suhem še nihče ni naučil plavati in smo vsi morali ugrizniti v to jabolko. Ni bilo tako zelo kislo, kakor so mnogi pričakovali... Prav nasprotno in še več: ravno ob uvajanju štiriizmenskega dela smo si nabrali največ izkušenj in spoznali tudi največ notranjih rezerv, da smo lahko prešli tudi na skrajšani delavnik.«

Šef računovodstva se je strinjal z besedami obeh delovnih tovarišev, povedal pa je tudi svoje mišljenje: »Skladišča so prazna, kajti enomesečna proizvodnja, kolikor so naše zaloge, je minimalna, če naj ob vsakem času ustrežemo kupcem. V prihodnje bo naša rast verjetno tudi bolj umirjena, ker bomo »strgali« predvsem rezerve, ki jih ob novi tehnologiji še nismo izkoristili. Važno pa je predvsem to, da se z lastnimi napori postavljamo tudi na noge in da nam ni treba živeti v strahu pred prihodnostjo, kakor smo živeli dolga leta... Zdaj ni reforme ali česa podobnega, kar bi nas potisnilo ob zid, pod pogojem seveda, da bodo pogoji gospodarjenja v prihodnje enaki vsaj za vse proizvajalce iste stroke.«

K vsemu temu poseben zaključek prav gotovo ni potreben. Morda bi veljalo omeniti samo še to, da se navzlic zaključnim delom pri rekonstrukciji tovarne Fructal kolektiv te tovarne ne namerava zapreti v lastne zidove in »zajesti« vseh sadov dolgoletnega zategovanja lastnega pasu. Samo zato gre, da znotraj modernizirane tovarne želijo izkoristiti vse rezerve in še druge možnosti za postopno, čeprav bolj umirjeno povečevanje proizvodnje. Iz svojih strojev skratka želijo iztisniti čimprej in čimveč tako zase, za osebni standard zaposlenih in hkrati za novo rekonstrukcijo ki bo glede na razvoj tehnologije in tehnike potrebna v petih ali najkasneje v desetih letih.

M. GOVEKAR

Nagradno žrebanje!

KoteksTobus

IMPORT — EXPORT
LJUBLJANA — MIKLOŠIČEVA 5

Kmetovalci in rejci prašičev

Podjetje KOTEKS-TOBUS je za vse prinašalce svinjskih kož tudi v letošnji sezoni pripravilo **nagradna žrebanja** z več kot 4000 lepimi dobitki. Žrebanja bodo 20. januarja in 20. aprila 1968.

KMETOVALCI IN REJCI PRAŠIČEV!

Pazljivo oderite vsakega prašiča in kože oddajte najbližji zbiralnici KOTEKS-TOBUS ali kmetijski zadrugi. Prejeta potrdila, ki vam dajejo pravico do udeležbe pri žrebanju, pa skrbno hranite.

Izid nagradnega žrebanja bo objavljen v dnevnem tisku in po radiu.

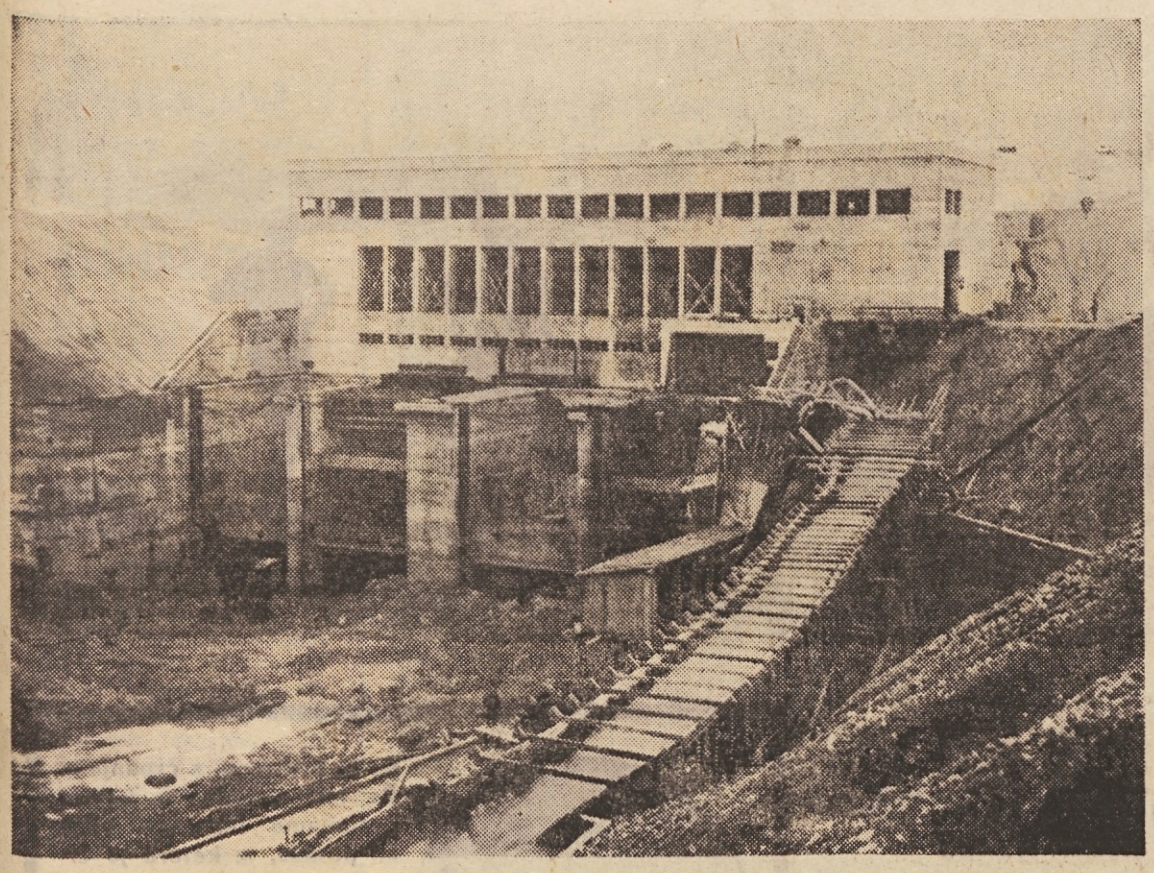

Na gradbišču strojnice hidrocentrale Srednja Drava I v Zlatoličju dela kljub zimi hitro napredujejo.
Foto služba DE

SVITANJE V KAMNIŠKEM PODJETJU SVIT

Splačalo se je zategniti pas

Vrtoglava napoved za prihodnje leto: 85.000 S-dinarjev najmanjši osebni dohodek ob skrajšanem delovnem času je realna ● Kljub modernizirani proizvodnji nihče ob kruh, ker Svit uspešno prodira na inozemska tržišča

POTRPLJENJE JE BOŽJA MAST

Svitovcem ne bi mogli očitati, da so preveč presežne vrednosti dela zbasali v lastne žepe. Od l. 1962, ko so »vstali od mrtvih« — 1961. leta je bilo podjetje likvidirano! — so dobrih 30 odstotkov dohodka namenjali za sklade oziroma za modernizacijo proizvodnje in si zategovali pas. Prav prijetna ni bila ta samoodpoved, seve, splačala se pa vendarle je: prihodnje leto, ko se bodo začele obrestovati investicije v nove proizvodne prostore in stroje, ne bo v tovarni nihče več zaslužil manj kot 85.000 S-din na mesec. Ob skrajšanem delovnem tednu.

Razen malenkostnega deviznega kredita za uvoz tunelskih plinskih peči Svitu ne bo treba ničesar vračati, ker se modernizira z lastnimi prihranki. Z avtomatiziranim »štancanjem« in skrajno racionalnim žganjem bo ta kolektiv prihodnje leto povečal proizvodnjo tehnične keramike s 600 na 2.000 do 2.500 ton. Kaj povečana proizvodnja pomeni za svitovce, pa je razvidno iz tegale podatka: žganje kilograma tehnične keramike je stalo v oljni pečeh 60 S-din, v plinskih, ki delno že obratujejo, pa stane 18 do 20 S-dinarjev.

Z lastnimi sredstvi pa svitovci modernizirajo tudi druge obrate in zato za prihodnje leto napovedujejo še povečano proizvodnjo modnih gumbov, tehničnih predmetov iz armiranega poliestra, izolacijskih materialov in kemičnih izdelkov.

ZA 369 % POVEČAN IZVOZ

Za skladišča svitovci ne nameravajo ničesar izdelovati; to tudi doslej ni bila njihova navada. Proizvodni program za prihodnje leto so sestavili po dobri proučitvi domačega in mednarodnega trga. Izjava zveni papirnato, vendar smemo svitovcem verjeti, saj z lastnimi sredstvi zgrajena plinarna, kakršne doslej nismo imeli v Sloveniji, in nova tovarna s sodobno opremo ne dokazujejo le varčnosti tega kolektiva, ampak tudi njegovo poslovno sposobnost.

Z nedavno kupljenimi tunelskimi pečmi na plin pa si je Svit priboril konkurenčno nadmoč na domačem tržišču. Kot rečeno, te peči znatno pocenijo žganje keramike in obenem izboljšajo kvaliteto. Ima jih pa samo Svit...

Da kakovost keramičnih izdelkov ustreza tujcem, je videti po 369-odstotnem povečanju izvoza v prvih devetih mesecih letos — brez reklamacij! In, kar kaže posebej poudariti, brez izgube, ki se ji s staro tehnologijo dela in premajhnimi proizvodnimi izkušnjami še lani niso mogli izogniti. Ko bodo vse plinske peči in vsi novi stroji obratovali, si svitovci obetajo dobiček celo pri izvozu.

UVOŽENE IDEJE, PRIPOROČILA IN POMOČ

Svit napoveduje za prihodnje leto več novih kemičnih izdelkov in izboljšavo starih. Oboje je za podjetje velikega pomena, ker omogoča velikoserijsko proizvodnjo!

Različna loščila in lepila so komercialno zanimivi izdelki, če so dobri in če jih primanjkuje na domačem trgu. To pa pomeni, hoditi z odprtimi očmi po domovini in tujini ter »uvažati« poleg idej in proizvodnih priporočil tudi pomoč tujih strokovnjakov.

Univerzalna lepila za usnje in železo, ki jih izdeluje Svit, doslej niso bila dobra. Izboljšati so jih pomagali ugledni kemiki iz nemške tovarne Bayer: cele štiri dni so skupno s strokovnjaki iz Svita analizirali in preizkušali inozemska in kamniška lepila, da so ugotovili, kaj je pri kamniških narobe. Ta strokovna pomoč je zalegla, kajti Svit že napoveduje demonstracijo izboljšanih univerzalnih lepil. Tovarna Bayer ne zahteva za to pomoč denarne odškodnine. Svit namreč od te tovarne odkupuje surovine.

SVIT PONUJA ISKRI ROKO

Glede na to, da Svit izdeluje keramične dele za elektroindustrijo in prav tako plastiko, ima velike možnosti za proizvodno sodelovanje z našimi največjimi podjetji za elektroniko. Z RR Niš je že povezan, medtem ko Iskra ne kaže želje po poslovnih stikih, kljub temu da izgublja kupce tudi zaradi slabih keramičnih sestavnih delov, ki so vrh tega še dragi.

Svit ponuja roko Iskri, ki zaradi zmanjšane prodaje izdelkov odpušča delavce.

Kaj bi si lahko želeli več?

To proizvodno sodelovanje z elektronsko industrijo je kljub ekonomskim adutom Svita še golob na strehi. Vrabec v roki pa je, da bo Svit prihodnje leto za 100 odstotkov povečal skupno proizvodnjo in da si bo ves kolektiv zrahljal pas. Zanje se namreč gospodarska reforma ni začela 1965. leta, ampak tri leta poprej, ko so s 43 milijoni S-din dodeljenih obratnih sredstev oživili tovarno. »Uradno« gospodarsko reformo pa toplo pozdravljajo, ker se cene surovin ustaljujejo in jim ne rušijo več širokopoteznih poslovnih načrtov.

MARIOLA KOBAL

!

Največja proizvajalca baterij v naši državi ZMAJ iz Ljubljane in CROATIA iz Zagreba še predobro vesta, da sedanja kvaliteta njunih izdelkov v povprečju zaostaja za dosežki tovrstne proizvodnje v inozemstvu. Zaradi tega obe tovarni izvajata, pravzaprav že tudi zaključujeta rekonstrukcijo, ki ne bo vplivala samo na povečanje proizvodnje, ampak tudi na bistveno boljšo kvaliteto baterij. Tako naj bi že prihodnje leto imeli v naši državi zmogljivosti, ki bi omogočale letno proizvodnjo kakih 70 milijonov baterij ali za polovico več, kolikor znaša sedanja potrošnja na jugoslovanskem trgu.

Prav zaradi tega si ZMAJ in CROATIA že zdaj utirata pot tudi na tuja tržišča, kajti rekonstruirane zmogljivosti bodo rentabilne le tedaj, če bodo v celoti izkoriščene. In še več: skupaj s trgovskimi in proizvodnimi podjetji, ki uvažajo, prodajajo oziroma izdelujejo prenosne radijske aparate, gramofone, svetilke in otroške igrače, za katerih delovanje so potrebne baterije, tako ZMAJ kot CROATIA pripravljata zelo obsežno propagandno akcijo, katere edini namen je, da bi vplivala na povečano prodajo teh izdelkov in s tem tudi vseh vrst baterij. Če bo kakovost baterij v prihodnje res takšna, kakršno obljubljajo, si tudi od tega nedvomno lahko precej obetajo.

Kot strela z jasnega pa je prišla novica, da ELEKTRONSKA INDUSTRIJA iz Niša kot naš največji proizvajalec radijskih in televizijskih sprejemnikov, gramofonov in še drugih elektronskih naprav pripravlja gradnjo še tretje tovarne baterij, ki bi jo zgradili in opremili po japonski licenci. »Če bi banke razpolagale s prostimi kreditnimi sredstvi, bi z gradnjo te tovarne že začeli,« je rečeno v uradnem sporočilu EI Niš.

Striniamo se z mnenji delovnih kolektivov tovarn ZMAJ in CROATIA, da zlasti v današnjem času taka investicija nikakor ne bi bila smotrna. Končno drži, da niti obstoječi tovarni z več kot štiridesetletno tradicijo trenutno še ne vesta, kako bosta prodali povečano proizvodnjo. Res pa je tudi to, da bi — če bo potrebno — ti dve tovarni veliko laže uresničili tovrstne in njim podobne načrte, saj jim znanja in izkušenj ne manjka. V Nišu pa bi prav z vsem morali začeti znova, kar vsaj za daljše razdobje ne obeta otipljivih poslovnih učinkov.

Kakorkoli že je in bo, vendarle ni pretirana misel, da se ponavlja zgodovina »ekstenzivnih investicij«, ki hkrati na svoj način izpričuje, kako ponekod v državi nekateri še vedno razumejo vsebino tistega, kar smo poimenovali z gospodarsko reformo.

M. G.

KNJIŽNE ZBIRKE

DRŽAVNE ZALOŽBE SLOVENIJE za leto 1968

SVETOVNI KLASIKI:

V zbirki bo izdala založba štiri knjige treh slovečih avtorjev:

● **F. M. Dostojevski: BRATJE KARAMAZOVI I.-II.**
V obsežnem opusu znamenitega ruskega psihološkega realista F. M. Dostojevskega spadajo »Bratje Karamazovi« v vrh njegove ustvarjalnosti. Delo bo izšlo v dveh zajetnih knjigah.

● **Stendhal: RDEČE IN ČRNO**
V romanu je Stendhal razodel tolikšno umetniško moč v prikazovanju časa in družbe, da ne velja samo za francoskega in svetovnega klasika, temveč tudi za prvega kritičnega realista v evropski književnosti.

● **RIMSKA LIRIKA**
Sovretovi antologiji »Grške lirike«, ki je pred leti izšla pri DZS, se zdaj pridružuje skrbno pripravljena in prevedena »Rimska lirika«. Jedro knjige bodo zavzeli pesniki: Horac, Katul, Tibul, Properc in Ovid. Izdajo je uredil in večidel tudi prevedel dr. Kajetan Gantar.

Knjige bodo tiskane na brezlesnem papirju, vezane v celo platno in polusnje ter vzorno opremljene. Cena za naročnike: celo platno 200 N-din (deset mesečnih obrokov po 20 N-din), polusnje 250 N-din (deset mesečnih obrokov po 25 N-din). Naročniki začno plačevati obroke v mesecu, ko se naroče na zbirko. V prosti prodaji bodo posamezne knjige znatno dražje.

KULTURA IN ZGODOVINA:

V zbirki bodo izšle knjige treh avtorjev:

● **D. Taškovski: ROJSTVO MAKEDONSKEGA NARODA**
Taškovskega knjiga obravnava narodno prebujanje makedonskih Slovanov in »proces konstituiranja« makedonskega naroda v drugi polovici 19. stoletja.

● **W. Shirer: VZPON IN PADEC TRETJEGA RAJHA I.-II.**
Knjiga ameriškega pisatelja W. Shirerja posreduje avtentične zapisnike o izsiljevalski diplomaciji Hitlerja, dobesedne posnetke pogovorov med Hitlerjem in Chamberlainom, Cianom, Molotovom, Stalinom, zapiske s sej, kjer so Hitler in njegovi generali načrtovali bliskovite napade na evropske države itd.... Izredno zanimiva in obsežna knjiga je bila več let bestseller na ameriškem knjižnem trgu; v slovenščini bo izšla v dveh knjigah.

● **Hobsbawm: OBDOBJE REVOLUCIJ**
Knjiga obravnava evropsko preteklost med leti 1789 in 1848, vendar ne gre za kako povprečno zgodovinsko delo, temveč za sijajno analizo, ki s pomočjo na videz obrobnih ilustracij (vse od takratne telesne višine vojakov preko prehrane, knjižnih naklad, analfabetizma, posestnih razmer, prava, uprave in financ do najsubtilnejših oznak književnosti, filozofije in umetnosti) omogoča, da bralec tako rekoč z vso polnostjo zaživi z dobo in njenimi ljudmi. Knjiga bo tudi bogato ilustrirana.

Vse štiri knjige bodo tiskane na brezlesnem papirju, vzorno opremljene, dopolnjene z ilustracijami ter vezane v celo platno in polusnje. Cena za naročnike: celo platno 240 N-din (10 mesečnih obrokov po 24 N-din), polusnje 300 N-din (10 mesečnih obrokov po 30 N-din). Naročniki začno plačevati obroke v mesecu, ko se naroče na zbirko. V prodaji bodo posamezne knjige znatno dražje.

ZBRANO DELO WILLIAMA SHAKESPEARA:

Zbrano delo največjega dramatika vseh časov bo izšlo v trinajstih knjigah predvidoma v treh letih. Celotna zbirka bo izšla v mojstrskih prevodih pesnikov Otona Župančiča, Mateja Bora in Janeza Menarta (soneti). Vsaka knjiga bo še posebej opremljena s potrebnimi pojasnili k posameznim tekstom.

ZA LETO 1968 SO NA PROGRAMU ŠTIRI KNJIGE:
● **PRVA KNJIGA: Rihard III.; Komedija zmešnjav; Dva gospoda iz Verone.**
● **DRUGA KNJIGA: Ukročena trmoglavka; Romeo in Julija; Sen kresne noči.**
● **TRETJA KNJIGA: Mnogo hrupa za nič; Vesele žene Windsorske; Julij Cezar.**
● **ČETRTA KNJIGA: Kakor vam drago; Kar hočete; Hamlet.**

Vse štiri knjige bodo tiskane na brezlesnem papirju, vzorno opremljene in vezane v celo platno in polusnje. Cena za naročnike: celo platno 180 N-din (10 mesečnih obrokov po 18 N-din), polusnje: 220 N-din (10 mesečnih obrokov po 22 N-din). Naročniki začno plačevati obroke v mesecu, ko se naroče na zbirko. Ker se bo naklada ostalih knjig ravnala po številu naročnikov prvih štirih knjig, se čimprej prijavite na zbirko.

BIOGRAFIJE:

V zbirki bodo izšle knjige, ki bodo prinesle življenjepisne romane treh pomembnih osebnosti:

● **J. Rousselot: LJUBEZNI RIHARDA WAGNERJA**
Roman predstavlja velikega nemškega skladatelja v posebni luči: avtor se namreč ne spušča v razpravljanje o Wagnerjevi veličini in genialnosti, temveč ga zanimajo predvsem ženske, ki so tako ali drugače vplivale na njegovo usodo in življenjsko pot.

● **S. in E. Longstreet: UTRILLO — ČLOVEK Z MONTMARTA**
Roman o velikem francoskem slikarju Utrillu riše življenje umetnika, ki se skozi peklo svoje mladosti in tragičnega življenja razvije v zrelega ustvarjalca, tako da na koncu laže razumemo ves mir in notranjo milino njegovih slikarskih del.

● **H. Lamb: HANIBAL SAM PROTI RIMU**
Znani ameriški pisatelj osvetljuje v knjigi o Hanibalu podobo te velike zgodovinske osebnosti, ki je dolga stoletja vznemirjala domišljijo s svojimi nedosegljivimi vojnimi junaštvi in burnim življenjem.

Vse tri knjige bodo vezane v celo platno in polusnje, tiskane na brezlesnem papirju in vzorno opremljene. Cena za naročnike: celo platno 130 N-din (10 mesečnih obrokov po 13 N-din), polusnje 150 N-din (10 mesečnih obrokov po 15 N-din). Naročniki začno plačevati obroke v mesecu, ko se naroče na zbirko. Posamezne knjige bodo v prodaji znatno dražje.

NAROČILA ZA POSAMEZNE ZBIRKE SPREJEMAJO VSE KNJIGARNE, ZASTOPNIKI ZALOŽBE IN UPRAVA DRŽAVNE ZALOŽBE SLOVENIJE, LJUBLJANA, MESTNI TRG 26 — ODDELEK KNJIŽNIH ZBIRK.
IZREŽITE, PROSIM, PRILOŽENO NAROČILNICO IN JO POŠLJITE V PISEMSKI OVOJNICI NA GORNJI NASLOV.

NAROČILNICA

Obvezno naročam tele knjižne zbirke DZS:

● **Svetovni klasiki** — pl. 200 N-din, pus. 250 N-din
● **Kultura in zgodovina** — pl. 240 N-din, pus. 300 N-din
● **Biografija** — pl. 130 N-din, pus. 150 N-din
● **Zbrana dela W. Shakespeara** (štiri knjige) — pl. 180 N-din, pus. 220 N-din

Naročnino bom plačal: — v enem znesku; — v desetih mesečnih obrokih

Knjige mi pošljite: — na naslov stalnega bivališča; — na kraj zaposlitve

(Neustrezno, prosim, prečrtajte!)

Kraj in datum: .....

Podpis: .....

Naslov naročnika

Ime in priimek: .....

.....

Kraj: .....

Ulica: .....

Uslužben pri: .....

Zima je tu, pa čeprav ne tako bela, kot bi si jo smučarji želeli, ki jih danes niti ni več tako malo.

Pravijo namreč, da danes v Sloveniji smuča že krepko več kot 100.000 ljudi.

To pa je številka, ki je ne gre prezreti. Posebno če pomislimo, da je med nami še veliko otrok in odraslih, ki doslej še niso imeli priložnosti stopiti na smuči, pa se danes že pripravljajo na to — seveda za zdaj samo finančno.

Prav zato smo se danes tudi odločili, da vsem, ki so danes v zadregi, kje in kaj bi kupili za težko prihranjen denar, pomagamo z informacijami in nasveti.

POLNE IZLOŽBE - SKROMNA IZBIRA

Nekaj na temo: nekaj nasvetov ob nakupu smučarske opreme

KJE NAJBOLJE KUPIŠ?

Še minulo leto bi težko odgovoril na to vprašanje, danes pa ne več. Razlike v cenah so se pri zimsko-športnih artiklih namreč letos na moč izenačile, zato ni več bojazni, da bi lahko »vrgli skozi okno« nekaj tisočakov, če bi kupili v prvi trgovini.

Zdaj pa odgovor na vprašanje, kje najbolje kupiš?

Tam kjer ti prodajalec nudi najboljše pogoje!

V ponazoritev:

● V ljubljanski Nami lahko kupite na kredit vso smučarsko opremo. Pogoji so ugodni, izbira blaga je v primerjavi z drugimi trgovinami na moč konkurenčna.

● Če kupite opremo pri Slovenijašportu v Ljubljani, vam bo pri nakupu pomagal z nasveti strokovnjak, **montaža smuči, ki velja sicer blizu 2500 dinarjev, pa bo v tej trgovini brezplačna.**

● Pri ljubljanskem Lovcu je izbira smučarske opreme razmeroma pestra, cene še vedno med najnižjimi.

Tudi Centromerkur je skrbno založen s smučarsko opremo, prodajalke tudi marsikaj vedo o skrivnostih smučanja, zato računajte v tej trgovini vsaj na skromne potrebne napotke.

Toda **nikjer se preveč ne zanašajte na nasvete prodajalcev.** Odkrito povedano: velika večina ljudi, ki prodaja zimsko športno opremo, še nikoli ni bila na snegu in nam zato tudi za noben denar na svetu ne bi znala pravilno svetovati. In to je hiba naših trgovin, ki jo le težko razumeš. **Zato se torej nikar ne prenaglite in raje prosite za pomoč pri nakupu prijatelja, ki se na smučanje in smučarsko opremo kolikor toliko dobro spozna.**

KAKO IZBIRAMO SMUČI

Seveda se mora smučar pri nakupu ravnati po svoji materialni zmogljivosti in ne nazadnje tudi po znanju smučanja.

Če se odločite za lesene smuči, kupite lepljene in če le mogoče tudi take, ki so opremljene z gornjimi celuloidnimi robniki in z umetno drsno ploskvijo. To vsekakor manj velja za pionirke in mladino, ki smuči naglo prerastejo, čeprav tudi zanje velja, da morajo imeti dobre smuči. Omenimo naj, da so danes za otroke, ki veliko smučajo na zvoženem snegu, prav tako potrebne robljene smuči.

Mladina do 10. leta starosti nja uporablja smuči, ki po dolžini ne presegajo telesne višine. Starejši pionirji in mladinci bodo uspešno uporabljali smuči, ki postavljene navpik ne segajo preko zapestja kvišku dvignjene roke. **Če so manj izurjeni ali telesno šibkejši, je priporočljivo, da izberejo smuči, ki so do 10 centimetrov krajše. Še posebej velja to za deklice.**

Za ženske so ustaljene dolžine nekako od 180 do 215 cm. Pri tem je treba vedeti, da je zadnja mera primerna le za izurjene smučarke. Moški naj se ravnajo po dolžinah od 195 do 215 cm. s priporočilom seve, da manj izurjeni nikoli ne bi uporabljali dožin iznad 205 cm. Ob tem bi utegnil biti koristen nasvet vsem tistim smučarjem, ki veliko smučajo ob žičnicah, **naj si omislijo nekoliko krajše in tudi za spoznanje trše smuči, saj bodo imeli s takimi neprimerno več uspeha.**

IZBIRA ŠE VEDNO PROBLEM!

Jasno je, da se je pri nakupu smučarske opreme najteže odločiti zato, ker so smučarski rekviziti razmeroma dragi. Najbolj cenene smuči veljajo namreč 20 tisoč S-dinarjev, domače fiberglas 87.000, uvožene pa tudi do 150.000 S-dinarjev!

In vezi?

Vezi domače proizvodnje veljajo do 14.000 S-dinarjev, uvožene pa tudi do 40.000 S-dinarjev. Ob vezeh samo še to: **poleg smuči so vezi najpomembnejši del smučarske opreme. Zato nasvet: če le moremo kupimo solidne varnostne vezi, ki bodo omogočale dobro in varno smučanje.**

Domače vezi znamke Nikrom stanejo 14.200 S-dinarjev. Vezi so varnostne in sleherni smučar, tudi zahtevnejši, bo z njimi povsem zadovoljen. Če pa je naša denarnica bolj polna, potlej sezimo po vezeh znamke Marker. Ne bo nam žal.

Pri nakupovanju pa nas ne čakajo samo finančne težave, temveč tudi nekatere druge. Trgovine so sicer na videz dobro založene, toda — videz vara. Tako je smuči dolžine od 170 do 200 cm, to je tistih, po katerih je največ povpraševanja, v naših trgovinah vse manj. Ne bo vam tudi uspelo kupiti primernih vezi za najmlajše. Na voljo je le nekaj modelov za mladino in odrasle, **medtem ko vezi za štiri ali petletne otroke v naših trgovinah ni.** Pa čeprav smo pred leti izdelovali primerne otroške vezi znane pod imenom RU-FI, ki so bile cenene in po svoji izvedbi kot nalašč za naše najmlajše!

Vsekakor pa naj vnovič svetujemo: **raje kupite dražje in zato boljše kvalitete, v vsakem primeru pa se pred nakupom posvetujte s smučarskim strokovnjakom, da pozneje ne boste obžalovali zapravljenega denarja.**

A. U.

NOVO!

ROČNA ČRPALKA

Koliko smo se že prejezili pri pretakanju različnih tekočin, vode, kislin, raztopin lugov, bencina, terpentina, petroleja, olja, kisa, vina, žganih pijač in v zadnjem času še gorilnega olja.

Z ročno črpalko, ki jo izdeluje podjetje Metalplast iz Ruš pa pretakamo tekočine sila enostavno. Pri črpanju spustimo cev v posodo s tekočino, z eno roko držimo ohišje, s palcem pa pritiskamo na membrano in pričnemo s črpanjem. Če leži posoda, v katero pretakamo tekočino, višje od posode, iz katere jo črpamo, moramo stalno pritiskati na membrano, sicer pa pritiskamo na membrano samo tako dolgo, dokler ne priteče tekočina, potem pa se bo ta sama pretakala.

Ta ročna črpalka je sestavljena iz osmih delov: iz ohišja, obroča, izliva, natikala, dveh zaklopk, membrane, cevi in koša. Ohišje je izdelano iz bakelita ter ima na zgornji strani večjo odprtino z navojem. V to odprtino z bakelitnim obročkom pritrdimo iz posebne gume izdelano membrano. Na natikalo pa navlečemo cev, ki ima na nasprotnem koncu koš, ki preprečuje črpanje usedlin.

Te črpalke prodaja Agrotehnika eksport — import v Ljubljani in vse njene poslovalnice v Sloveniji. Stane pa 1440 S-dinarjev.

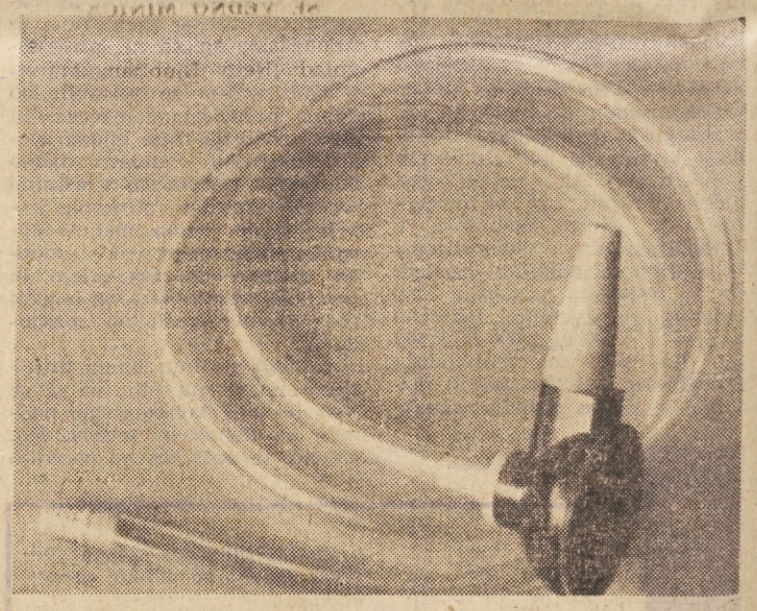

ARHITEKTOV KOTIČEK

Bralec T. V. iz Domžal nas je s svojim pismom napotil k temu, da smo se odločili v našem listu osnovati stalno rubriko, v kateri bomo posredovali strokovne nasvete vsem tistim, ki si opremljajo stanovanja, pa se pri tem ne morejo prav odločiti, kaj bi izbrali. Nič drugega vam zato ni treba, kot da opišete tloris prostora, ki ga želite opremiti, po možnosti dodajte še skico tlorisa prostora s potrebnimi merami, ne pozabite pismu priložiti kupon, uredništvo našega lista pa vam bo zagotovilo brezplačen nasvet strokovnjaka, kako rešiti vaše težave. Pismo naslovite na uredništvo Delavske enotnosti, Ljubljana, Dalmatinova 4 — za Arhitektov kotiček.

Toliko v pojasnilo.

In zdaj k pismu tovariša T. V. iz Domžal. Takole se je glasilo v kratkem izvlečku.

»Rad bi si opremil dnevno sobo, a se ne morem prav odločiti. Svetujte mi, prosim, na koga naj se obrnem, da bi mi pomagal. Soba je velika 4×5 metrov. Krajši steni sta brez oken in vrat, okno na daljši steni je široko 2 metra, na nasprotni steni, približno v isti višini pa so vrata iz jedilnega kota, ki se odpirajo v dnevno sobo...«

Pismo tovariša T. V. iz Domžal, ki je priložil tudi skico tlorisa dnevne sobe, o kateri piše, smo posredovali diplomirani arhitektki **Doroteji Dovetovi** pri ljubljanskem podjetju Slovenijales. Takole je odgovorila o opremi:

Ob krajšo steno bi lahko namestili kombinirano omaro »IRVIN«, 275 cm dolgo, 183 cm visoko in široko 65/45 cm, furnirano z mat orehom. Na nasprotni steni bi namestili kavč »RBG«, tapeciran z rumenim blagom in z nasloni iz skaja, mizo »FLORIDA«, furnirano z mat orehom in tri fotelje »RBG«, prav tako tapecirane z rumenim blagom in z nasloni iz skaja. Barva sten naj bi bila zelena, zavese iz belega diolena, poljubno nabrane, na tla pa bi lahko položili preprogo 250 × 350 cm, kavno rjave barve, kombinirano z rumenim vzorcem. Vsi ti artikli so na voljo v prodajalni podjetja Slovenijales na Gospodarskem razstavišču.

Arhitektka Dovetova pa je k temu pojasnilu priložila še skico opremljene dnevne sobe in dva detajla pohištva, ki ga je predlagala.

Upamo, da smo tovariša T. V. iz Domžal s tem zadovoljili. Če ne, naj sporoči.

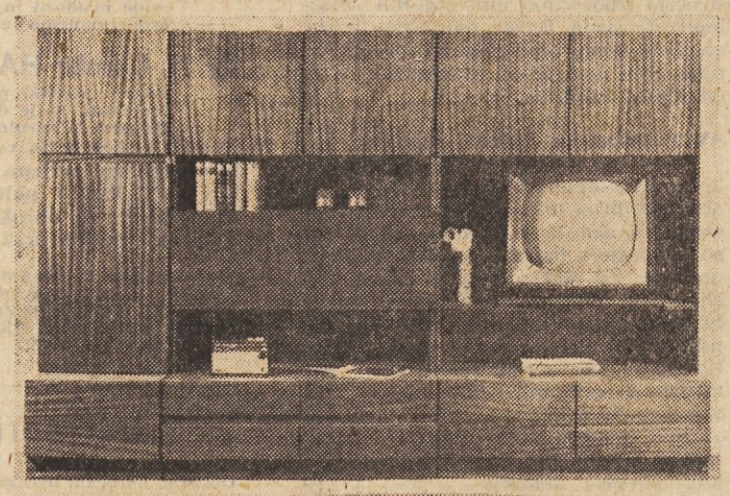

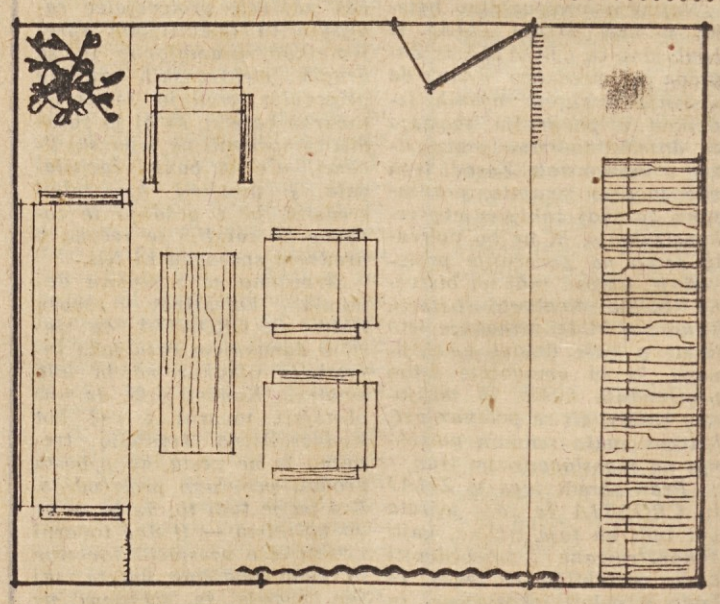

In še cene:

omara »IRVIN«	3125,00	N-din
miza »FLORIDA«	290,00	N-din
kavč »RBG«	1019,00	N-din
fotelj »RBG«	517,00	N-din
preproga	1262,80	N-din

KUPON ZA ARHITEKTOV KOTIČEK

Novost v mestni plinarni

Pred dnevi je ljubljanska Mestna plinarna v Ljubljani prvič vključila napravo za zmanjšanje odstotka ogljikovega monoksida v mestnem plinu. Med potrošniki plina je dobila novost ime razstrupljevalna naprava. Za vse potrošnike, ki že uporabljajo plin za kuho in gretje, in tudi za tiste, ki so vedeli doslej le za slabe lastnosti plina, smo zaprosili tehničnega direktorja Mestne plinarne inž. *Matijo Tomšiča*, naj nas pouči o njihovi novosti pa tudi o drugih zanimivostih Mestne plinarne.

V Mestni plinarni imenujejo novost naprava za zmanjšanje ogljikovega monoksida, potrošniki pa ji pravijo razstrupljevalna naprava. Kdo ima prav?

Dosedanji mestni plin je vseboval tudi do 18 % ogljikovega monoksida. Tolikšen odstotek izredno strupenega plina je seveda zelo nevaren, saj se je primerilo že več nesreč, celo smrtnih. Poleg tega je ogljikov monoksid tudi eksploziven; pri omenjenem odstotku se giblje eksplozivnost približno od 8 do 30 % plina v zraku. Take slabe lastnosti dosedanjega mestnega plina in skrb za večjo varnost potrošnika so pobudile Mestno plinarno, da je začela razmišljati o napravi, ki bo zmanjšala odstotek monoksida od 18 % na približno 5 %. Toliko zmanjšana količina monoksida v plinu bo seveda tudi zmanjšala življenjsko nevarnost potrošnikov. V Mestni plinarni sicer pravijo, da z novo napravo niti ne bodo mogli v celoti odstraniti nevarnosti za zastrupitve, vendar bodo značilni znaki zastrupitve trajali dlje in bo mogoče bolj zanesljivo odkriti vzrok za glavobol, bruhanje in splošno slabost, ki redno spremljajo zastrupitev z ogljikovim monoksidom.

Živimo v času, ko nas zanimajo tudi tehnične podrobnosti. Zato nas je inž. Tomšič poučil tudi o kemičnem delovanju prve naprave v Jugoslaviji za zmanjšanje ogljikovega monoksida v plinu. Vroč plin vodijo skozi komore, kamor dovajajo paro. Med paro in plinom nastaja reakcija, pri čemer se spreminja ogljikov monoksid v ogljikov dioksid in vodik.

Novost bojda ne bo bistveno vplivala na ceno mestnega plina, čeprav v gospodinjstvih že sedaj ne plačujemo ekonomske cene, ker nas regresira industrija z 12 dinarji pri kubičnem metru plina. Industrija plačuje namreč za kubik plina 32 starih dinarjev.

Mestni plin pa se bo v prihodnje podražil predvidoma za 20 %. Zvišanje cene ne gre na račun nove naprave, ampak zavoljo povečane kalorične vrednosti. Z novim letom bodo namreč v Mestni plinarni dokončali tretjo enoto gradnje Mestne plinarne in tedaj bodo povečali kalorično vrednost plina od sedanjih 4000 kalorij na 4800, torej za 20 %. To bi bila hkrati druga novost Mestne plinarne. In še tretja, ki je namenjena večji varnosti uporabnikov plina: plin bodo dodatno osmradili, da bi pri najmanjšem uhajanju plina lahko zaznali, da s plinskim aparatom nekaj ni v redu, kar pa bo prvi znak za nevarnost zastrupitve.

-nk

Mala parada z interne modne revije v tovarni Rašica

NAMESTO VOŠČILA ZA 20. OBLETNICO RAŠICE

Parada najlepšega

Dolg ohlapen plašč, tesno prepasan natanko v pasu, s stoječim ovratnikom in z dvorednimi gumbi, na glavi pa visoka črna kučma sta vitko manekenko na interni modni reviji, prirejeni ob 20. obletnici Rašice, spremenila v kozakinjo, kakršne se zadnje dni sprehajajo po Parizu.

Tovarna je s tem atraktivnim modelom dokazala, da je med Parizom in Gameljnami dobra zveza, če je bilo dokazovanje sploh potrebno, saj več ali manj vsi vemo, da nas Rašica posebno zadnja leta zalaga z modnimi pleteninami.

NEKDAJ MARIČKA, ŠE VEDNO MINICA

Ena lastovka še ne prinese pomladi. Ne v Ljubljani, ne v Parizu! Kralji mode skušajo podaljšati krila, toda Minice se nočejo prekrstiti nazaj v Marička. Srajčne obleke, ki razgaljajo kolena, so še vedno najbolj priljubljene med mladoletnicami, ki jih je moda zadnje čase favorizirala.

Za te favoritke je tovarna Rašica pripravila bogato kolekcijo modelov. Barvna kolekcija ni suženjsko verna modnim diktatorjem, ki si želijo odpočiti oči na mirnih rjavih tonih, drugače pa je »na liniji«: barvna igrivost, ki so jo Rašici omogočili novi jacqardni pletilni stroji za volno, preide ob vratu v prikupno resnost: v ozek stoječ ovratnik iz enobarvne pletenine, iz kakršne je tudi okrasni všitek za zadrgo na prsih.

Obleke so kompaktne, primerne tudi za hudo zimo in — vsaj tako napovedujejo v Rašici — razmeroma poceni.

»Več kot 20.000 S-din ne bi smela stati takšna obleka,« je izjavil vodja komercialnega oddelka. »Prodajali jih bomo za dobrih 10.000 S-din, na našo ceno pa se obesi še prometni davek, trgovska marža pa...«

TRI DIPLOME IZ MOSKVE

Poleg zadnjih novosti so slavljenci prikazali tudi nekoliko starejše modele, na katere so ponosni, in pletenine, ki so bile letos nagrajene na domačih in tujih modnih revijah.

V tej paradi izbranega okusa so bile tudi tri kreacije, ki so kolektivu prinesle diplome z mednarodne razstave v Moskvi. Enobarvne mini obleke z diskretnimi okraski so na reviji v Gameljnah požele glasno odobravanje. Ker so bili med povabljenci tudi trgovci, smemo upati, da bodo ti nagrajeni modeli morda v širši barvni paleti tudi v naših trgovinah.

ČEPRAV PLETENI PLAŠČI IN KOSTUMI NISO VEČ PRILJUBLJENI

Kakorkoli trgovci zatrjujejo, da pleteni plašči in kostumi niso več priljubljeni in jih zato ne prodajo veliko, so manekenke v Rašici, oblečene v kostume, zbudile veliko pozornost. Nekoliko drzne barvne kombinacije so še poudarile eleganco krojev. Modele dopolnjujejo nogavice istih barv.

Vendar marsikaterega izmed elegantnih oblačil ne bo mogoče kupiti, ker trgovci trdijo, da pletene plašče in kostume teže prodajo kot nekdaj. Tovarna se mora ozirati na želje trgovcev, četudi niso vedno v skladu z željami potrošnikov...

POCENI... POCENI... POCENI...

Morda pa trgovci oklevajo pri naročanju teh težjih pletenin zaradi cen?

Cenejše pletenine se laže prodajo, kar so ugotovili že tudi v Rašici. Tanjše pletenine so zaradi manjše porabe volne, ki jo večidel uvažajo, cenejše. Zato namerava tovarna v prihodnje zalagati domači trg med drugim s set garniturami iz volne in sintetike, kakršne zdaj na debelo kupujemo v Trstu. Pulover s kratkimi rokavi in istobarvna jopica z dolgimi rokavi sta praktična kosa ženske delovne garderobe, ki ju moda vedno tolerira.

Stroje za takšna lažja oblačila že montirajo v novi tovarni, ki so jo jubilanti zgradili in opremili domala v celoti z lastnimi prihranki ter slovesno odprli ob 20. obletnici podjetja.

Da so lahko tanke pletenine zelo lepe, pa smo se prepričali na interni modni reviji. Pletene moške srajce, izdelane za Združene države, ki so jih razkazovali manekeni, bi nemara naše potrošnike ogrele. Izdelane so sicer po ameriških krojih, ki pa niso patentirani...

Na izdelkih Rašice se pozna, da tovarna razpreda prodajno mrežo daleč čez državne meje: njene pletenine potujejo kljub 50 % carinski pregradi v Francijo, nosijo jih Vzhodni Nemci, Čehi, Rusi, Američani — 40 % proizvodnje odkupijo tujci! Ponavadi sami predložijo modele, od katerih včasih tudi modelerji iz Rašice kaj pridobijo.

Nič čudnega torej, če se je Rašica povzpela v vrh slovenske trikotažne industrije, kar pa ni bilo ravno lahko ob močni konkurenci in samorastništvu te tovarne. Pred dvajsetimi leti je namreč nastala tako rekoč iz nič. Nekaj strojev za izdelovanje čipk in dvanajst ljudi v starem obratu sredi Tacna, ki so ga že davno zapustili, je bilo vse...

Zdaj postaja Rašica pojem kvalitete in okusa že tudi v inozemstvu. Ko bo kompletirala novi strojni park, za katerega je celoten kolektiv žrtvoval 3 mesece po 20 % osebnih dohodkov, se bo izvoz podvojil in prinašal naši skupnosti približno 2 milijardi starih dinarjev. Povečanje proizvodnje za domači trg zahteva izostren posluh za potrošnikov žep in njihovo večjo ali manjšo naklonjenost modi... Samo v Jugoslaviji je namreč 350 do 400 trikotažnih tovarn.

MED SCILO ŽELJA IN KARIBDO MOŽNOSTI

Marsikateri želji kupcev pa tovarna vendarle še težko ugodi. Kako naj bi, na primer, prodajala sintetične pletenine tako poceni, kot so v Italiji, če sintetična vlakna pri nas niso cenejša kot volna, v Italiji in v drugih zahodnih državah pa so?

Ravno tako plačuje volno draže kot zahodni producenti, ker jo uvaža. Ljubki živobarvni puloverji za šolsko mladino so zato tudi za delavke, ki jih izdelujejo, predragi, vedo pa, da je vanje vloženega ravno toliko dela kot v pulloverje za odrasle in le malo manj volne.

Na modni reviji so ravno zato, ker je naša kupna moč z redkimi izjemami omejena, nekaj zelo lepih izdelkov prikazali kot dokaz svoje proizvodne sposobnosti in potencialnih možnosti za zadovoljitev najzahtevnejših kupcev.

Upajmo, da bodo te možnosti nekoč izkoriščene!

M. K.

Kadar pridete v Celje, obiščite hotel
Avtoturističnega podjetja »IZLETNIK« Celje

HOTEL CELEIA

Telefon 20-41, 20-42

Obiščite nas, če potujete skozi Celje, če ste na službenem potovanju, če ste na dopustu.

Sodobna oprema vseh sob. — Prvovrstna kuhinja. — Domače in tuje specialitete. — Sončna terasa. — Poleti možnosti kopanja, pozimi zimski športi.

Sprejemamo aranžmaje po naročilu. Skupinam nudimo popust. Cene zmerne — postregli vam bomo vljudno in v vaše zadovoljstvo.

BB

(BRIGITTE BARDOT)

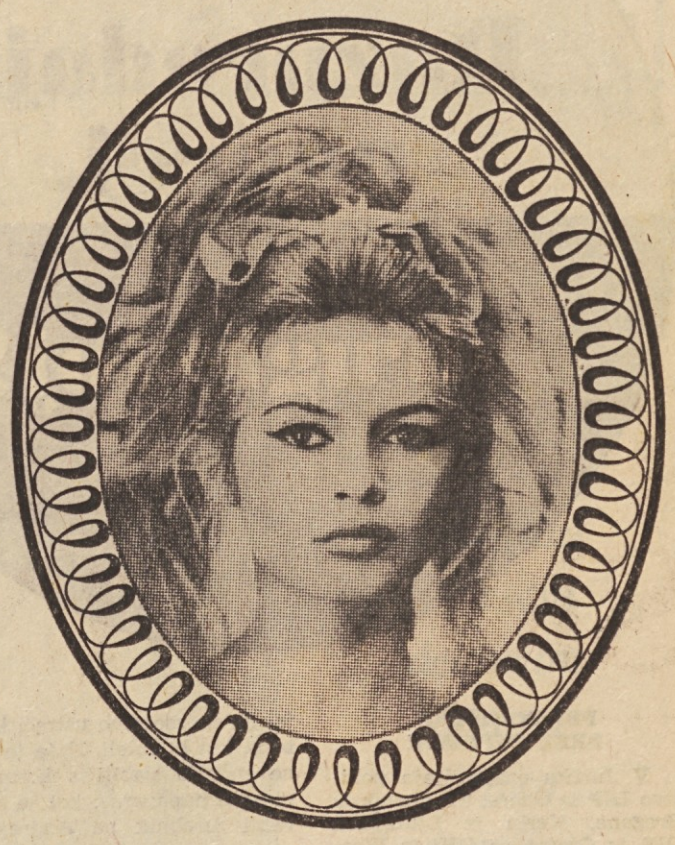

rdečila, ki ne spremenijo barve

Nasveti in še kaj...

Kako bomo koline najbolje shranili

V zadnji številki je tovarna hladilnikov iz Škofje Loke obvestila potrošnike o svojih novih proizvodih za gospodinjstva, tako imenovanih konzervatorjih. Kakor smo že omenili, so to naprave za zamrzovanje, v katerih lahko večino živil na enostaven način konzerviramo za daljšo dobo.

Konzerviranje letnih in jesenskih sadažev smo že zamudili. O načinu konzerviranja le-teh vas bomo zato dovolj zgodaj informirali v prihodnjem letu. Ne smemo pa zamuditi kolin, ki so prav zdaj na vrsti. Za zmrzovanje uporabljamo le meso najboljše kakovosti. Z njim moramo skrbno ravnati že pri zakolu. Vedeti namreč moramo, da se z zmrzovanjem kvaliteta mesa ne izboljša, ampak ostane takšna, kot je bila pri zamrzovanju. Zato moramo paziti, da zapakiramo zdravo, čisto in sveže meso ali mesne izdelke.

Meso takoj po zakolu ohladimo; pustimo ga v hladnem (2 do 4 stopinje C) in zračnem prostoru vsaj 8 do 10 ur. Pravilno zoreno (uležano) meso razkosamo in razvrstimo po potrebi v kose za prekajevanje, za zamrzovanje, za predelavo v mesne izdelke in v kose, katere nameravamo hitro porabiti. Za zamrzovanje so primernejši manjši kosi, ker hitreje v celoti zamrznejo. Gospodarno je, če zapakiramo le tako velike kose mesa, kot so nam potrebni za enkratno uporabo, a največ do 2 kg težke.

Posamezne kose mesa oddelimo za pečenke, za zrezke, za omake, sekanice, juhe enolončnice ipd. Zrezke narežemo, prav tako tudi meso za golaže, enolončnice in omake. Pri posameznih narezanih zarebrnicah štrleče kosti še posebej zavarujemo s pergamentnim ali celofan papirjem, da ostri robovi ne poškodujejo embalaže ter drugih zavitkov v konzervatorju.

Zrezke za en obrok naložimo drug poleg drugega v dveh ali treh plasteh. Med posamezne plasti zrezkov polagamo celofan ali pergament papir, polietilen ali aluminijevo folijo, da preprečimo izcejanje soka in zamrznenje zrezkov med seboj. Zložene zrezke zložimo v polietilensko vrečko, ki jo zapremo z gumijastim obročkom, zavarimo ali zalepimo. Meso lahko zavijemo tudi v pole celofan papirja ali v aluminijevo folijo. Pergamentni papir za ovijanje ni primeren, ker prepušča vlago. Pri tem pazimo, da se embalaža tesno oprijema shranka.

Obrezane koščke mesa, vratovino, trebuševino, meso za juhe, obare, golaže in podobno narežemo na poljubno velike koščke ter jih tesno naložimo v polietilenske vrečke ali škatle iz bele pločevine (lakirane), aluminija oziroma umetne mase.

Ravno tako vlagamo tudi mesne sekanice. Nezačinjeno in neodišavljeno meso ima daljšo dobo trajanja. Pečenice, krvavice, jetrnice in druge mesne izdelke embaliramo kakor meso. Steklenih kozarcev za vlaganje živil v konzervator ne uporabljamo, ker ne vzdrže nizke temperature. Drobci stekla bi nam poškodovali tudi shranke v zamrzovalniku.

Vsak zavitek, ki smo ga pripravili za zamrzovanje, mora biti pregledno označen. Na njem mora biti napisana vrsta shranka, teža in datum konzerviranja. Konzervator ima v notranjosti žične košarice, zato je najbolje, da sortiramo živila v košarice po vrstah: meso skupaj, sadje skupaj itd. Napis na zavitku naj bo vedno na zgornji strani, da ga takoj vidimo, ko konzervator odpremo. Pri vlaganju zavitkov v zamrzovalno napravo ali jemanju iz nje pa pazimo, da delo čim hitreje opravimo, da se ohlajeni prostor po nepotrebnem ne ogreva.

Upamo, da bodo navodila še pravočasna, saj je največ kolin prav pred novim letom. Konzervatorji Loških tovarn hladilnikov pa so tudi nared. Prihodnjič pa nekaj več o zamrzovanju gotovih jedi ter kruha in sladic.

ELA KOVAČIČ

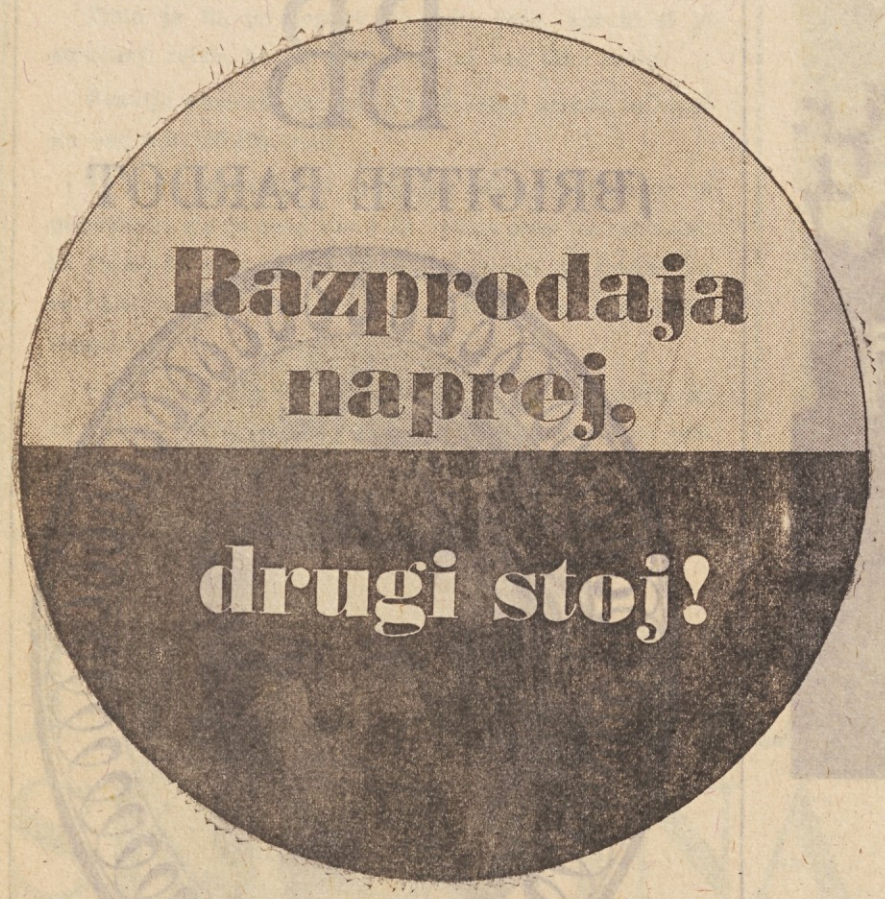

S sosedovim Blažem sva velika prijatelja. Šest let je star. Rad pride k meni na obisk. Potem jeva piškote in pijeva limonado.

Zadnjič, ravno časopis sem bral, ko nekdo pozvoni. Da bi vsaj pozvonil! Toliko časa je držal prst na gumbu zvonca, dokler nisem odprl vrat. Prav hud sem bil.

»Ti,« mi pravi Blaž, »dedka Mraza bova šla gledat.«

»Saj še ne hodi okoli. Otroke opazuje. Pridnim bo veliko prinesel, porednim pa nič.«

Blaž je bil potolažen. On je namreč trdno prepričan, da je najbolj priden otrok v naši ulici.

Blaž je tudi odločil, da greva na Gospodarsko razstavišče. »Tam je veliko luči in avtomobili na elektriko so tam.«

Dosti stotakov sva že zapravila, Blaž se je vozil z električnimi avtomobilčki, dvakrat je pilotiral helikopter, enkrat pa se je peljal celo s tankom.

»Takšni tanki so tudi na televiziji. Ampak očka je vedno hud, kadar jih vidi. Amerikanci streljajo z njimi, pravi. Meni so pa všeč. Še strojnice imajo.« Na tanku, trdno pritrjenem na vrtiljak, ki je prišel od nekod iz Avstrije, je z velikimi črkami pisalo: US Army. Hotel sem nekaj grdega reči, toda pred otrokom bi to ne bilo vzgojno!

Potem sva si šla ogledovat sejem. Blaž se je začel dolgočasiti. Ptice pevke, ki jih v hali A razstavlja Društvo za varstvo in vzgojo ptic iz Ljubljane, so ga še pritegnile. Drugo pa ne. Hotel je imeti kanarčka. Pa so dragi. Od 8 do 12 tisočakov stane eden.

Blaž je silil domov, jaz bi si pa rad ogledal sejem. Takrat sem opazil velik lepak, ki je vabil otroke k lutkovni predstavi. Kljukca so igrali. Blaž je bil seveda navdušen. Kupil sem karto in mu obljubil, da ga po predstavi prav gotovo počakam. Nato sem zavil v razstavni paviljon »Jurček«.

PRI POHIŠTVU BREZ POPUSTA!

V Jurčku razstavljajo pohištvo DIP iz Čabra, Trudbenik iz Bregane, Kerin iz Ljubljane, DIP iz Otočca in DIP iz Virovitice. Všeč mi je bilo, da je pohištvo razstavljeno tako, da imaš vtis, kot bi hodil iz ene sobe v drugo. Na policah so knjige, prti so na mizah in povsod so že zraven svetilke. Takšen način razstavljanja kupce pritegne!

Strokovno komisijo, ki je ocenjevala izdelke na letošnjem Salonu pohištva, je motilo, da so tovarne poslale na razstavo samo komplete. Tokrat prodajajo v Jurčku tovarne predvsem elemente. Naj si jih kupci potem sestavijo doma po svojem okusu, menijo proizvajalci pohištva, kadar prodajajo in ne razstavljajo.

Edini komplet v Jurčku je dnevna soba, izdelek DIP iz Virovitice in Garešnice. Sestavljajo pa ga: omara za knjige in perilo, kombinirana s pisalno mizo, klubska miza, 2 fotelja, dvosed in ležišče. Cena je običajna: 327.000 starih dinarjev. V Jurčku ne dajejo nobenega popusta. Poslovodja pravi, da je pohištvo konjunkturno blago. Obiskovalcev je bilo v tem paviljonu veliko, če pa so bili vsi kupci, ne vem. Lepo je, da jim posel cvete, samo ali je to tudi res?

»Slovenijales tudi ne daje popusta. V hali B samo razstavljamo, prodajamo pa pohištvo na stalni razstavi, ki je v pritličju tega paviljona. Tu prodajamo le drobne izdelke pohištvene industrije: otroške stoječe stilizirane obešalnike »Pika« po 5650 starih dinarjev, stole »Ciciban« po 1950 starih dinarjev, gugalne stole po 1.650 starih dinarjev, drugo pa so vzorci,« mi je razlagal mlad prodajalec Slovenijalesa. »Sicer pa, mi imamo vsako leto razprodajo: od 1. do 15. februarja prodajamo pohištvo s popustom. Tudi drugo leto ga bomo,« mi je zagotovil predstavnik tega podjetja na novoletnem sejmu.

»Samo predstavljanje na sejmu, kjer vsi trgujejo, pa še na tako velikem prostoru, kot ga ima Slovenijales, mora biti drago. Toda, so že izračunali, da se jim splača,« sem nehal razmišljati.

OBLEČENI IN OBUTI S POPUSTOM

»Nemogoče zahtevate potrošniki od nas,« se je jezil predstavnik Gospodarskega razstavišča, ko sva se pred dnevi pogovarjala o Andrejevem sejmu v italijanski Gorici. »Primerjajte našo trgovino z zahodom. Mi trgujemo pod drugačnimi pogoji. Zakoni nas dostikrat vežejo, da ne moremo ustreči kupcu tako, kot bi želeli. Naše tovarne ne morejo vabiti s kričanjem pisanih papagajev, kot je kupce vabil zasebnik na Andrejevem sejmu.

Razprodajamo pa lahko: tekstilce poglejte, po tovarniških cenah prodajajo, pa še na te dostikrat dajejo popust!«

Zakon ponudbe in povpraševanja zahteva to: poslovno združenje proizvajalcev tekstila Modna hiša iz Ljubljane je spustilo cene pri kamgarnu tudi do 70 odstotkov navzdol! Pretirane zaloge blaga tovarnam močno zavirajo proizvodnjo, sredstva za reprodukcijo pa se zato nevarno zmanjšujejo.

Pa tovarne ne prodajajo nekurantnega blaga! Veletekstil iz Ljubljane ponuja več kot 100 različnih vzorcev Novoteksovega diolena v modnih barvah 1968! En meter stane okoli 8000 starih dinarjev. Ali pa na primer Bačin izvozni kamgarn: prodajajo ga s 30-odstotnim popustom — največ 7500 starih dinarjev stane en meter lepega volnenega blaga za obleko. Dinar postaja iskan!

Tudi moške srajce niso na sejmu drage: bela moška srajca iz diolena stane v prodajnem prostoru Modne hiše 3460 starih dinarjev, v trgovini je za 40 odstotkov dražja — stane kar 5760 starih dinarjev!

Poceni so še hlače, pri Modnih oblačilih na Gospodarskem razstavišču jih dobite že za 12 tisoč starih dinarjev. Če pa nakupite pri njih za 130 starih tisočakov raznega blaga, dobite še brezplačno volneno odejo.

Povsod pa se da nakupovati na kredit. Kot v trgovini. Zadostuje samo potrdilo o zaposlitvi.

»Pri Koštani prodajajo ženske čevlje po enotni ceni 6000 starih dinarjev,« sem slišal govoriti dve obiskovalki sejma.

Šel sem pogledat. Modeli niso najnovejši, sem pa že videl naša dekleta, ki so prav takšne čevlje drago kupovala v Trstu.

Pri Peku so pa spustili cene čevljev za približno 2000 starih dinarjev, okoli 4500 starih dinarjev stane na sejmu par. Češki gumijasti škorenjci so pa še cenejši — po 1000 starih dinarjev so!

Peko prodaja samo pet vrst čevljev. To pa nikogar ne moti! Poceni so, kaj bi nosili svoj denar drugam. In to še devize!

GOSPODINJSKI STROJI S POPUSTOM

Tu pa so naši proizvajalci in trgovci zamudili svoj vlak. Pralni stroji Gorenje stanejo pri Metalki in Jugotehniki na Gospodarskem razstavišču s popustom 258.000 starih dinarjev vsak. Ljudje jih kupujejo, toda lani bi jih lahko mi prodali več — tako pa so smetano s tega mleka posneli že tržaški trgovci! In to brez popustov in možnosti obročnega odplačevanja!

Drugače je pri Fotomaterialu, tam popust »vleče« in posel cvete! Ljudje kupujejo fotoaparate, filmske kamere, diaprojektorje in fleše. Fotoamaterji pa še fotografski papir. Ta je na razstavišču za 40 odstotkov cenejši, kot v trgovini. »Okoli novega leta bo največji promet — takrat bodo ljudje šele kupovali darila!« pravijo prodajalke.

V Iskrinem prodajnem prostoru, tam, kjer prodajajo gramofone, vneto vrtijo ploščo z božičnimi pesmimi. Zelo melodične so in Slovenski oktet jih čudovito zapoje. Vedno je dosti ljudi okoli, ki jim radi prisluhnejo!

KAJ PA DARILA?

V prodajnem prostoru Mladinske knjige je na voljo okoli 250 različnih knjig in gramofonskih plošč, največ s pravljicami.

V Delikatesi pa imajo že pripravljene darilne pakete, polne dobrot: piškotov, čokolade in — pijač!

Tudi zasebniki so pripravili vrsto prikupnih daril: izdelke iz plastičnih mas, otroško konfekcijo, usnjeno galanterijo, v Decorprojectu Franc Merjasec pa vam vsa darila lično zavijejo.

Sicer pa: pravijo, da je letošnji ljubljanski novoletni sejem najboljši do sedaj. Izbira blaga je pestra, da pa popusti vlečejo, tako vemo!

M. VIZJAK

Hiša strahu je internacionalna: k nam so jo pripeljali iz sosednje Avstrije, napisi na njej so nemški, k obisku vabijo v srbohrvaščini, vstopnino pa plačujejo Slovenci...

Kozerija

Zamenjava generacij

PIŠE JANEZ VOLJČ

Po kosilu sta se oče in sin ulegla na kavč v dnevni sobi, si razdelila časopis in zdaj bereta.

Oče se v mislih potepa nekje po Kitajskem z junaki najnovejše Van Gulikove kriminalne štorije, sin pa skuša sedeti na plenumu, ki je dan poprej razpravljal o poteh in krivih poteh, po katerih hodi naša mladina, in se trudil, da bi s svojo dvanajstletno pametjo doumel, kaj je bilo tamkaj povedanega. In ko ga stavek, ki ga ne razume, potisne v slepo ulico, vpraša:

»Ata, kaj pa je to — zamenjava generacij?«

Očeta ni lahko prestaviti iz Kitajske nazaj v dnevno sobo in le nekaj nerazumljivega zamrmra.

Sin ne popušča.

»Tukaj piše, da še niso povsem razjasnjeni pojmi v zvezi s problemom zamenjave generacij, ki postaja vedno bolj aktualen. Vprašal sem te...«

Oče, ki pozna trmoglavo radovednost svojega sina, reče sam sebi: »Adijo ljubi mir,« sinu pa: »Kaj je v tem nerazumljivega — mlajši zamenjujejo starejše.«

»Kje?«

»Koderkoli. V vodstvih organizacij, v skupščinah, v samoupravnih organih — povsod, kjer so družbene odgovornosti. Mladi prihajajo, stari odhajajo, takšno je pač življenje. Zdaj pa dovoli...«

Pa mu sin ne dovoli.

»Imamo torej mlado in staro generacijo in če mlada zamenja staro, potem je to zamenjava generacij.«

»Ne — ni!«

»Prej pa si rekel...«

»Pravim le, da ni tako preprosto, kajti generacije nimajo meja.«

S to razlago ponudi sinu nov trd oreh, ki ga le-ta ne more streti. In očetu ne preostane nič drugega, kot da mu zadevo obrazloži s konkretnim primerom.

»Pripravljali smo se na volitve in na mladinskem komiteju so se dogovorili, da bodo kandidirali za občinske odbornike tudi nekaj mladih ljudi. Niso pa se mogli sporazumeti, koga naj bi kandididirali. Na prvem spisku so bili le najstarejši mladinci, stari kakih štirindvajset in petindvajset let. To pa ni bilo všeč mladincem, ki so komaj odslužili vojsko in so rekli: ‚Krivično je, da odrivate nas, mlajšo generacijo. Imamo pravico, prav tako kot vi, do soudeležbe v organih oblasti in da po svojih močeh pomagamo uresničevati samoupravno družbo.‘ In so se sporekli, katera generacija ima večjo in katera manjšo pravico, dokler niso črtali nekaj starejših mladincev in pripisali na spisek nekaj mlajših. Pa so se uprli oni, ki so bili šele na naboru: ‚Zakaj bi kandidirali samo vaši dve generaciji, tudi mi zahtevamo svoj delež pravic in dolžnosti.‘ Spet je izbruhnila besedna vojna, ki se je končala s sestavo enotnega spiska kandidatov, med katerimi so bili zastopniki vseh treh mladih generacij. V predvolilni kampanji so nastopali z enotnim geslom: ‚Če hočete, da bomo nekoč plavali, potem nam dovolite, da gremo v vodo!‘ S tem pa se je tudi njihova enotnost končala: vsakdo je namreč napeljeval vodo na mlin svoje generacije in vsak je trdil, da bo njegova generacija zapostavljena, če ne bo izvoljen. Vidiš, tako je s to zadevo. Zdaj pa te lepo prosim, pusti me na miru!«

Sin še ni zadovoljen.

»So zdaj, ko so izvoljeni, pozabili na prepire in skupaj nastopajo?«

»Ne.«

»Zakaj pa ne?«

»Ker niso bili izvoljeni. Nihče ni dobil zadostnega števila glasov.«

»Zdaj šele ne razumem,« pravi sin.

»Česa ne razumeš?« se ujezi oče, ki se pripravlja, da bo znova začel brati 55. nadaljevanje Van Gulikove »Zarote Belega lotosa«.

»Tole zamenjavo generacij.«

»Kaj je v tem nerazumljivega? Gre za preprost življenjski zakon, ki terja, da stari odhajajo, mladi pa prihajajo.«

»Kam prihajajo?«

Oče se v mislih že spet klati po stari Kitajski in mu ne odgovori.

Sin pa se ne more več vrniti na plenum, ki je dan poprej razpravljal o poteh in krivih poteh, po katerih hodi naša mladina, kajti zdaj je zanj vsa ta zadeva okrog zamenjave generacij popolna španska vas; zato obrne list in se poglobi v kriminalno rubriko.

Potlej oče zadrema in nenadoma se prelevi v starega in beteženega kitajskega mandarina, ki ga strogi sodnik pokliče predse in ga trpinči z enim samim vprašanjem, ki ga neprenehno ponavlja: »Kaj si koristnega storil za zamenjavo generacij?« Ne more odgovoriti, ker ničesar ni storil, in sodnik ga obsodi na dolgoletne muke: prebrati mora in se na pamet naučiti vse referate, študije in deklaracije, ki jih je njegova generacija posvetila mladini.

AVTOELEKTRO TOLMIN je dobil letos jugoslovanskega oskarja za plastično embalažo svojih vžigalnih svečk
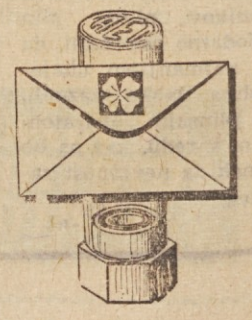
Vsak kupec vžigalne svečke je lahko nagrajen dvakrat. Prvič s kvaliteto svečke, ki je trenutno med najboljšimi na svetu, in drugič, če vrne plastično embalažo podjetju AET. Za štiri poslane plastične embalaže ste lahko izžrebani za dobitek — avtomobilski radijski sprejemnik, za eno vrnjeno plastično embalažo pa lahko prejmete denarno nagrado v višini 100 N-dinarjev.